ڕێبازی نوێ

ئۆرگانی یەکێتیی نیشتمانیی کوردستان

(خولی یەکەم ١٩٧٦)

ئامادەکردنی

زیاد گەردی

پێشەکی

فەرید ئەسەسەرد

ئەکادیمیای هۆشیاری و پێگەیاندنی کادیران
سلێمانی – ٢٠١٣

ئەكادیمیای هۆشیاری و پێگەیاندنی كادیران

دامەزراوەیەكی كەلتورییە بەپێی بڕیاری كۆنگرەی سێی ساڵی ٢٠١٠ ی یەكێتیی نیشتمانیی كوردستان دامەزراوە، ئەركەكەی بریتییە لە دەستەبەركردنی پێداویستییەكانی هۆشیاركردنەوەی سیاسی، فراوان كردنی چوارچێوەكانی ڕۆشنبیریی گشتی، تۆكمەكردنی بەهاكانی دیموكراسیو مافی مرۆڤ و دادی كۆمەڵایەتی لەكۆمەڵدا، تاوتوێ كردنی مەسەلەكانی بیری هاوچەرخو دابین كردنی كەرەستەی پێویست بۆ پێگەیاندنی كادیران لەبوارە هەمەجۆرەكاندا.

ڕێبازی نوێ

ئامادەكردنی: زیاد گەردی

بڵاوكراوەكانی ئەكادیمیای هۆشیاریو پێگەیاندنی كادیران

سلێمانی - ٢٠١٣

لەبەڕێوەبەرایەتی گشتی كتێبخانە گشتییەكان ژمارەی (١٢٣٨)ی ساڵی ٢٠١٣ی پێدراوە

دیزاینو بەرگ: ئەمیرە عومەر

تیراژ: (٣٠٠٠) دانە

پێشەکیی ئەکادیمیای هۆشیاریو پێگەیاندنی کادیران

ماوەی نێوان دامەزراندنی یەکێتیی نیشتمانیی کوردستانو دەرچونی یەکەم ژمارەی ڕۆژنامەی "ڕێبازی نوێ" شەش مانگە. پێش دەرچونی "ڕێبازی نوێ" بەدوو مانگ، یەکێتی دەستی بەدەرکردنی ڕۆژنامەی "شەرارە" بەزمانی عەرەبی کردبوو. دەرکردنی ڕۆژنامەیەکی عەرەبی لەسوریا زۆر تەگەرەی لەبەردەمدا نەبوو. بەڵام بۆ دەرکردنی ڕۆژنامەیەکی کوردی، مەسەلەکە تەواو جیاواز بوو. هەندێ فاکتەری وەك نەبونی تایپو تایپیستی کوردیو نەبونی تیمی تەکنیکیو کەمیی ژمارەی نوسەرانی کوردیزان، پرۆژەی دەرکردنی ڕێبازی نوێیان کردبوە پرۆژەیەکی دژوار. بۆیە، مایەی تێڕامانە کە لەساڵی ١٩٧٦دا، لەکاتێکدا "شەرارە" ٤ ژمارەی لێ دەرچووە، "ڕێبازی نوێ" تەنها دوو ژمارەی لێ دەرچووە. لێرەش دەبێ ئەوە لەبەرچاو بگرین کە "شەرارە" ساڵی پێشتر ژمارەیەکی لێ دەرچوو بوو، ساڵی پاشتریش دوو ژمارەی تری لێ دەردەچێ. هەروەها پێدەچێ بڕیاری دەرکردنی هەردوو ڕۆژنامە لەیەك کۆبونەوەدا درابێ کەکاتی بەسترانی کەوتۆتە نێوان سەرەتای ئەیلولو کۆتایی تشرینی یەکەمی ساڵی ١٩٧٥.

یەکەمین ئاماژە بۆ نیازی دەرکردنی "ڕێبازی نوێ" بۆ تشرینی دووەمی ساڵی ١٩٧٥ دەگەڕێتەوە، کاتێك ڕۆژنامەی "شەرارە" لەژمارە ١ دا لەپەراوێزێکدا ئاماژەی بەوە دا کەیەکێتیی نیشتمانیی کوردستان بەنیازە ڕۆژنامەی "ڕێبازی نوێ" بەزمانی کوردی دەر بکات. کاتی دەستنیشانکراوی دەرکردنی ڕۆژنامەکە، بەپێی پەراوێزەکەی "شەرارە"، کراوەیە بەڵام ڕەها نیەو بەشێوەی "بەم زووانە" گوزارشتی لێ کراوە کەئەمەش خۆی لەخۆیدا دەکرێ وا لێك بدرێتەوە کەپرۆژەکە هەنگاوی بەرایی بۆ نراوە بەڵام هێشتا پێداویستییەکانی بەیەکجارەکی دەستەبەر نەکراون.

پێدەچێ بڕیاری دەرکردنی ڕۆژنامەیەکی کوردی، لەهەڵبژاردنی ناوێکی گونجاو بۆ ڕۆژنامەکە ئاسانتر بووبێ. تا ئەو کاتەی تالەبانی لەتشرینی یەکەمدا دیمەشقی بەجێ هێشتو چوو بۆ قاهیرە، مەسەلەی ناوەکە یەکلایی نەکرابۆوە بەڵام کە لەقاهیرە گەڕایەوە، کەرەستەیەکی پێ بوو کەئەم مەسەلەیە پێ یەکلا کرایەوە. لەدانیشتنێکی نافەرمیدا لەقاهیرە، لەنێوان تالەبانیو دکتۆر فوئاد مەعسومو دکتۆر کامیل بەسیردا، لەڕەوتی گفتوگۆکاندا بەسیر پێشنیاری ناوی ((ڕێباز))ی بۆ ڕۆژنامەکە کردو هەر لەو دانیشتنەدا پێشنیارەکە دەمو دەست بەهەند وەرگیرا. دوای گەڕانەوەی تالەبانی بۆ دیمەشق، لەکۆبونەوەی دەستەی دامەزرێنەردا عەبدولڕەزاق فەیلی پێشنیاری کرد ڕێبازەکە نوێیەکی پێوە بلکێنرێو ببێتە "ڕێبازی نوێ" وەك گوزارشتێك لەمۆدێرنێتەی گوتاری سیاسیی یەکێتیو تازەیی ڕەهەندی سیاسیی کەتەواو جیاواز بوو لەڕێبازی شۆڕشە هەرەس پێ هێنراوەکەی ساڵانی ١٩٦١-١٩٧٥. تۆکمەیی لۆجیکی فەیلیو وردبینیی لەهەڵبژاردنی ناوێك کەڕوخسارو ناوەڕۆکەکەی زۆر لێك دەوەشێنەوە، هیچ دەرفەتێکی بۆ ڕەتکردنەوەی پێشنیارەکە نەهێشتەوە. هەر لەو کۆبونەوەیەدا پێشنیارەکەی فەیلی پەسند کرا.

لەڕاستیدا تالەبانی لەمێژ بوو بیری لەناوێکی گونجاو بۆ ڕۆژنامەکە دەکردەوە. بەڵام بیری نەسرەوتی بەهیچ بڕیارێکی یەکلاکەرەوەی نەگەیاند. ئەو تا پێش سەفەری بۆ قاهیرە، پێی باش بوو ڕۆژنامەکە ناو بنێ "ڕزگاری" بەڵام هێشتا بەو ئومێدەوە بوو کەناوێکی گونجاوتر بدۆزرێتەوە. ئەگەر لەقاهیرە "ڕێباز"و لەدیمەشق "ڕێبازی نوێ" پەسند نەکرایە، بەدڵنیاییەوە چانسی "ڕزگاری" لەچانسی هەر ناوێکی تر زۆرتر دەبوو.

یەکەم ژمارەی "ڕێبازی نوێ" لەکانونی دووەمی ١٩٧٦ دەرچووەو دووەم ژمارە لەتشرینی یەکەمی هەمان ساڵ. بەهەردوکیشیان خولی یەکەمی ئەو ڕۆژنامەیە پێکدێنن کەبەدرێژایی پانزە ساڵ، لەساڵی ١٩٧٦ـەوە تا ساڵی ١٩٩١، بەچەند خولێك دەرچووە.

"ڕێبازی نوێ" لەهیچ ژمارەیەکدا ناوی سەرنوسەرو ئەندامانی دەستەی نوسەرانی لەسەر نیەو تەنانەت وتارەکانیشی بەبێ ناو بڵاوکراونەتەوە. بۆ ڕاڤەکردنی هۆی ئەم دیاردەیە، ئەوە کراوەتە بیانوو کە لەبەر ئەوەی ڕۆژنامەکە "ئۆرگانە"، هەر چی تێیدا بڵاو دەکرێتەوە، گوزارشت لەڕاو بۆچونی نوسەر ناکا، بەڵکو گوزارشت لەڕاو بۆچونی ڕۆژنامەکە دەکاو بەم هۆیەوە گوزارشت لەڕاو بۆچونی ئەو لایەنە سیاسییە دەکا کەڕۆژنامەکە نوێنەرایەتیی دەکات.

بەکردەوە، تالەبانی خۆی سەرنوسەری ئەم خولەیە. بەتەنیشت تالەبانییەوە، نەوشیروان مستەفا، ئەندامی دەستەی دامەزرێنەری یەکێتیی نیشتمانیی کوردستان، ڕۆڵێکی باڵای لەڕۆژنامەکەدا هەبوو. بەشێوەیەکی سەرەکی، سەروتاری هەردوو ژمارە تالەبانی نوسیویەتیو نەوشیروان مستەفا ئەرکی نوسینی هەموو بابەتەکانی هەردوو ژمارەی لەئەستۆ گرتووە.

دیمەشق بۆ چاپ کردنی ڕۆژنامەی کوردی لەبار نەبوو. بۆیە، هەوڵ درا چاپخانەیەك لەبەیروت بدۆزرێتەوە. ئەوەی کەئەم ئەرکەی گرتە ئەستۆ، عادل موراد بوو. لەم مەسەلەیەدا دوو کێشە لەئارادا بوو. یەکێکیان، تەکنیکی بوو، چونکە چاپخانەکان هەم پیتی کوردییان نەبوو هەم تایپێستی کوردیزان. ئەم کێشەیە بەوە چارەسەر کرا کەوتارەکان لەچاپخانەدا بەپیتی عەرەبی تایپ بکرێنو پاشان دەستکاریی مۆنتێڤەکان بکرێو وایان لێ بکرێ کە لەگەڵ ڕێنوسی کوردیدا بگونجێن. کێشەکەی تر پەیوەندیی بەهەلومەرجی شەڕی ناوخۆی لوبنانەوە هەبوو کەپەراوێزێکی زۆری بۆ ئازادیی هاتوچۆ بەناو بەیروتدا پێك نەدەهێناو لەو سەردەمەدا چوون بۆ بەیروت خۆی لەخۆیدا کارێکی مەترسیدار بوو.

سەرەڕای هەموو شتێك، بابەتەکانی ژمارە یەك ڕادەستی عارف کەریم کران کەکادیرێکی ڕێکخستنی ناوخۆ بوو و ساڵی ١٩٧٥ عیراقی بەجێ هێشتبوو، چوو بوو بۆ ئوردونو لەوێوە ڕوی لەسوریا کردبوو و لەدیمەشق پەیوەندیی بەدەستەی دامەزرێنەرەوە کردبوو. عارف کەریم پێش ئەوەی کەبابەتەکان ببا بۆ بەیروت، لەگەڵ تاڵەبانیدا دانیشتو لەسەر شێوەی دیزاینو ڕیزبەندیی وتارەکانو مانشێتی سەرەکیو ناونیشانەکان ڕێنمایی پێویستی وەرگرت.

عادل موراد لەدیمەشقەوە مشوری هەموو شتێکی خواردبوو. لەگەڵ چاپخانەیەکی بازرگانیدا کەخاوەنەکەی مارۆنی بوو، ڕێککەوتبوو دوو هەزار دانەی بۆ چاپ بکەن.

شوێنی حەوانەوەی عارف لەبەیروت لەشەقامی حەمرا بوو لەڕۆژئاوای بەیروت. شوێنی چاپخانەکەش لەگەڕەکی مسێتبە بوو لەڕۆژهەڵاتی بەیروت کەزۆربەی کات لەو دەمەدا شەڕو پێکدادانی لێ دەقەوما. عارف بۆ ڕایی کردنی کارەکە، ناچار بوو هەموو وتارەکان بەدەستخەتێکی خۆشو گەورە بنوسێتەوە بۆ ئەوەی تایپێستی چاپخانەکە بتوانێ بەکەمترین هەڵە بەلاینۆ تایپ بابەتەکان تایپ بکا. کارەکە بۆ هەردوکیان ناخۆش بوو،

بەتایبەتی بۆ کابرای عەرەبی سەر لاینۆ تایپەکە کەنەشیدەزانی چی چاپ دەکا. هەڵەچنەکەش هەر عارف بوو کە مۆنتێڤەکانی لەگەڵ خۆیدا دەبردەوەو تا شەو درەنگان خەریکی چاککردنەوەیان دەبوو. بەیانییەکەی، بابەتەکان بەئۆفسێت رادەکێشرانو گۆڕانکارییان لەسەر دەکرا. چاپکردنی یەکەم ژمارە نزیکەی دوو هەفتەی خایاند.

بەهۆی شەڕی ناوخۆوە، لوبنان کەڵکی ئەوەی نەمابوو هیچی لێ چاپ بکرێ. بۆیە، شوێنی چاپکردنی رۆژنامەکە گوێزرایەوە بۆ دیمەشقو لەگەڵ ئەم پرۆسەیەدا گیروگرفتەکانی چاپیش گوێزرانەوە بۆ دیمەشق. ژمارە دوو لەدیمەشق بەهەمان پێودانگی ژمارە یەكو بەهەمان تیراژ چاپ کراو لەچاپکردندا ژمارەکە روبەڕوی هەمان گرفتەکانی چاپ کردنی ژمارە ١ بۆوە.

"رێبازی نوێ" لەبەر ئەوەی کە بەکوردی بوو، زۆر بەکەڵکی سوریا نەدەهات، لەکاتێکدا بۆ ناوخۆی وڵات زۆر پێویست بوو. بەڵام دەرفەتێکی زۆر بۆ تێپەڕاندنی لەسنوری عیراق- سوریا نەبوو، بەتایبەتی کە لەو کاتەدا پەیوەندیی نێوان دوو رژێمە رکابەرەکەی حزبی بەعسی عیراقو سوریا لەوپەڕی خراپیدا بوو. ئەمەش کارێکی وای کردبوو دەروازەکانی سنوری زەمینیی نێوانیان سانسۆری بەهێزی لەسەر بێ. جوگرافیاش دەرفەتێکی زۆری بۆ کورد بۆ سود وەرگرتن لەدەروازە نایاساییەکان پێك نەدەهێنا.

لەگەڵ ئەوەشدا پۆستەی نێوان دەستەی دامەزرێنەر لەدیمەشقو رێکخستنەکانی ناو وڵات پەکی نەکەوتو توانرا لەڕێگەی بزنسمانێکی کوردپەروەری کوردی فەیلی بەناوی خەلیل جەعفەر موسا ژمارەیەکی زۆر لەهەردوو رۆژنامەی "رێبازی نوێ"و "شەرارە"و نامیلکەکانی ترو نامەکان بگەیەنرێنە ناو وڵات. موسا خەریکی بازرگانیی ترێلا بوو، لەئەڵمانیا ترێلای دەکڕیو دەیبرد بۆ عیراق. لەگەڵ بردنی هەر کاروانێکی ترێلا بۆ عیراق، موسا پۆستەی یەکێتیی لەناو ترێلاکان دەشاردەوەو لەگەڵ خۆیدا دەیبرد بۆ عیراق. بەڵام لەبەر ئەوەی بێ متمانەیی باڵی بەسەر پەیوەندیی هەردوو رژێمی رکابەری عیراقو سوریادا کێشابوو، ترێلاکان لەدەروازە فەرمییەکانی عیراق ئەوەندە بەوردی دەپشکێنران کەچانسی تێپەڕاندنی پۆستە نەمابوو. بۆیە وا بەگونجاوتر زانرا کەترێلاکان لەسنوری سوریاوە راستەوخۆ نەچنە ناو عیراق، بەڵکو لەسنوری کوێتەوە بچنە ناو عیراق.

ئەگەرچی ئەم کارە ترێلاکانی ناچار دەکرد بچنە ئوردونو لەوێوە بچنە سعودیەو پاشان بچنە کوێت، بەڵام هیچ رێوشوێنێك لەم رێوشوێنە سەلامەتتر نەبوو، بەتایبەتی کە لەو کاتەدا دەروازەکانی سنوری نێوان عیراقو کوێت سانسۆرێکی ئەوتۆیان لەسەر نەبوو و چانسی تێپەڕاندنی هەموو شتێك مسۆگەرتر بوو.

هەر کەپۆستە لەسنور دەپەڕییەوە، پەیوەندی بەشازاد سایبەوە دەکرا کەئەو کاتە لەسلێمانی بوو، ئەویش پۆستەکەی وەردەگرتو بلاوکراوەکانی رادەستی جەبار حاجی رەشیدو دکتۆر خەسرەو گوڵ محەمەدو عەزیز مەحمود دەکرد.

ئەزمونی "رێبازی نوێ" نیشانی داوە کە لەهەلومەرجی ئەو سەردەمەدا دەرکردنی رۆژنامەیەکی کوردی لەدەرەوەی وڵات بەبێ کادیری تەکنیکیو بەبێ دەستەی نوسەران، کارێکی ئەستەم بووە. هەر بەهۆی ئەو هەلومەرجە نالەبارەوە، ژمارە ٢ پاش دە مانگ دەرچوو، سەرباری ئەوەی کەئەم ژمارەیە دوایین ژمارەی رۆژنامەکە بوو لەخولی یەکەمیدا. گەڕانەوەی دوو کۆڵەکە سەرەکییەکەی رۆژنامەکە، واتە تالەبانیو نەوشیروان مستەفا، بۆ کوردستان لەساڵی ١٩٧٧، هیچ دەرفەتێکی بۆ دەرچونی رۆژنامەکە لەسوریا نەهێشتەوە. سوریا ئەوەندە کادیری نوسەری کوردیزانی لێ نەبوو کەبتوانن درێژە بەدەرکردنی رۆژنامەکە بدەن.

گوتاری سیاسیی "ڕێبازی نوێ" لەخولی یەکەمدا گوتارێکی چەپی شۆڕشگێڕانەیە کەئایدیۆلۆژیا بەڕونی بەسەریدا زاڵەو بەشێوەیەکی سەرەکی گوتارێکی دژ بەسیاسەتی ڕۆژئاوایە لەناوچەکەدا. لەسەر ئاستی لۆکال، "ڕێبازی نوێ" لەم خولەدا زۆر لەژێر شۆکی هەرەس هێنانی شۆڕشدا بووە لەساڵی ١٩٧٥ دوا بەدوای ئیمزاکردنی ڕێککەوتننامەی جەزایر لەنێوان عیراق‌و ئێران. گوتاری سیاسیی ڕۆژنامەکە سەرباری ئەوەی کەزۆر دژی ڕێککەوتننامەی جەزایر بووە، بانگەشەی بۆ ئەو تیۆرییەش کردوە کە لەساڵی ١٩٧٥دا، کورد لێی رادەبینرا بەبێ پشتیوانیی شای ئێران بتوانێ درێژە بەشۆڕش بداو ئەزمونی شۆڕشگێڕانەی لەگەڵ باروودۆخی قۆناغی پاش ئیمزاکردنی ڕێککەوتننامەی جەزایر بگونجێنێ.

خولی یەکەمی "ڕێبازی نوێ" سەرەتای کاروانێکی دورو درێژە کە ١٥ ساڵی خایاندووە. خولی دووەم پاش نزیکەی دوو ساڵ‌و نیو دەست پێ دەکاو تەنها یەك ژمارەی لێ دەرچووە، ئەویش لەتەموزی ساڵی ١٩٧٩.

ئەم تاقە ژمارەیە لەشاری سەقز لەکوردستانی ئێران، لەچاپخانەی ژمارەیەك هەڵسوڕاوی کوردپەروەر چاپ کراوە کە لەهەلومەرجی پاش روخانی رژێمی شا بنکەیەکی رۆشنبیرییان بۆ بوژاندنەوەی زمانی کوردی دانابوو، لەوانە سیامەند مامیر شاسواری‌و عەبدوڵڵا فەلاحی. سەرنوسەری ئەم خولە، تالەبانییە.

خولی سێیەم کەوتۆتە ساڵی ١٩٨٢و ژمارەکانی لەگوندی توژەڵە دەرچوون. سەرنوسەری یەکەم ژمارەی ئەم خولە تالەبانییە، بەڵام سەرنوسەری ژمارەکانی دواتری خولەکە ئەرسەلان بایزە. خولی چوارەم کەوتۆتە ساڵی ١٩٨٣و تەنها ٣ ژمارەی لێ دەرچووە. سەرنوسەرەکەی فەرید ئەسەسەردە. ئەم خولە کەوتۆتە قۆناغی گواستنەوەی بارەگای دەزگای راگەیاندن لەتوژەڵەوە بۆ دۆڵی جافەتی. خولی پێنجەم کەوتۆتە ماوەی نێوان ١٩٨٥-١٩٨٨ کەتێیدا زۆربەی هەرە زۆری ژمارەکانی لەبەرگەڵوو لەدۆڵی جافەتی دەرچوون‌و سەرنوسەرەکەی ئەرسەلان بایز بووە. خولی شەشەم ئەو ژمارانە دەگرێتەوە کە لەسەقز دەرچون‌و ماوەکەی کەوتۆتە نێوان ساڵانی ١٩٨٨-١٩٩٠. لەم خولەدا "ڕێبازی نوێ" سێ سەرنوسەری هەیە. یەکەمیان ئەرسەلان بایزە کەتا هاوینی ١٩٨٨ سەرنوسەری بووە، دووەمیان فەرید ئەسەسەردە کە لەهاوینی ١٩٨٨ـەوە تا کۆتایی ساڵ ئەرکی سەرنوسەریی گرتۆتە ئەستۆو سێیەمیان یوسف شەریفە کە لەماوەی نێوان ١٩٨٩-١٩٩٠ سەرنوسەری بووە. خولی حەوتەم کەوتۆتە پاش ڕاپەڕینی ساڵی ١٩٩١و تێیدا ٦ ژمارە دەرچووە کەبەشێکی لەگەلاڵە تایپ‌و دیزاین کراوەو لەهەولێر چاپ کراوەو بەشەکەی تری لەهەولێر ئامادە کراوەو هەر لەوێش چاپ کراوە. هەر شەش ژمارەی ئەم خولە لەچاپخانەی زانکۆی سەلاحەددین چاپ کراون. سەرنوسەری ئەم خولە فەرید ئەسەسەردە.

گەشتی "ڕێبازی نوێ" لەبەیروت‌و دیمەشقەوە بۆ هەولێر گوزارشتێکی چڕی مێژوی یەکێتیی نیشتمانیی کوردستانە. ئەکادیمیای هۆشیاری‌و پێگەیاندنی کادیران وەك لەکۆنفرەنسی ١١ی کانونی یەکەمی ٢٠١٢ گوازرشتی لێ کردبوو، لەبەرنامەیدایە هەموو ژمارەکانی "ڕێبازی نوێ" بەپێی خولەکانی چاپ بکاتەوە. دەسخستنی ئەم دیکۆمێنتە گرنگە بەشێکە لەبەرنامەی چاپکردنەوەو بڵاوکردنەوەی ئەرشیفی یەکێتیی نیشتمانیی کوردستان لەماوەی نێوان ١٩٧٥-١٩٩١ کەئەکادیمیا لەساڵی ٢٠١١ـەوە دەستی بەجێبەجێ کردنی کردووە.

فەرید ئەسەسەرد

لێپرسراوی ئەکادیمیای هۆشیاری‌و پێگەیاندنی کادیران

سلێمانی ١٣/٢/٢٠١٣

ئیندێکسی هەردوو ژمارە

ژمارە١، کانونی دووەمی ١٩٧٦

سەروتار ٩
چیای لالش بەشۆڤێنییەکان ناگوێزرێتەوە ١٠
رێککەوتنی سەددامو شا لەجەزایرو مەسەلەی هاوچارەنوسیی نەتەوەی کورد ١١
باری ئێستای گەلەکەمانو رێکخستنی یەکێتیی نیشتمانیی کوردستان ١٩

ژمارە٢، تشرینی دووەمی ١٩٧٦

وتەی ژمارە ٢٣
تێکۆشەرە دلێرەکان فاشیزم ریسوا ئەکەن ٢٥
زەرفی دەولیی ((خراپو باش))و خەباتی گەلی کورد ٢٧
مەسەلەی ئەندامەتیو رێکخراوەکانی یەکێتیی نیشتمانیی کوردستان ٣٤
چەند رەئیەك لەسەر زیندوکردنەوەی پارتی دیموکراتی کوردستان ٣٨
پێی ناوێ بۆ شەهیدی وەتەن شیوەنو گرین ٤٥
فەرمانە بنچینەییەکانی تێکۆشان ٤٦
دەنگتان ٤٦

ڕێبازی نوێ

بابەتەکانی ژمارە ١

کانونی دووەمی ١٩٧٦

سەروتار

ڕێبازی نوێش وەك (الشرارە) ئۆرگانی یەکێتیی نیشتمانیی کوردستانە، بەزمانی شیرینی کوردی بۆ جەماهیری گەل بلاو ئەبێتەوە. بەنیازی باشتر رونکردنەوەی ڕێگە خەباتی شۆڕشگێڕانەی جەماوەر لەپێناوی دیموکراسی بۆ عیراق‌و ئۆتۆنۆمی بۆ کوردستان.

ڕێبازی نوێ مەشخەڵی ڕێبازێکی نوێیە کەبزوتنەوەی رزگاریی نیشتمانی‌و دیموکراتی خەڵکی کوردستان گرتویانەتە بەر شانبەشانی بزوتنەوەکانی ئازادی‌و رزگاری‌و دیموکراسیی گەلانی رۆژهەڵات بەگشتی‌و نەتەوەی دۆست‌و برای عەرەبمان بەتایبەتی کە لەبەر تیشکیا دوژمنە خوێنینەکانی گەلەکەمان کەئیمپریالیزم‌و چینە موڵکدارو بوژوازییە کەمپرادۆری‌و بیروکراتەکانی گەلانی دەسەڵاتدارن، وە دەرەبەگایەتی‌و بورژوازیی سەر بەبێگانەی کوردستانن، بۆ خەڵك ریسوا ئەکرێن‌و دۆست‌و هاوپەیمانەکانمان دێنە روو کەبریتین لەکرێکارو جوتیارو رەنجدەرانی ترو خوێندەوارانی شۆڕشگێڕو پێشکەوتوی گەلانی هاونیشتمانیمان. هەر وەك لەبەر تیشکیا هێزی سەرەکیی شۆڕشەکەمان کەجوتیاران‌و هێزی پێشڕەو کەچینی کرێکارو هێزە دۆست‌و سوێندخۆرەکان بەخوێندەوارانی شۆڕشگێڕو بورژوازیی بچوك‌و سەرمایەداریی نیشتمانپەروەرەوە ئەخرێنە روو تاکو خەباتمان ئاراستەی راپەراندن‌و هۆشیارکردنەوەو ڕێکخستن‌و رابەرایەتی کردنیان بکەین بەسەر ئەم ڕێبازە نوێیەدا کە بەخوێنی گەشی شەهیدەکانمان مەشخەڵەکەی هەڵ کراوە.

ڕێبازی نوێمان ڕێبازی خەباتی شۆڕشگێرانەی جەماوەری گەلەکەمان پشت ئەستور بەهێزی زۆرو زەبەندی گەلەکەمان‌و دڵنیا لەهاوخەباتی لەگەڵ هێزو پارتی‌و تاقمە پێشکەوتووەکانی تری عیراق کەپێویستە لەبەرەیەکی نیشتمانیی یەکگرتودا هەمویان کۆ بکرێنەوە، تاکو خەباتی شۆڕشگێڕانەی گەلی عیراق بەکوردو عەرەب‌و کەمایەتییە نەتەوایەتییەکانەوە رابەری بکات دژی دیکتاتۆریەتی فاشیستەکانی بەغداو بۆ هێنانە سەر کاری حوکمێکی ئیئتیلافیی دیموکرات کەدەستەبەری سەربەستییە دیموکراتییەکان بێت بۆ گەلی عیراق‌و ئۆتۆنۆمیی راستەقینە بۆ کوردستانی عیراق.

ڕێبازی نوێمان ڕێبازی خەباتی بێ وچانە دژی ئیمپریالیزم‌و سەهیۆنیەت‌و دیکتاتۆریەت‌و کۆنەپەرستیی خۆماڵی‌و بێگانە، ڕێبازی هاوکارییە لەگەڵ هێزە پێشکەوتووەکانی رۆژهەڵاتی ناوەڕاست کەکوردستان بڕبڕەی پشتێتی‌و کوردایەتیی شۆڕشگێڕانەی پێشکەوتوو ئەشێ‌و ئەبێ یەکخەرو بەیەکدی گەیێنەری خەباتیان بێت دژی دوژمنانی هەموو لایەك.

ڕێبازی نوێ ڕێبازی برایەتی‌و یەکێتیی تێکۆشانی کوردو عەرەب‌و هەموو هاونیشتمانییەکانی عیراقە، ڕێبازی بەگژاچونی شۆڤێنیزم‌و تاکڕەویی نەتەوایەتییە، ڕێبازی دوژمنایەتی کردنی ئیلحاق‌و جیابونەوە خوازییە،

ڕێبازی پەروەردەکردنی جەماوەری گەلە بەگیانی هاوەدەریو هاوخەباتیو یەکێتیی دەسکەوتو چارەنوس لەگەڵ جەماوەری گەلی عەرەب بەتایبەتیو جەماوەری گەلانی تری ڕۆژهەلاتەکەمان بەگشتی.

ڕێبازی نوێمان ڕێبازی شۆڕشی نوێی گەلە کە لەکێوەکانی کوردستانەوە بلێسەکەی بەرز ئەبێتەوە تا مەشخەڵەکەی هەموو عیراق دائەگرێتو پریشکەکانی دەشتو دۆڵەکانی خواروو و ناوەڕاستی عیراقیش گڕ پێ ئەگرێتو فاشیزمی خوێنڕێژی پێ زیندە بەچاڵ ئەکرێ.

ئەم شۆڕشەی کەبۆتە شۆڕشێکی دیموکراتی نوێو بەشێك لەشۆڕشی سۆشیالیستیی جیهان، بەبێ تەواوکردنی ئەرکەکانیو گواستنەوە بۆ قۆناغی سۆشیالیزم، هێنانە دیی هەموو ئامانجەکانی بەشێوەیەکی رادیکالی لەتوانادا نیە. بۆیە ڕێبازی نوێمان ڕێبازی شۆڕشی دیموکراتی نوێیە لەسەرانسەری عیراقدا با دەستپێکیشی لەکوردستان بێت.

ڕێبازی نوێ ڕێبازی رونکردنەوەی راستییەکی مێژووییە کە بەتاقیکردنەوەی گەلانو خەباتە خوێناوییەکانی خۆشمان ئیسپات کراوە، ئەو راستییەی دوپاتی ئەکاتەوە کەهەر بەبونی پارتی پێشڕەوی راستەقینەو یەکێتیی نیشتمانیو هێزی پێشمەرگەی گەلو هاوخەباتی لەگەڵ هێزە پێشکەوتووەکانی گەلی عەرەبو هاوخەباتی لەگەڵ بەشەکانی تری کوردایەتی لەکوردستاندا ئەتواندرێ گەلەکەمان لەهێرشو شالاوی لەناوبردنی نەتەوایەتیی کوردو تیاچواندنی کوردستان رزگار بکرێتو مافی رەوای بەسەربەستی چارە نوسین بەشێوەی ئۆتۆنۆمییەکی راستەقینە لەچوارچێوەی کۆمارێکی دیموکراتی عیراقیدا بهێنرێتە دی.

ڕێبازی نوێ ڕێبازە دێرینە بەئەنجام گەیێنەرەکەی گەلانی رزگارو ئازادی دنیایە کە لەولاتی ئێمەشدا بەشێوەی تایبەتی خۆیو هەمان ناوەڕۆکی مێژوویینی خۆی ئەبێ پەیڕەو بکرێ، چونکە هەر بەو شەرتەی کە ڕێبازێکی سیاسیو عەسکەریی راستمان هەبێت لەشۆڕشدا سەر ئەکەوین.

ڕێبازی نوێ ڕێبازی باوەڕی تەواوە بەسەرکەوتنی خەباتی جەماوەری گەل هەرچەندە خەباتێکی سەختی درێژخایەنی پڕ لەکوێرەوەریو فیداکاریشە، ڕێبازی باوەڕی توندوتۆڵە بەو راستییەی کەفاشیستەکانو هاوپەیمانە ئیمپریالیستەکانیان بەگشتیو ئیمپریالیزمی ئەمریکا بەتایبەتی شێرە بەفرینەن، بەگڕی خەباتی شۆڕشگێڕانەی جەماوەر ئەتوێنەوە. بۆیە پێویستە هەموو هێزو توانامان بخەینە گەڕ بۆ ئەوەی خەباتی جەماوەر بهێنینەوە جۆشو خرۆشو شۆڕشی جەماوەری گەل ببوژێتەوە بۆ رزگارکردنی گەلو نیشتمانەکەمان.

بۆ پێشەوە، بۆ خەباتی شۆڕشگێڕانەی جەماهیری، شانبەشانی هێزە پێشکەوتووەکانی تری عیراق روەو هێنانە دیی دیموکراسی بۆ عیراقو ئۆتۆنۆمی بۆ کوردستان بەڕێبازێکی نوێ، ڕێبازی سەروەری سەرکەوتن.

چیای لالش
بەشۆڤێنییەکان ناگوێزرێتەوە

ئیمپریالیزمی فەرەنسی کەجەزائیری داگیر کرد، هەر بەتالان کردنی جەزائیرو چەوساندنەوەی خەڵکەکەی دابین نەبوو. بۆ جێبەجێ کردنی سیاسەتی بەفەرەنسی کردنی جەزائیرو کردنی بەبەشێکی لەجیابونەوە نەهاتوی فەرەنسا، چەند ملیۆن فەرەنسییەکیان ناردە ئەوێو خانوبەرەی جوانو کێڵگەو باخی ئاوەدانو دوکانو بازاڕیان دروست کرد.

بەڵام کەگەلی جەزائیر ئیمپریالزمی فەرەنسیی دەرکرد، هەموو میراتە بەکەڵکەکانی فەرەنسییەکان بۆ گەلی جەزائیر بەجێ مان.

ئیمپریالیزمی ئیتالیش کەلیبیای داگیر کرد، ئەویش بەهەمان دەستور دەیان هەزار ئیتالیی نارده ئەوێ، خانوبەرەی جوانو کێڵگەو باخی رازاوەو ریزە دوکانی قەشەنگیان بنیات نا، بەڵام کەئیمپریالیزمی ئیتالی ناچار بوو دەست لەلیبیا هەڵ بگرێتو شۆڕش لەوێ سەرکەوت، میراتە بەکەڵکەکانی ئیتالییەکانیش بۆ گەلی لیبیا بەجێ مان.

ئەمە دوو نمونە بون لەجیهانی عەرەب. لەئەنگۆلاش خەریکە هەمان ((دەورو تەسلیم))دوبارە ئەبێتەوە.

سەیر ئەوەیە کاربەدەستە شۆڤێنییەکانی بەغدا، تازە گەرەکیانە تەجروبەی ژێرکەوتوی ئیمپریالزمی فەرەنسیو ئیتالیو پورتوگالی چەند بارە بکەنەوەو ئەوەی سەهیۆنییەکان بەسەر عەرەبەکانی فەلەستینیان هێناوە، ئەمان لەکوردستان جێبەجێی بکەن.

چەند گەوجو کورتبینن. چیای لالشو بێخێرو پیرەمەگرونو قەندیلو زمناکۆ، چۆن بەشۆڤێنییەکان ئەگوێزرێنەوە؟ ئێمەی خەڵکی کوردستان دڵنیاین هەموو ئەو خانوبەرەو گوندە نمونەییو کۆکراوانەی ئەمرۆ لەنیشتمانەکەی ئێمەدا دروستی ئەکەن، سبەینێ بەمیرات بۆ خۆمان بەجێ ئەمێنن.

رێککەوتنی سەددامو شا لەجەزایرو مەسەلەی هاوچارەنوسیی نەتەوەی کورد

-١-

نەتەوەی کوردو نیشتمانەکەی، کەبەپێی قازانجو بەرژەوەندە سیاسیو ستراتیجی ئابوری- پەترۆلییەکانی ئیمپریالیزمی جیهانیو کۆنەپەرستانی ناوچەکە دابەش کراوە، خەباتێکی بێ وچانی خوێناویی کردووە لەپێناوی بەدەسهێنانی مافەکانیدا، لەسەروو هەمویانەوە مافی سەربەستیی چارەی خۆنوسین. بەڵام ئەوەی سەرنج رائەکێشێت تا دوای دووەمین جەنگی جیهانیش، بزوتنەوەی کوردایەتی چ ئەوەی شێخو سەرۆك عەشیرەتەکان رابەرییان کردووە چ ئەوانەی پارتیو داوو دەزگای سیاسی سەرکردایەتیی کردون، لەڕوی دیاریکردنی ئامانجە سیاسییەکانی بزوتنەوەو شۆڕشەکانیانەوە لەگێژاوی سەرلێشێوانێکی زۆردا بون. هەر بۆ نمونە:

-بزوتنەوەکانی شێخ مەحمود جارێك حوکمداری، مەلیکایەتی، جارێك ئینتیدابی بەریتانیای گەورەو جارێکی تر چاودێری کۆمەڵی نەتەوەکان.

-بزوتنەوەکانی سمکۆ ئامانجێکی دیارو رۆشنیان نەبووە.

-بزوتنەوەی شێخ سەعیدو رێکخراوە سیاسییەکانی ئەوسای کوردستانی تورکیا، هەندێکیان گەڕانەوەی خەلافەتی ئیسلامیی عوسمانییەکانو هەندێکی تریان سەربەخۆیی کوردستان. شۆڕشی ئاگری بەڕابەریی ئیحسان نوری پاشاو کۆمەڵەی خویبون، سەربەخۆیی کوردستان.

-بزوتنەوەی بارزانییەکان، داخوازیی شتی ناوچەیی.

بێگومان ئەم روداوانە نابێ بەسەنگو تەرازوی ئەمڕۆ کێشانە بکرێن. پێکهاتەی چینایەتیی ئەو بزوتنەوانەو رابەرایەتییەکەیو مەرجە ئابوریو کۆمەڵایەتیو سیاسیو فیکرییەکانی ناو کۆمەڵی ئەوسای کوردو پەیوەندییەکانی بەگەلەکانی دراوسێو دەرەوە، واتە زروفی کوردستانو رۆژهەڵاتو دنیا لەهەڵسەنگاندنی ئەمانەدا نابێ فەرامۆش بکرێن. بەڵام هەر چۆنێك بێت ئەم سەرلێشێوانە لەدیاریکردنی ئامانجی سیاسیی شۆڕشەکاندا یەکێك بووە لەهۆیە گرنگەکانی سەرنەکەوتنی کوردایەتی.

لەدوای دووەمین جەنگی جیهانەوە، کەتێکۆشەرە شۆڕشگێڕو هۆشیارەکانی کورد خۆیان لەڕێکخراوی سیاسیو لەچوارچێوەی پارتیی دیموکراتو پێشکەوتوودا ڕێك خست، مەسەلەی دیاریکردنی ئامانجە سیاسییەکانیشیان تا ئەندازەیەکی باش چارەسەر کردو لەپرۆگرامو بەرنامەو ئەدەبیاتی سیاسیدا گەڵاڵە بون. حزبی دیموکراتی کوردستان (ئێران) لەبەرنامەیەکەیدا نوسیویەتی:

((نەتەوەی کورد لەناوخۆی ئێراندا بۆ هەڵسوراندنی کاروباری مەحەللیی خۆی سەربەخۆو ئازاد بێو لەسنوری دەوڵەتی ئێراندا خودموختاریی خۆی وەدەست بێنێ)).

((حزبی دیموکراتی کوردستان تێدەکۆشێ کە لەخەباتدا بەتایبەتی لەگەڵ نەتەوەی ئازەربایجانو کەمایەتییەکانی تر کە لەئازەربایجان دەژین (ئاسورییەکانو ئەرمەنییەکانو هتد) یەکێتیو برایەتییەکی تەواو پێك بهێنێ)).

لەکوردستانی عیراقیش حزبی رزگاریی کورد لەبەیانی دەستەی دامەزرێنەردا بڵاوی کردۆتەوە:

"١-ئامانجی گەورەمان یەکخستنەوەو رزگارکردنی کوردستانی گەورەیە. لەبەر ئەوەی ناوەندی حزب لەکوردستانی عیراقە، خەبات ئەکەین بۆ رزگارکردنی عیراق لەنفوزی ئیمپریالیزمو حکومەتە کۆنەپەرستەکان کەگەورەترین کۆسپی ڕێگای پێشکەوتنی کوردن لەعیراقدا بۆ گەیشتن بەئامانجی پیرۆزی کەئازادیو مافی چارەی خۆنوسینە.

٣-هەوڵدان بۆ بەدەسهێنانی سەربەستیی خۆ بەڕێوەبردن لەکوردستانی عیراقدا کەهەنگاوێکی زلە بۆ چارەی خۆنوسینی گەلی کورد.

٤-هەوڵدان بۆ دروست کردنو بەهێزکردنی پەیوەندی لەگەڵ هەموو حزبو تاقمە کوردییەکانی دەرەوەی عیراق بۆ یەکخستنی خەبات بۆ گەیشتن بەئامانجی پیرۆز- مافی سەربەستیی چارەنوسو رزگاری.

٧-هەوڵدان بۆ رونکردنەوەی مەسەلەی کورد بۆ هەموو گەلان، بەتایبەتی گەلانی رۆژهەڵاتی ناوەڕاست.

٨-هەوڵدان بۆ دروست کردنی پەیوەندیو هاوکاری لەگەڵ حزبو ڕێکخراوە دیموکراتییەکان)).

ئەوەی لێرەدا شایانی سەرنجدانە، دوو گۆڕانی گرنگی چۆنایەتییە (نەوعی)، یەکەم- ئەو پاشاگەردانیو سەرلێشێوانەی لەدیاریکردنی ئامانجی سیاسیدا هەبوو، کەوت بەلایەکدا.

سەربەخۆییو جیابونەوەی کوردستان لەدەوڵەتانی ناوچەکە وەکو دروشمێکی نزیكو پەلە خرایە کەنارو لەباتی ئەوە خودموختاریو سەربەستیی خۆبەڕێوەبردن کەپاشان بەئۆتۆنۆمو مافی چارەنوس بڕیاردان لەچوارچێوەی ئەو وڵاتانەی کوردیان تیا ئەژی، خرایە پرۆگرامی پارتییەکانەوە. دووەم- مەسەلەی کورد نەك وەکو جاران بەشێوەیەکی گۆشەگیرو جیا لەمەسەلەی رزگاریی هەموو گەلانی وڵاتەکە، بەڵکو وەکو مەسەلەی نەتەوەیەکی دابەشکراو کە لەگەڵ چەند گەلی زۆرلێکراوی تردا پێکەوە ئەژین، خرایە روو.

ئەم گۆڕانە چوونییە کە بەدوای خۆشیا گۆڕانی تری هێناوە، لەداڕشتنی بەرنامەی سیاسیو ئابوریو فەرهەنگیو شێوەی کارکردنی ڕێکخراوە سیاسییەکانی کوردستاندا، ئەگونجێ بەلای نەتەوەپەرستێکی تەنگەتیلگەو گۆشەگیرەوە بەبارێکی خراپدا لێك بدرێتەوە، کەگوایە ئەمە وازهێنانی کوردە لەئامانجی پیرۆزی رزگاریو یەکگرتنەوەی کوردستانو دامەزراندنی برایەتیو هاوخەباتییە لەگەڵ ((دوژمنان)) یاخود ((خێڵی گورگ))دا، هەر وەکو بەڕاستیش هەندێ کەسو داوودەزگای دڵسۆزو گومانلێکراوی کورد ئەم باڵۆرەیە لێ ئەدەن. لەراستیدا ئەم گۆڕانە بەڵگەی زیاتر کامڵبونی کوردایەتیو نیشانەی تەجروبە وەرگرتنو گۆڕانی سروشتی چینایەتیی رابەرایەتیو ریزەکانیو هەڵسەنگاندنی راستو دروستیی ڕێبازو زروفی ناوەکیو دەرەکیی گەلی کوردو هەنگاونان بوو بەرەو رووی ناسینی دۆستو دوژمن.

-٣-

ئەو گۆڕانەی کەباشتر تێگەیشتنی رۆڵە هۆشیارو تێکۆشەرەکانی کورد لەڕێبازی خەباتی کوردایەتی دەرئەخات، ئەو لایەنە گرنگەی مەسەلەی کوردی بەهیچ جۆرێك لەبیر نەبردونەتەوە، کەبریتییە لەیەکێتیی نەتەوەی کوردو یەکێتیی مەسەلە نەتەوەییەکەی لەیەکچونو یەك سەرچاوەیی گیروگرفتەکانی. خۆ ئەگەر ئەمانیش لەبیر خۆیانی بەرنەوە، داگیرکەرانی خاکی کوردستانو چەوسێنەرەکانی گەلی کورد هەرگیز ئەمەیان لەبیر نەچۆتەوەو هەمیشە، سەرەڕای ناکۆکیو ناتەبایی بەینی خۆیشیان، لەمەیدانی بەربەرەکانێو بەگژداچونی کوردایەتیدا قۆڵیان کردووە بەقۆڵی یەکاو هاوکاری یەکتری بون:

لەڕوی سیاسیو قانونی ناو دەوڵەتانەوە- پەیمانەکانی سەعد ئاباد، تورکیا- عیراق، پەیمانی بەغدادی پێشو(سەنتۆی ئێستا)و رێککەوتنەکەی ئەم دواییەی شا- سەددام لەجەزایر.

لەمەیدانی جێبەجێ کردنو کردەوەشدا- هاوکاریی سەربازیو سیاسی بۆ روخاندنی جەمهوریی میللیی کوردستان، دامرکاندنەوەو راونانی عەشیرەتی بارزانو جوانڕۆو تێکدانی شۆڕشی ئەمجارەی گەلەکەمان لەعیراق، ئەو راستییەی کەخەباتی نەتەوەی کورد وەکو مەسەلەیەکی نەتەوایەتیی یەك گەلی پارچە پارچەکراو، وەکو مەسەلەی گەلێك کەئازاردانی نەتەوایەتی، زوڵمو زۆری چینایەتیو چەوسانەوەی ئیمپریالیزمی، بەسەردا سەپێنراوەو خەبات ئەکا لەپێناوی بەدەست هێنانی مافی سەربەستیی چارەی خۆنوسینو چاککردنی باری خراپی سیاسیو کۆمەلایەتیو ئابوریو فەرهەنگیدا، هەرگیز لەبیر تێکۆشەرانی هۆشیارو پێشکەوتوی کورد نەچۆتەوە. هەر بۆیە پرۆگرامی هەموو پارتیو رێکخراوە سیاسییە پێشکەوتووەکانی سەرانسەری کوردستان لەم روەوە داوانو لەئەدەبیاتو نوسینەکانیاندا خەباتو تەجروبەکانی یەکتریان گێڕاوەتەوە. لەکاتێکدا کەئەمە روی تیۆریی مەسەلەکە پیشان ئەدا، بەکردەوەش بەشداریی بارزانییەکانو ئەفسەرو خوێندەوارانی کوردی پارچەکانی تری کوردستان لەجەمهوریەتی مەهەبادا، دواییش هاوکاریی پتەوی کادیرانی هەردوو حزبی دیموکراتی کوردستان لەئێرانو عیراقو دەوری هەندێك لەمافە لەگەلاڵەکردنی بیری دروستکردنی رێکخراوی سیاسی بۆ کوردەکانی سوریاو تورکیا، وە دامەزراندنی کۆمەڵەی خوێندکارانی کورد لەدەرەوەی وڵات بۆ قوتابییانی سەرانسەری کوردستان بێگوێدانە جیاوازیو جنسیەو تەبەعیەتی سیاسیی دەوڵەتەکانیان، ئینجا بەشداریی دڵسۆزانەو ئازایانەی هەزاران کوردی ئێرانو تورکیاو سوریا لەو سنورە تەسکەدا کەڕابەرایەتی رێگەی ئەدان وەکو پێشمەرگەو کادیری سیاسیو جەنگیی ((گومناو)) لەشۆڕشی ئەمجارەی گەلەکەماندا لەعیراق، بەچاکترین شێوە یەکێتیی مەسەلەی کوردو هاوخەباتیو هاوچارەنوسیی گەلی کورد ئەنوێنن.

-٤-

ئەم دوو لایەنە جیاوازەی خەباتی کورد خۆی لەخۆیدا بەڵگەی ئاڵۆزیی مەسەلەی کوردە کەوەکو نەتەوەیەکی دابەشو پارچە پارچەکراو بەسەر چەند دەوڵەتێکی فرە- نەتەوەدا. لەلایەکەوە ئەبێ:

-شەرتو مەرجەکانی خەباتی ناوکۆیی لەگەڵ گەلانی دراوسێو هاو دەوڵەتدا دژی ئیمپریالیزمو چینە کاربەدەستەکان، لەپێناوی سەربەخۆیی سیاسیو ئابوریی وڵاتو دامەزراندنی حکومەتانی دیموکراتو گۆڕانی سۆشیالیستدا، پەیڕەوی بکات.

لەلایەکی تری ئەبێ:

-شەرتو مەرجەکانی خەباتی ناوکۆیی لەگەڵ خەباتی گەلی کوردا لەپارچەکانی تری کوردستاندا دژی چەوسانەوەو دواکەوتن، دژی بەعەرەبو تورکو فارس کردنو لەپێناوی سەلماندنی مافی سەربەستیی چارەی خۆنوسیندا، بەجێ بهێنێت.

پارچە پارچەیی کوردستانو نەتەوەی کورد هەرچەندە تا ئەندازەیەکی زۆر مالۆیرانیی بەسەر جەماوەری گەلەکەماندا هێناوە، هێزو توانای پچڕ پچڕ کردووە، لەڕوی سیاسیو ئابوریو فەرهەنگیو کۆمەلایەتییەوە جیاوازیی خستۆتە ناویانەوە، بەلام هەر وەکو ئەشێ شتێکی باش وردە وردە خراپ ببێتو برزێو بۆگەن بکاتو ئەنجامی خراپو بێ فەری لێ بوەشێتەوە، ئەگونجێ شتی خراپیش بەچاك وەربگێڕدرێتو ئەنجامی بەکەلك‌و باش بدات. نەتەوەی کوردیش بەهۆی پێکەوە ژیانی لەگەلّ چەند نەتەوەی جیا جیاو چەوساوەدا لەسنوری چەند دەولەتی فرە- نەتەوەی زۆرلێکراوی جیا جیاداو بەهۆی شوێنی جوگرافیی ولاتەکەیو بەهۆی ئەو تواناو وزە شۆڕشگێڕانەو جەنگییە لەبن نەهاتووەی کەسەبارەت بەسەختیی چەوسانەوەو زۆرلێکرانی سەدان سالّ درێژەی کێشاوی چەند سەرەو نەریتو خوو و رەوشتی شۆڕشگێڕانەو جەنگاوەرانەی سەدان سالّ کەلەکەبوی، لەبارەیدا هەیە خەباتی هەموو گەلانی ناوچەکە لەعەرەبو فارسو ئازەریو تورك...تاد پێکەوە جۆش بداو کۆ بکاتەوەو کوردستان ببێتە بنکەیەکی مەزنو لەشکان نەهاتوی شۆڕش لەڕۆژهەلاتدا دژی ئیمپریالیزمو چەوسانەوە، لەپێناوی رزگاریو سۆشیالیزمدا. بەداخەوە ئەم راستییە کەنەتەوەی کورد ئەم دەورە شۆڕشگێڕانە مەزنو بڕیاردەرەی پێ ئەگێڕدرێت، هێشتا بەتەواوی لەناو زۆر کۆڕو کۆمەلّی شۆڕشگێڕو تێکۆشەری گەلانی دراوسێماندا رون نیەو بەجیددی نەگیراوە. تێکۆشەرانی کوردیش زۆر هەولّی لێکۆلّینەوەو سەلماندنو دەرخستنی ئەم دەرکەوتەیەیان نەداوە.

جا تێکۆشەرانی کورد کەباوەڕیان هەبێ بزوتنەوەی کوردایەتی بەشێکی لەجیابونەوە نەهاتوی بزوتنەوەی شۆڕشگێڕانەی گەلانی دنیایە، بێگومان ئەبێ باوەڕیشیان بەوە هەبێت کەخەباتی کورد لەپارچەیەکی ولاتەکەیدا هەم بەشێکە لەخەباتی گەلانی سەرانسەری ئەو دەولەتەی تیایدا ئەژیو هەم بەشێکیشە لەخەباتی نەتەوەی کورد لەسەرانسەری کوردستاندا. ئەمە ئەگەر رێگەی مێژوییو راست بگرێ، یەکێکە لەسەرچاوە لەبن نەهاتووەکانی هێزو توانای کوردایەتی، کەتێنو تاوێکی وای ئەداتێ بەهیچ هێزێکی سەر ئەرز نەشکێت.

ئەم پەیوەندییە دیالەکتیکییەی نێوان بالەکانی کوردایەتی لەبەشە جیاجیاکانی نیشتمانەکەماندا، گەلێ جار بەڕونی لەسەرکەوتنو ژێرکەوتنەکانی بزوتنەوەی شۆڕشگێڕانەی گەلەکەماندا دەرکەوتووە. سەرکەوتن یا شکانی کوردایەتی لەلایەك، یا بزوتنەوەی لەلاکانی تردا بەهێز کردووەو باری ئازارو چەوسانەوەی کەمێك لەسەر سوك کردون، یاخود تەوقی دیلیو چەوسانەوەی لەگەردندا قایمتر کردون.

-٥-

جا ئێستا کەقۆناغێکی درێژی خوێناویی خەباتی قارەمانانەی گەلەکەمان لەکوردستانی عیراقدا کە لەپرشنگدارترینو پڕ تەجروبەترین روداوەکانی مێژوی نەتەوەی کوردە، بەبێ ئەوەی هیچ شکستێکی سیاسی یا جەنگی بەسەر هاتبێت، بەو ئەنجامە ناخۆشە تراجیدییە گەیشت کەهێشتا هەمومانی تیا ئەژینو ئێستا کەتێکۆشەرانی شۆڕشگێڕو هۆشیاری کورد لەسەرەتای قۆناغێکی نوێدانو ئەیانەوێ بەتێنو تەوژمێکی لەجاران زیاترەوە لەم گلانە هەلّسنەوە، پێویستە ئاوڕ لەرابوردوو بدەینەوەو ئەو تەجروبە بەنرخانەی هەر یەکەیان بە گیانی سەدان شەهید کەوتووە لەسەرمان، پێویستە هەلّی بهێنجێنینو لەخەباتی داهاتوماندا بیانکەین بە سەرمەشق.

-٦-

پارتی دیموکراتی کوردستان کەڕابەری خەباتی رزگاریخوازانەی نەتەوەی کورد بوو لەعیراقدا، زۆر لەم تێزانە نزیك بوو. رەنگە هیچ پێوەنانی تێدا نەبێت، پیاو ئەگەر بلێ، رۆژنامەو بلاوکراوەکانی پارتی دیموکراتی کوردستانو ئەدەبیاتی سیاسیی ئەو دەورێکی گرنگو بایەخداریان هەبوە لەداڕشتنو چەسپاندنی ئەو تێگەیشتنو

تێزانەدا، کەزۆر لای چەپو راست، دڵسۆزو گومانلێکراو، لەناو کوردو غەیری کوردا، بەتوندی چون بەگژیاو دوژمنایەتییان کردووە. بەڵام پارتی دیموکراتی کوردستان وەکو حزبێکی فراوان کەئەیویست بەشی هەرە زۆری چینو توێژە کۆمەڵایەتییەکانی کورد پێکەوە کۆ بکاتەوەو نوێنەری بیروڕاو هەڵوێستی سیاسیو پارێزەری قازانجو دەسکەوتی ئەو هەموو تاقمە جیاوازانە بێت، لەڕوی چینایەتییەوە بێگومان هەر ئەیتوانی حزبێکی تێکەڵو پێکەڵ بێت، پیلی سیاسیی جیا جیا کە لەڕیزی چینە جیاجیاکانی کۆمەڵی کوردەوە هەڵ تۆقیون هەمیشە...[1]

گەڕانەوەی بارزانی بۆ عیراقو هێنانی بۆ سەرۆکایەتیی پارتی، روداوێك بوو بەقازانجی چینو توێژە دواکەوتوو و گۆشەگیرەکانی کۆمەڵی کورد- سەرۆکی هۆزو خێڵو کوێخاو شێخو زەویدار- کە لەڕوی سیاسیو کۆمەڵایەتییەوە لەڕیزی کوردایەتیدا کزو کەساسو نابوتو بێ دەسەڵات بوو بوون.

-٧-

بێگومان هەموو هێزێکی سیاسی لەخەباتی چەکدارا، بەتایبەتی کەهیچ بەرامبەرێکی ژمارەییو پارەییو تەکنیکی لەبەینی ئەمو دوژمنەکانیدا نەبێت، هەوڵی پەیداکردنی سەرچاوەی یارمەتیو دەستگیرۆییو دۆست ئەدات. ئەمەش مافێکی رەوای هەموو هێزێکی تیکۆشەری دنیایە، پێش کوردو پاش کوردیش زۆر میللەتی تری جیهان کردویەتی. هەر بەم پێیە، شتێکی ئاساییە کەشۆڕشی کوردیش هەوڵی پەیداکردنی سەرچاوەی یارمەتیو دۆستو هاوپەیمانی دابێت.

لێرەدا ئەو پرسیارە دێتە پێشەوە: کورد یاخود راستتر بزوتنەوەی رزگاریخوازانەی نەتەوەیی کورد، لەناو دنیای ئێستای بەسەر چەند ئۆردوگای سیاسیی ناکۆك دابەشبوودا، دۆستو هاوپەیمانو سەرچاوەی یارمەتیی خۆی رەنگە لەکوێدا بدۆزێتەوەو ئەبێ هەوڵی پەیداکردنو دۆزینەوەیان لەناو کام ئۆردوگایاندا بدا؟

-٨-

رۆژنامەنوسی ئەمریکی دانا ئادەمز شمیت کەکابرایەکە خۆی بەخێرخوای کورد ئەخاتە روو و یەکێکە لەو رۆژنامەنوسانەی لەسەرەتای شۆڕشدا سەری کوردستانیان داوەو ماوەیەکی درێژ ماوەتەوە،بەر لەهاتنی بۆ کوردستان دوای ئەو گفتوگۆیانەی کە لەگەڵ کاربەدەستانی وەزارەتی دەرەوەی وڵاتەکەیو خوا ئەیزانێ لەگەڵ کێی تریش دەربارەی شۆڕشی کورد کردویەتی، زۆر ساکارو سادە بەو جۆرەی رۆژنامەنوسێکی ئەمریکی تێی ئەگات، هەر لەسەرەتای شۆڕشدا پێکەوە نەگونجاندنو رێك نەکەوتنی قازانجی کوردو شۆڕشەکەیو دەسکەوتی ئیمپریالیزمی ئەمریکی بەمجۆرە دەرئەبڕێت:

((...ئەوان- مەبەستی کاربەدەستانی وەزارەتی کاروباری دەرەوەی ئەمریکایە- دانیان نا بەوەدا کەوڵاتە یەکگرتووەکان بەهۆی شۆڕشی کوردەوە لەپەژارە دان. هەرچەندە ئەمریکییەکان حەز ئەکەن وڵاتەکەیان وا بکەوێتە بەرچاو کەهەڵوێستی بەرگریکەرانە رائەوەستێ لەپرنسیپەکانی مرۆڤایەتیو لەدیموکراتیو مافی سەربەستی چارەی خۆنوسینو لەگەڵ ئەوەشدا کورد نەك هەر لەعیراق بەڵکو لەتورکیاو ئێرانو سوریاش بەشێوەیەکی ئاشکرای لەئینکاری کردن نەهاتوو بێبەشن لەزۆرتری مافە مرۆڤایەتیو فەرهەنگیو سیاسییەکانیان، بەڵام دیپلۆماتەکان وا هەست ئەکەن کەفرمانی هاوپەیمانێتی لەپشتیوانیکردنی تورکیاو ئێراندا، رێگەیان لێ ئەگرێت هیچ شتێ بکەن یا تەنانەت هیچ شتێ بڵێن بۆ یارمەتیدانی کوردو پیشاندانی بەزەیی..)).

بڕوانە: دانا ادامز شميت، رحلة الى رجال شجعان في كردستان، بيروت، ترجمة وتعليق جرجيس فتح الله، ص ٢٤.

---

[1] لەبەر کۆنیی کاغەزەکە ناخوێندرێتەوە

جا ئەم قسانەی شمیت کەشایەتی بۆ پێکەوە نەسازانی قازانجی نەتەوەی دابەشکراوی کوردو ئەمریکای سەرۆکی یانەی دنیایی ئیمپرالیزم ئەدەن، تیشکێك ئەخنە سەر ئەو ڕێبازەی دواییتر، رابەرایەتیی خێڵەکی بەسەر شۆڕشی کورددا سەپاندی، لەدابڕینی خەباتی کوردی عیراق لەخەباتی کوردی پارچەکانی تری کوردستانو لەخەباتی گەلی عیراقو لە هی هەموو گەلانی تری ناوچەکە.

رابەرایەتیی خێڵەکی ئەیزانی شای ئێرانو کاربەدەستانی تورکیا بەکێوە بەسروانو رادەی دەسەڵاتو نفوزی ئەمریکا لەتورکیاو ئێران چەندەو ئەیزانی خەباتی شۆڕشگێڕانەی کوردو گەلانی تر دژی شارو کاربەدەستانی تورکیای نۆکەرو پارێزەری قازانجو دەسکەوتەکانی ئیمپریالیزمی ئەمریکیو تەنگ هەڵچنین بەم دوو رژێمە خوێناوییە چەوسێنەرەوەیە، داوو دەزگا ئیمپریالیستەکان شێتو هار ئەکات. هەر بۆیە ئەم رابەرایەتییە لەسەرەتای شۆڕشەوە هیچ هەلێکی لەکیس نەئەدا بۆ پاکانەکردن لەم روەوە کەگوایە شەڕی کورد لەعیراقدا تەنیا دژی حکومەتی عیراقەو بەهیچ جۆرێ هەقی بەسەر کوردی شوێنەکانی ترەوە نیە. هەر شمیت لەزمانی جەنابی بارزانییەوە ئەگێڕێتەوە:

((بەلای بارزانییەوە کورد لەعیراقدا تاقەو هیچ پەیوەندییەك نایبەستێتەوە بەپارچەکانی تری کوردستانەوە لەتورکیاو ئێرانو بەڕەئی ئەو ((کوردەکانی تر هیچ رێگەیەکیان نیە یارمەتیی ئێمەی پێ بدەن. جاروبار کابرایەك لەتورکیا یا لەئێرانەوە دێتە لامان، جا هەندێکیان لەوڵاتەکانی خۆیاندا لەقانون دەرچون، دێن شەڕمان بۆ بکەن. ئێمەش لای خۆمان گلیان ئەدەینەوە. بەڵام بەگشتی ئێمە هیچ پەیوەندییەکمان پێیانەوە نیەو داوای هیچ یارمەتییەکیشیان لێ ناکەین. وەزعیان باشتر ئەبێ، ئەگەر گیروگرفتەکانی خۆیان لەگەڵ حکومەتەکانی چارەسەر بکەن. ئێمە شەڕمان لەگەڵ حکومەتەکانی تورکیاو ئێراندا نیە، بەڵکو شەڕمانە لەگەڵ عەبدولکەریم قاسم)).

(شمدت، هەمان سەرچاوە، ل٢٩٣)

سەیر ئەوەیە لەکاتێکدا جەنابی بارزانی ئەڵێ کورد لەشوێنەکانی تر ناتوانن یارمەتیمان بدەنو جاروبار کابرایەکیان کە لەقانون هەڵاتووە پەنامان دێنێتە بەر، لەهەمان کاتدا ئەو رۆژنامەنوسە بەنرخەی ئەم، ئەو هەموو پارەو پوڵەی لەهێنانو تاوکردنیدا خەرج کردووەو ئەو هەموو رەنجەی داوە بگاتە کوردستان، کوردێکی ئێرانی هێناویێتیو بەیارمەتیی رێکخراوە سیاسییەکانی پارچەیەکی کوردستان بەقاچاخ گەیشتۆتە کوردستانی عیراقو لەکوردستانی عیراقیش کوردێکی خەڵکی سوریا تەرجومانی بووەو بەملاو بەولایدا گێڕاوە.

بەلای رابەرایەتیی خێڵەکییەوە، کوردی پارچەکانی تری کوردستان ئەبو بەرامبەر بەو چەوسانەوە سەختەو ئەو زوڵمو زۆرە چەند لاییەی لێیان ئەکرێ، ئارامو بێدەنگو مات دابنشن، چالاکیی سیاسی نەنوێنن، بڵاوکراوەو شتی لەو بابەتەی کەکاربەدەستانی ئێرانو تورکیا تورە ئەکەن دەرنەکەن. کورتییەکەی، تا مەسەلەی کورد لەعیراق بەلایەکدا ئەکەوێ، ئەبێ کوردی شوێنەکانی تر خەبات نەکەن نەبادا ئیمپریالیزمی ئەمریکی وا تێبگا شۆڕشی کورد لەعیراقدا دەست وەر ئەداتە کاروباری ناوخۆی هاوپەیمانەکانیانەوەو حکومەتە کۆنەپەرستەکانی ناوچەکە بترسنو لەگەڵ عیراقدا قوڵ بکەنەوە بەقۆڵی یەکدا بۆ لەناوبردنی بزوتنەوەی نەتەوەی کورد.

رابەرایەتیی خێڵەکی کەباوەڕی نەبوو بەهێزی لەبن نەهاتوی جەماوەری گەلو ئەو توانا زۆرەی نەتەوەی کوردو دۆست هاوپەیمانە راستەقینەکانی هەیانە، هەموو ئومێدێکی بەیارمەتیو پشتیوانیی ئیمپریالیزمی ئەمریکی

بوو، بەتایبەتی لەڕێگەی ئێرانەوەو ئامادە بوو هەر شتێکیش بکات بۆ دڵنیاکردنیان. هەر بۆیە لەسەرەتای شۆڕشەوە پەیتا پەیتا ئەم دادو هاوارو کڕوزانەوەو لەبەر ئیمپریالیزمی ئەمریکی پاڕانەوەیە بوو بە بەشێکی هەوڵو تەقەللای ئەم رابەرایەتییەو تەنانەت هەندێ جار لەو پەیامانەدا کەبەڕۆژنامەنوسە ئەمریکییەکاندا ئەینارد، بەڵێنی نابەجێو ناشیرینو خەجاڵەتکەری ئەدا وەکو بەڵێنەکانی لەمەڕ نەوتو بونە سوێندخۆرو هاوپەیمانی ئەمریکاو دەرپەڕاندنی نفوزی سۆڤیێتی...تاد.

-١٠-

شای ئێران کە لەگەڵ حکومەتی عیراقدا دوژمنایەتیو ناکۆکیی هەبوو لەسەر رێکخستنی کاروباری سنور، شەتولعەرەب، عەرەبستانو خەلیجو هەروەها لەسەر جۆری رژێمی سیاسیو سیاسەتی دەرەوە، لەڕوداوەکانی ناو کوردستانی عیراق بێئاگا نەبوو. ئەم هەلەی قۆستەوە بۆ ئەوەی مەرجەکانی خۆی بەسەر عیراقدا بسەپێنێت. رابەرایەتیی خێڵەکیو راستڕەوی شۆڕشی کوردیش بە بەشێك لەئومێدەکانی گەیشت.

شا کەکاتی خۆی لەئەوروپا لەوەڵامی پەیامنێری رۆژنامەو ئیستگەکانی رادیۆو تەلەفزیۆندا ئەیوت هاوڕەگەزەکانی لەعیراق مەترسیی لەناوچونیان بەسەرەوەیە، بۆیە یارمەتییان ئەدات، لەو گفتوگۆیەدا کە لەگەڵ هەیکەل کردویەتی بەئاشکرا مەبەستەکانی خۆی لەیارمەتیدانی کوردا دەرئەخاو ئەڵێ:

((...ئەبێ بەسەربەستی پێتان بڵێم: بەڵێ ئێمە یارمەتیی شۆڕشی کوردمان داو لەدەورەی دواییدا ئێمە دەسەڵاتی راستەقینە بوین لەپشتی سەریەوەو کاتێ پارێزگاریی خۆمان لێ سەندەوە ئەوەی ئەبو روو بدا، رویدا.. ئێمە شۆڕشی کوردمان دروست نەکردووە بەڵکو ئێمە ئەومان وەکو راستییەکی هەبوو دۆزییەوە. ساڵانی دورو درێژ رژێمە کاربەدەستەکانی عیراق دوژمنایەتییان لەگەڵ ئێمە کرد... شۆڕشی کورد هەلێکی رەخساندو ئێمە کەڵکمان لێ وەرگرت. ئایا لەڕاستیدا ئێمە ئەمانەوێ گیروگرفتێکی کورد بخولقێنین؟ بێگومان نەء. پێویستە بزانن کەئێمەش کەمایەتییەکی گەورەی کوردمان هەیە. بەو شێوەیەی وترا، رژێمە کاربەدەستەکانی عیراق ساڵانی دورو درێژ دوژمنایەتیی ئێرانیان ئەکرد. ئایا هەقمان نەبوو وەڵامی ئەو رەوشتەی ئەوان بدەینەوەو لەفرسەتێك ئەگەر بەدەست بکەوێ کەڵك وەربگرین؟ بەڵێ یارمەتیی شۆڕشی کوردمان دا دژی حکومەتی بەغداو ئەم کارەی ئێمە وەڵامی ئەو کارانە بوو کەدژی ئێران کردبویان... ئەوانە وازیان لەدوژمنایەتیی ئێمە هێناو ئێمەش وەهامان کرد...)).

(کەیهان، ١٥ی سپتەمبەری ١٩٧٥)

لێرەدا شتێك هەیە پێویستی بەڕونکردنەوەیە، ئەویش کەڵك وەرگرتنە لەو ناکۆکییانەی لەناو دوژمناندا هەیە بۆ سودی شۆڕشو جەماوەری گەل. گەلێ جار ئەمە زیرەکیی سیاسیی رابەرایەتی دەرئەخات. جاروبار هێزێکی شۆڕشگێڕ رەنگە لەبەر زۆر هۆی جوگرافیو جەنگیو ئابوری، ناچار بێت لەگەڵ لایەکی کۆنەپەرستدا پەیوەندی دابمەزرێنێ. بەڵام ئەو پەیوەندییە کە لەسنوری تاکتیك دایە، بەهیچ جۆرێ نابێ ببێتە چارەنوسو ستراتیجو سروشتی دوژمنانەی لا کۆنەپەرستەکە لەبیر ببرێتەوەو دوژمنی لێ ببێتە دۆستو دۆست بکات بەدوژمن. ئەگەر پەیوەندیی رابەرایەتیی خێڵەکی- راستڕەو لەگەڵ حکومەتی کۆنەپەرستی ئێراندا کارێکی تاکتیکیو ناچاریو وەختی بوایە، بێگومان بەهیچ جۆرێ رۆژی بەم رۆژە نەئەگەیشت. تەنانەت سروشتی دوژمنانەی رژێمی شا بەرامبەر نەتەوەی کوردو هەڵوێستی ئەوسای بەرامبەر شۆڕشی کوردو خۆبەستنەوەی رابەرایەتیی شۆڕش بەئێرانەوە زۆر جار سەرنجی رۆژنامەنوسەکانی بێگانەی رائەکێشاو ئەیانپرسی: ئەگەر ئێران یارمەتی لێ بڕین چی ئەکەن؟ بەڵام ئەوان لەبەر ئەوەی تیۆرییەکی زانستی رێ پیشاندەریان نەبوو، یا دەمیان ئەبوو بەتەڵەی تەقیو و هیچ وەڵامێکیان پێ نەبوو بیدەنەوە، یاخود ئەیانوت قایمکاریی خۆمان کردووە بۆ رۆژی تەنگانە.

-١١-

رابەرایەتیی خێڵەکی- راستڕەو هاوچارەنوسیی نەتەوەی دابەشکراوی کوردیان لەبیر بردبوەوە. لەباتی هاوخەباتیو هاوکاری لەگەڵ هێزە تیکۆشەرەکانی کوردو گەلانی عەرەبو فارسو ئازەرز تورك، رێگەی هاوکاریو هاوپەیمانیو هاوچارەنوسیی هەڵبژاردبوو لەگەڵ حکومەتە خوێنڕێژو کۆنەپەرستەکانی ناوچەکە، وەکو ئاغاو خزمەتکاو مامۆستاو قوتابی رەفتاری لەگەڵ حزبو رێکخراوە سیاسییەکانی پارچەکانی تری کوردستان ئەکردو دەستی ئەخستە کاروباری ناوەویان، رابەرایەتیی ئەگۆڕینو دەستکاریی ئەکرد، دوبەرەکیو ناکۆکیی ئەنایەوە لەناو ریزی رێکخراوەکانیداو لاکانی ئەکرد بەگژ یەکدا، رێگەی چالاکیو گەشەکردنی لێ ئەبەستن، تەنگی هەڵئەچنی بەکادیرو تێکۆشەرەکانیانو راوی ئەنان. هەر لەکوردستانی رزگارکراودا سولەیمانی موعینی (فایەق ئەمین)ی سکرتێری حزبی دیموکراتی کوردستانی ئێرانو سەعید ئالچیی سکرتێری پارتی دیموکراتی کوردستانی تورکیاو دکتۆر شوانی سکرتێری پارتییە دیموکراتییەکەی تری کوردستانی تورکیا کوژران، تەنانەت لەرێکخراوێکی وەکو کۆمەڵەی خوێندکارانی کورد لەئەوروپادا کەتەنیا دەزگایە بتوانێت یەکبونی نەتەوەی کوردو خاکی کوردستانی بنوێنێ، نەیئەویست کوردی ئێرانی نەك هەر ببێتە دەستەی بەڕێوەبەر، بگرە وەکو ئەندامی سادەش بمێنێتەوە.

-١٢-

کورد ئەڵێ: ئەگەر جارێکت خەڵەتاندم خوا بتگرێ، ئەگەر جارێکی کەت خەڵەتاندم، خوا خۆم بگرێ.

نەتەوەی کورد جگە لەوەی کەبەشێکی گەورەی لەژێر سایەی رژێمی شادا لەوپەڕی بەدبەختیو چەوسانەوەو هەژاریو دواکەوتندا ئەژیو هیچ بزوتنەوەیەکی نەبوە هەر لەزەمانی سەفەویو قاجارییەکانەوە تا ئێستا بەخیانەتو درۆو دەستبڕینو نامەردی لەگۆمی خوێندا نەخنکێنرابێت، هیچ بیانویەکی نەبوو بۆ هاوکاری لەگەڵ ئەم رژێمە خوێناوییەداو هیچ بیانویەکی نەبوو بۆ باوەڕ پێ کردنیو دڵنیابون لەیارمەتیەکانی.

یەکێ لەو تەجروبە بەنرخانەی شۆڕشی ئەمجارەی گەلەکەمان جارێکی تر بۆ کوردی سەلماندەوە: هاوچارەنوسیی نەتەوەی کوردو پێکەوە گونجانی چەوسێنەرەوەکانی کوردە کەئیمپریالیزمو داگیرکەرانی کوردستانن. چەوسێنەرەوەکانی نەتەوەی کورد لەپارچەکانی تری کوردستان ناتوانن ببنە دۆستو هاوپەیمانی کورد لەپارچەیەکی تریدا. ئیمپریالیزمو کۆنەپەرستانی ناوچەکە ئەگەر جاروبار بۆ جێبەجێ کردنی مەبەستەکانی خۆیان یارمەتیی کورد بدەن، دواجار هەر کەمەبەستەکانیان هاتە دی یا هەر کەشۆڕشی کورد بوو بەمەترسییەکی وا هەڕەشە لەقازانجەکانیان بکات، دەسبەجێ یەك ئەگرنەوەو بەقۆڵ بەقولّی یەکا ئەکەنەوە بۆ لەناوبردنی کوردایەتی: ماچو موچی سەددامی زۆر زۆر شۆڕشگێڕو فرە پێشکەوتوی رابەرو پێشڕەوی نەتەوەی عەرەبو شای زۆر کۆنەپەرستو ئاریامیهر لەجەزایر دوای رێککەوتنیان لەسەر دوایی هێنان بەشۆڕشی کوردو تەفروتوناکردنی، بەڵگەی یەکێتیی هاوچارەنوسیی کوردە. ئێستاو دوارۆژیش، هەر کەسێكو هەر بزوتنەوەیەك مەسەلەی هاوچارەنوسیی نەتەوەی دابەشکراوی کورد بخاتە پشت گوێو خەباتی کورد دابڕێ لەپارچەکانی تری کوردستانو لەگەلە هاوڕێو هاوخەباتەکانی، بۆ رازی کردنی دڵی ئیمپریالیزمو حکومەتە کۆنەپەرستەکانی ناوچەکەو دۆستی لێ ببێتە دوژمنو دوژمنی لێ ببێتە دۆست، بەمەرەی رابەرایەتیی خێڵەکیی زەلیلو کەساسی بەر دەستی شای ئێران ئەچێو گەلی کورد بەو ئەنجامە رەشە ئەگەیەنێ کەئەمڕۆ کوردی کوردستانی عیراقی تیا ئەژی.

باری ئێستای گەلەکەمان و ڕێکخستنی یەکێتیی نیشتمانیی کوردستان

دوای شکستی شۆڕشی کوردستانی عیراق، نەتەوەکەمان ئەمڕۆ لەیەکێ لەناخۆشترین قۆناغەکانی ژیانیەتی.

ئەمڕۆ نەتەوەی کورد لەکوردستانی عیراقدا لەمەترسییەکی گەورە دایە. هەزاران کەس بەخاوو خێزانەوە لەگەڵ باووباپیرانیان بەبیانوی ئەوەی گوایە ئەرزەکەیان نەوتی تێدایە یاخود گرنگییەکی ستراتیجیی هەیە، بەزۆر دەرئەکرێن و ئەگوێزرێنەوە شوێنانی تر.

هەزاران کرێکارو جوتیارو مامۆستاو موچەخۆری کوردستان بەناوچە عەرەبییەکانی خواروی وڵاتدا بڵاو کرانەوەو هەزاران جوتیارو کرێکارو موچەخۆرو سەربازو پۆلیسی عەرەبیش هێنراونەتە کوردستانەوە. کاربەدەستە شۆڤێنییەکانی بەغدا لەسەر ئەم خەڵك ئاڵوگۆڕکردنە بەردەوامن و لەلایەك هەڕەشەو کوشتن و گرتن و هەڵواسین و ماڵوێرانکردن و دێهات روخاندن بەکار ئەهێنن بەرامبەر خەڵکی کوردستان، لەلایەکی کەوە ڕێگەی تەماح و دەوڵەمەندبون و دەم چەورکردن و مەعاش زیادکردن و قیدەم و تەرفیع و ئیمتیاز پێدانیان گرتۆتە بەر بەرامبەر ئەوانەی ئەیانهێننە کوردستانەوە.

ئێمەی خەڵکی کوردستانی عیراق هەرگیز بەتەنگەوە نەبوین و بەتەنگەوە نایەین ئەگەر هاوولاتییەکی تری عیراق، عەرەب یا رۆڵەی هەر نەتەوەو رەگەزێکی تر بێت بەدوای کارو نان پەیداکردندا بێتە وڵاتەکەمانەوە، بگرە هەر وەکو کرێکارو مامۆستاو موچەخۆری عەرەب لەکوردستاندا دیویانە، کورد هەمیشە میوانداریی کردون و بەچاوی رێزو حورمەتەوە سەیری کردون. ئێمە لامان وایە ئەرزی عیراق وڵاتی هەموو عیراقییەکە بەکوردو عەرەب و تورکمان و ئاشوری.وە، یەکێك لەمافە سەرەتاییەکانی هاوولاتێتی، کار دۆزینەوەو نیشتەجێبونە لەو شوێنەدا کەخۆی بەباش و خۆشیی ئەزانێت.

بەڵام ئەمەی ئەمڕۆ شۆڤێنییەکانی بەغدا ئەیکەن، بەتایبەتی دوای شکستی شۆڕشی کوردستان، بەپێی ئەو نەخشەیەی بۆ بەعەرەب کردنی خاکی کوردستان و بڵاوە پێکردن و تواندنەوەو کزو کەساس کردن و لەناوبردنی گەلی کورد کێشاویانە، سیاسەتێکە نەك لەگەڵ سەرەتاکانی مافی مرۆڤ و هاوولاتێتی ناگونجێ، بەڵکو کارێکی رەگەزپەرستانەی چەپەڵ و دوژمنایەتییەکی راستەوخۆو بێ پێچ و پەنای کوردە وەکو نەتەوەیەکی سەربەخۆو خاوەن جیاکەرەوەو پێناسی نەتەوەیی.

ئەم تاقمە شۆڤێنییە خوێنرێژە کەکاتی خۆی لەژێر زەبری خەباتی جەماوەری کوردستان و عیراقدا دانیان نابوو بەهەندێ مافی نەتەوەیی کوردا و فشە ئۆتۆنۆمییەکیان سەلماندبوو، هەر بەلێنێکی لەبەیانەکەی ئازاری ١٩٧٠دا دابویان، لەهەموی پاشگەز بونەوەو هەر کەچە ماف و کۆلکە هەقێکی، کورد بەخوێنی خۆی سەندبوی، وا وردە وردە هەموی لێ ئەدزنەوە.

کورد کەکاتی خۆی لەهاوولاتیی پلەی دووەم سوکتر تەماشا ئەکراو نیشتمانەکەی بەدەستی ئەنقەست لەهەموو رویەکەوە پشت گوێ خرابوو، ئەمڕۆ بەوەش لێی رازی نابن و ئەیانەوێ تەفروتونای بکەن و رەنگی نەتەوەیی وڵاتەکەی بگۆڕن. ئەوەی کەئەمانەشی زیاتر هارو شێتگیر کردووە بۆ جێبەجێ کردنی نەخشە تاوانکارییەکەیان، هەڵاتنی رابەرایەتیی خێڵەکی و بڵاوە کردنە بەشۆڕشی کوردستان و هێزە چەکدارەکانی. راستە شۆڕشی کوردستان شکستی خواردو مەینەتیی دوای شکست زۆر لەمەینەتیی رۆژانی شۆڕش سەختترو ناخۆشترە،

بەڵام ئەو راستییەش نابێ پشت گوێ بخرێ کەکورد نە لەڕوی سیاسییەوەو لەڕوی جەنگییەوە مەسەلەکەی نەدۆڕاندووە. هێزی پێشمەرگەی کوردستان لەمەیدانی شەڕدا نەشکێنراوەو بەدیل نەگیراوە، هەر وەکو ئامانجەکانی شۆڕشەکەشی نەهاتونەتە دی، تا خەباتو خۆبەخت کردن ئیتر بووبێ بەکارێکی بێهودە. رابەرایەتیی خێڵەکیو بورجوازی بڵاوەی بەشۆڕشی کوردستان کردو داوو دەزگا سیاسیو پێشمەرگەییو تەنزیمییەکانی تێکدا، مەیدانی خەباتی چۆڵ کردو ژیانی دور وڵاتیو دەربەدەریی پێ خۆشتر بوو لەژیانی پێشمەرگایەتیی ناو چیاکانی کوردستانو گەلەکەمانی لەم مەینەتییە نەتەوەییەدا، بێ رێکخستنو هێزی چەکدارو دیفاع لەبەردەمی پەلاماری دڕندانەی شۆڤینییەکانی بەغدادا بەجێ هێشت.

جا تێکۆشەرانی کورد ئەبێ چی بکەن؟

ئاخۆ ئەبێ داماوو دەستەپاچە بەرامبەر بەم پیلانو نەخشە تاوانکارییە رابوەستن کە لەنیشتمانی هەزاران ساڵەیاندا دژی گەلەکەیان ئەکرێ؟

یاخود چاوەڕێ بن کەی جارێکی کە عیراقو ئێران تێك ئەچنەوەو لەسەر ڕێوشوێنی پێشوو و لەسەر ((عەینی تاسو حەمام)) بەهەمان بیرکردنەوەو رێکخستنو رابەرایەتیو رێباز تێهەڵبچنەوە؟

یاخود تێکۆشەرانی هۆشیاری کورد ئەبێ چاوێکی رەخنەگرانەو ئازایانە بەهەمو رابوردودا بخشێننەوەو تەجروبە لەخەباتی خوێناویو درێژی ساڵانی پێشوو وەربگرنو بەپشویەکی درێژو بەبیرکردنەوەیەکی نوێ، رێبازێکی نوێ بگرنە بەر، رێبازێکی وا کەبەڵگەی تەجروبە وەرگرتنو بەرچاو رونی بێت، رێبازێکی ئەوتۆ کە لەهەموو رویەکەوە تازە بێتو لەگەڵ قۆناغی ئێستای کوردایەتیدا بگونجێو سەرەتای هەڵسانەوەیەکی بەگوڕی گەلەکەمان بێت لەم گلانو شکستەی رابەرایەتیی خێڵەکی بەسەری هێناوە.

بێگومان تێکۆشەرانی هۆشیاری کورد نە داماوو دەستەپاچە بەرامبەر بەعەرەبکردنی نیشتمانەکەیانو تەفروتوناکردنی نەتەوەکەیان رائەوەستن، نە بەخەیاڵ پڵاو جارێکی کە ئەکەونەوە داوی رابەرایەتیو شێوەی کارو رێبازی خێڵەکیو راستڕەو، بەڵکو تێکۆشەرانی هۆشیاری کورد لەو باوەڕە دان کەقۆناغی نوێی خەباتی جەماوەری کوردستان پێویستی بەنوێ کردنەوەیە لەهەمو مەیدانە سیاسیو کۆمەڵایەتیو فەرهەنگیو جەنگیەکانی کوردایەتیدا. یەکێ لەم نوێ کردنەوە گرنگانە، رێکخستنەوەی تێکۆشەرانو شۆڕشگێڕانی کوردستانی عیراقە لەرێکخستنێکی نوێدا بەشێوەی کارو جۆری بیرکردنەوەو پێکهاتنو رێبازێکی تێکۆشانی نوێوە کە تا ئەندازەیەك یەکێتیی نیشتمانیی کوردستان هەنگاوی بۆ هاوێشتووە لەناوەوەو دەرەوەی وڵاتدا.

١-تێکچونی کتوپڕی شۆڕشی کوردستانو هەرەس هێنانی داوو دەزگا سیاسیو پێشمەرگەییەکەی بونە هۆی پەرشو بڵاوبوونەوەو سەرلێشێوانی تێکۆشەرانی کوردو پەیدابونی بۆشاییەکی تەنزیمیو سیاسیو فیکری کەهەر بەخۆکۆکردنەوەیەکی خێراو خۆ رێکخستنەوەیەکی زوو بەزوو لەڕێکخراوێکی فراوانی وەکو ی.ن.ك ئەکرا چارە بکرێ. قۆناغی نوێی خەبات پێویستی بەڕێکخستنەوەو کۆکردنەوەو لەباوەش گرتنو هێنانە جۆشو خرۆشی هەموو ئەو تێکۆشەرە شۆڕشگێڕو دیموکراتو پێشکەوتنخوازو دڵسۆزو نیشتمانپەروەرە ئازادیخوازانەیە کە لەسەر رێبازی نوێی کوردایەتی ئامادەن خەبات بکەن بۆ هێنانە دیی ئامانجەکانی جەماوەری کوردستان- کوردستانی ئۆتۆنۆمو عیراقی دیموکرات.

٢-باری ئاڵۆزی ناو کوردستانو عیراقو رۆژهەڵاتی ناوەڕاستو دنیای چواردە ساڵی رابوردوو، مەرجە کۆمەڵایەتیو ئابوریو سیاسییەکانی کۆمەڵی کوردستانو زروفی خەباتی سیاسیو فیکریو چەکدار، تەقینەوەی ناکۆکییەکانی نێوان کوردو حکومەتەکانی عیراقو نێوان هێزە کۆمەڵایەتیو سیاسییەکانی ناو کۆمەڵی کورد خۆی، ئەمانە هەموو کارێکی وایان کردووە کەم کەسی کورد توانیویەتی خۆی لابدا لەبەشداربونی مەسەلەی

کورد. سا ئیتر ئەم بەشداربونە کەم یا زۆر، چاك یا خراپ بووبێ، هەر لەبەر ئەوەیە بەشی زۆری ئەو تێکۆشەرانەی لەدەوری ی.ن.ك کۆبونەوەو کۆ ئەبنەوە هەمان خەڵکی تێکۆشەرو شۆڕشگێڕو دیموکراتو کوردپەروەرن کەکاتی خۆی لەم یاخود لەو دەزگاو ڕێکخراوی سیاسیو پێشمەرگانەیەدا بەشدار بون.

دەست پێکردنەوەی سەرەتایەکی سیاسیی نوێو کۆبونەوە لەڕێکخراوێکی سیاسیی نوێدا کەبگونجێ لەگەڵ ئەرکە قورسەکانی ئەم قۆناغە مێژوییەی خەباتی گەلەکەمانو فرمانی نیشتمانیو نەتەوەییمان داوا لەهەموو ئەو تێکۆشەرە هۆشیارانە ئەکات، بەبێ گوێدانە بیروڕای پێشوی سیاسیو بەبێ گوێدانە ئەندامەتیی پێشویان، لەڕێکخراوو پارتییەکانی کاتی خۆیدا، لەمەیدانی خەباتی شۆڕشگێڕانەدا یەك بگرنو قوڵ بکەن بەقۆڵی یەکدا.

هاوئامانجو هاوبیرو هاوکارو هاوڕێ تێبکۆشن. کای کۆن بەبێ سود بەبا نەکەنو رابوردوی یەکتری هەر ئەوەندە بەچاوی یەکتریدا بدەنەوەو کۆنە دەفتەرو ژیننامەی یەکتری هەر ئەوەندە باس بکەنو بەبیر بهێننەوە کە بەکەڵکی تەجروبە لێ وەرگرتنو یەکگرتنو راستکردنەوەی هەڵەو چەوتیی خەباتو هەڵوێستی ئێستاو پاشەڕۆژمانو چەسپاندنو جێگیرکردنی ڕێبازی نوێی خەباتمان بێت.

٣-ی.ن.ك بەبێ ڕێکخستنێکی نوێو بەتەواوی جیاواز لەپارتیو ڕێکخراوەکانی پێش خۆی، ئەبێ درێژەپێدانو جێگرەوەی هیچ کام لەو پارتیو ڕێکخراوانە نەبێ کەهەبونو هەن. هەڤاڵەکانمان پێویستە ئەم راستییە بەباشی تێبگەنو بۆ جەماوەری رون بکەنەوە کە ی.ن.ك ڕێکخستنێکی نوێیە باوەشی کردۆتەوە بۆ هەموو تێکۆشەرانی دڵسۆزو شۆڕشگێڕی ڕێگەی کوردایەتی، بۆ هەمو ئەوانەی ڕێبازی نوێی خەباتیان بەلاوە راستو پەسەندە. جێی خۆیەتی لێرەدا بەشێك لەراپۆرتی گشتی کەدەستەی دامەزرێنەری یەکێتییەکەمان پەسەندی کردووە بنوسینەوە:

((پێویستە هەڤاڵانمان زۆر هۆشیارانەو وریایانە خۆیان بپارێزن لەو داوەی هەندێ لەپەیڕەوکەرانی ((رەوتی خێڵەکی))و خۆ هەڵپەساردووەکان بەپاشکۆی رابەرایەتیی خێڵەکییەوە بۆیان ئەنێنەوە. داوی وەرگێڕانەوەی ئەم خەباتەی ئەمڕۆ لەناو کوردستاندا هەیە لەبەینی ڕێبازی خەباتی جەماهیریی شۆڕشگێڕانەو رەوتی خێڵەکیو دەرەبەگایەتیی رزیوداو ئاوەژوکردنەوەی ئەم خەباتەو شێواندنی لەخەڵك بەنیشاندانی هەر وەك ژیاندنەوەی ئەو ناکۆکییە بێت لەساڵەکانی ١٩٦٤-١٩٧٠ دا لەناو ریزەکانی کوردایەتیو پارتی دیموکراتی کوردستاندا تەقینەوەو بۆ سوك کردنی، ناوی مەلاییو جەلالیی لێ نرا، چونکە ئێمەی ی.ن.ك بەوپەڕی سەربەستییەوە بلاوی ئەکەینەوە کەیەکێتییەکەی ئێمە درێژەپێدانی هیچ یەکێ لەم دوو لایەنە نیەو بیروڕاو ڕێبازو هەڵوێستەکانی لەگەڵ هەردوو لاکە زۆر جیاوازەو ئێمە خۆمان بەمیراتگری هیچ لایەك نازانینو لەکاتی هەڵسەنگاندنی مێژویی روداوەکانی ئەو سەردەمەدا رەخنەمان لەهەردوولا هەیە. بەڵێ راستە کە ی.ن.ك چاکترین رۆڵەکانی پارتی دیموکراتی کوردستانی پێش دوبەرەکیو دوای دوبەرەکیش کۆکردۆتەوە، بەوەش شانازی ئەکەین. هەر وەك بەوەشەوە شانازی ئەکەین کە ی.ن.ك خۆی بەمیراتگری تیکۆشانی شۆڕشگێڕی کوردایەتی ئەزانێت بەپارتی دیموکراتی کوردستانیشەوە کە تا ماوەیەکی زۆر وەك پارتێکی شۆڕشگێڕی پێشکەوتوو لەڕیزی پێشەوەی گەلی کوردا خەباتی درێژە پێداوە. بەڵام ئێمە خۆمان بەمیراتگری لایەنە سەلبیو لادانەکانی سەرکردایەتییەکانی پ.د.ك لەڕێبازی خەباتی جەماهیریی شۆڕشگێڕانەو خۆ بەستنەوە بەهێزە ئیمپریالیستو کۆنەپەرستەکانەوە نازانینو دژی ئەم رەوتو رەفتارانەین.

٤-بونی پارتییەکی پێشڕەوو بەرەیەکی فراوانی یەکگرتوو کەچینو تاقمە کۆمەڵایەتییە پێشکەوتنخوازەکانو ئامرازە سیاسییەکانی خەباتیان، واتە پارتیو ڕێکخراوەکانیان، لەخەباتدا یەك بخات، دوو شەرتی زۆر گرنگی سەرکەوتنی هەموو شۆڕشێکن، لەو وڵاتانە کە لەوێنەی کوردستانن. کۆمەڵی کوردیش کەوەکو هەموو کۆمەڵێکی چینایەتی، چەند چینو توێژی کۆمەڵایەتی خاوەن بیروڕاو دەسکەوتی جیا جیای تیایە، شتێکی

ئاساییە کەپارتیو ڕێکخراوی جیا جیاشی تیا دروست بێتو گەشە بکات. هەروەکو تەجروبەکانی ئەمجارەی شۆڕشی کوردستانیش چەوتیی سیستەمی تاقە پارتیی ئیسپات کردووە. ی.ن.ك لەم ڕووەوە بیروڕای خۆی بەئاشکرا لەبلاوکراوەکانیدا، بەتایبەتی لەنامیلکەی ((یەکێتیی نیشتمانیی کوردستان-بۆ؟))ڕون کردۆتەوە.

بەلاّم ئەمڕۆ گەلی کورد لەزروفێکی تایبەتیدا ئەژی کەپێویستی بەدانانی ڕێوشوێنی ڕاستو گونجاوو لێکۆلّینەوەی مەوزوعیو زانستیی کۆمەلّی کوردو قۆناغی خەباتی ئێستایەتی، نە پارتی پێشڕەومان هەیەو نە چەند پارتییەکی تریش گەشەیان کردووە. دروستبونو گەشەکردنو چەسپینیان بەندە بەخەباتی شۆڕشگێڕانەی گەلەکەمانەوەو فەرمانێکی مێژوییە لەئەستۆی تێکۆشەرانی شۆڕشگێڕو هۆشیاری کوردستاندا.

دروستبونی ی.ن.ك هەنگاوی یەکەمە بەرەو پێکهاتنی بەرەی فراوانی یەکگرتوی هەر چوار چینە شۆڕشگێڕو پێشکەوتنخوازەکانی کۆمەلّی کوردستان (کرێکارو جوتیار، بورجوازیی بچوكو نیشمانی) بەشێوەی کوردستانیو لەزەمانو زەمینی تایبەتی ئێستای کوردستانداو هەر لەکۆڕی خەباتی شۆڕشگێڕانەی درێژخایەندا، چ پارتی پێشڕەو چ پارتی تر ئەتوانێ چەکەرە دەر بکاو پەیدا ببێو گەشە بکاو شوێنی خۆی لەکۆمەلّی کوردستانو خەباتی کوردایەتیدا بگرێت.

٥-لەقۆناغی ئێستای خەباتماندا کەناتوانرێ ((بەرە)) لەشێوەی کۆبونەوەی ڕێککەوتنی چەند پارتییەکدا لەسەر بەرنامەیەکی سیاسی جێبەجێ بکرێ، خۆی لەیەکێتییەکی نیشتمانیی فراواندا ئەنوێنێ کەهەموو کەسانی شۆڕشگێڕو دیموکراتو ئازادیخواز، هەموو هێزو توانای تێکۆشەرانەو شۆڕشگێڕانەی گەلی کورد یەك بخات بۆ پاراستنی نیشتمانو نەتەوەکەمان، بۆ سەر نەگرتنی پیلانی تاوانکارانەی بەعەرەبکردنی کوردستانو تەفروتوناکردنی کوردو بۆ هێنانە دیی ئامانجە گشتییە ڕەواکانی لەپێشکەوتنو ئازادیدا.

ئەم چینو تاقمانەی لەم یەکێتییە بەرینەدا کۆ ئەبنەوەو ئەو تێکۆشەرانەی هەلّگری ئایدیۆلۆجیی جیا جیان، ناکرێو ڕاستیش نیە هەموویان لەقالّب بدرێنو وەکو توتیو مرۆڤی ماکینە ناچار بکرێن یەك بیروباوەڕی سیاسی بلّێنەوە، بەتایبەتی کەئەم ڕێکخراوە ڕێکخراوێکی شێوە بەرەیی ئەبێتو پارتییەکی سیاسی نابێت. سەبارەت بەڕەچاوکردنی ئەم ڕاستییەی کە لەیەکەمین بەیانی دەستەی دامەزرێنەری ی.ن.ك دا نوسراوە: ((ی.ن.ك کەهەولّی ڕێکخستنەوەی هێزە نیشتمانپەروەرو دیموکراتەکانی شۆڕشی کورد ئەدا لەشێوەی یەکێتییەکی نیشتمانیی دیموکراتیدا، ڕێگەش ئەدا بەپێکەوە ژیانی تەیاراتی پێشکەوتوانەو یەکگرتنی پتەوی خەباتکەرانەیان بەڕابەرایەتیی پێشڕەوی شۆڕشگێڕی کوردستان، کەبێگومان هەر پەیدا ئەبێ..))و هەر وەکو ڕاپۆرتی گشتیی پەسەندکراوی دەستەی دامەزرێنەریش ئەلّێ((لەناو یەکێتیدا ئەبێ زەمینەیەکی دیموکراتیو جەوێکی پڕ لەسەربەستی دروست بکەین بۆ ئەوەی هەڤالاّن بیروڕای خۆیان بەسەربەستی دەرببڕن. ئەبێ چەکەکانی ئەم خەباتەش تەنیا هەر چەکی هۆشیارکردنەوەو چەکی پێ سەلماندنو چەکی ڕەخنەو ڕەخنە لەخۆگرتنو چەکی دەربڕینی ڕاستی بێت. پێویستە هەموو جۆرە ئوسلوبێکی بیروکراتیو سەپاندن لەسەرەوەو دامرکاندنەوەی ڕەخنەو سەربەستیی بیروڕا بەتوندی بەربەرەکانێ بکەینو بەهیچ جۆرێك ماوەی پەیدابونیان نەدەین لەڕیزەکانماندا)).

جیاییو ناکۆکییەکانی نێوان تەیاراتی پێشکەوتوانە کە لەڕیزەکانی کوردایەتیداو تەنانەت لەڕیزەکانی ی.ن.ك پەیدا ئەبن، ناکۆکیی هەڤالاّنەو دۆستانەنو ئەبێ هەر بەم چاوە سەیر بکرێنو بەشێوەیەکی هاڤالاّنەو دۆستانەش چارە بکرێن. ڕێبازی نوێی خەباتمان سنورێکی سیاسیی دیاریکراوی کێشاوە. لەناو ئەم مەیدانە سنوردارەدا گفتوگۆو ململانێی ئایدیۆلۆجی، ئالّوگۆڕی بیروڕا، پێکەوە ژیانی تەیاراتی پێشکەوتخوازی جیا جیا کارێکی بەکەلّكو سودبەخشن، هەم سەرچاوەکانی بیری کوردایەتی دەولّەمەندتر ئەکاو هەم یارمەتیمان ئەدا بۆ چەسپاندنی ڕێبازی ڕاستو ڕاستکردنەوەی هەلّەو چەوتی.

ڕێبازی نوێ

بابەتەکانی ژمارە ٢

تشرینی دووەمی ١٩٧٦

وتەی ژمارە

دەسپێکردنەوەی خەباتی چەکدار بەشێوەی جەنگی پارتیزانی لەزۆر شوێنی کوردستاندا نیشانەیەکی تری ئەو ڕاستییە مێژووییەیە کەیەکێتیی نیشتمانیی کوردستان لێیەوە بۆ دامەزرا، ڕاستیی بونی بزوتنەوەی مێژوکردی کوردایەتی کەناوەڕۆکەکەی خەباتی چینە ڕەنجدەرو نیشتمانپەروەرەکانی کوردستانە دژی ئیمپریالیزمو کۆلۆنیالیزمی نوێو چینە موڵکدارو بورژوازییە کۆمپرادۆرو بورژوازییە بیروکراتەکانی گەلانی کاربەدەستو دەرەبەگایەتیو بورژوازیی خۆفرۆشی خۆماڵیش، لەپێناوی دەرپەڕاندنی ئیمپریالیزمو کۆلۆنیالیزمی نوێو ڕوخاندنی حکومەتە کۆنەپەرستو فاشیستەکانی سوێندخۆرو دۆستیانو هێنانە سەر کاری حکومەتێکی دیموکراتیو پێشکەوتوی وا کەمافە دیموکراتییەکانی گەلان بەمافی ئۆتۆنۆمیی کوردستانیشەوە دابین بکات.

کوردایەتی لەکوردستانی عیراقدا خەباتی چینە ڕەنجدەرو نیشتمانپەروەرەکانی گەلەکەمانە دژی کۆلۆنیالیزمی نوێو حوکمی فاشیستی بەغداو دەرەبەگایەتیو سەرمایەداریی نیشتمانفرۆشی کورد، واتە خەباتێکی ڕزگاریی نیشتمانیو دیموکراتییە، دیموکراتییەکی نوێ.

ئەم خەباتە مێژوکردە خەباتی ناوەڕۆك چینایەتیو شێوە نیشتمانییە کەپێویستییەکانی پێشکەوتنو گەشەکردنی کۆمەڵایەتی گەرەکیانە. بۆیە هیچ هێزێ نیە بتوانێ بیفەوتێنێت. هەر بۆیەش نە ڕاکردنە پڕ شەرمەزارییەکەی سەرکردایەتیی خێڵەکیو ئاشبەتاڵەکەی شۆڕش دوایی پێ هێناو نە زەبرو زۆری شەڕی لەناوبردنی حوکمی بەغداش بڕاندییەوە.

کوردایەتی دەستچینی هیچ پارتیو دەستکردی هیچ سەرکردایەتییەك نەبوە. بەپێچەوانەوە، سەرچاوەی هەمو پارتییەکی نیشتمانپەروەرو ڕێکخراوێکی پێشکەوتوو بوەو دروستکەری سەرکردایەتیی جۆربەجۆر بوە لەمێژوی خۆیدا. بۆیە بەڕوخانو بڵاوە پێ کردنی پارتیو ڕێکخراوە جیا جیاکان، یان کۆڵدانو هەڵاتنی سەرکردە خێڵەکیو بورژوازییە بەزیوەکان نەبڕاوەتەوە، بگرە هەڵساوەتەوەو بەشێوەیەکی پێشکەوتوانەتر. ڕوخانی "هیوا"[1] لەکوردستانی عیراق پارتیی بەدوادا هات کەهەنگاوێکی زۆر گەورەو پێشکەوتووانە بوو بۆ پێشەوە. ڕوخانی پارتیش لەلایەن سەرکردایەتیە خێڵەکییەکەیەوە، یەکێتیی نیشتمانیی کوردستانی لەدوا ڕسکا کەهەنگاوێکی

---

[1] مەبەست لە "هیوا" حزبی هیوایە کە لەکۆتایی سییەکانو سەرەتای چلەکانی سەدەی بیستەمدا ڕابەرایەتیی خەباتی کوردی عیراقی کردووە (ئامادەکار).

تری گەورەیە بۆ پێشەوە، ڕوەو ڕێکخستنەوەی هێزو تواناکانی کوردایەتیو خستنەوە گەڕی شۆڕشەکەی، بەرەچاوکردنی هەمو ئەو دەرسو پەندانەی پاشەکەوتی کردون لەمێژوی ئەو خەباتە پڕ فیداکاریو درێژخایەنەی کۆمەلانی خەلکی کەسەرکردایەتیی خێلەکی بەفیڕۆی داو کردی بەو کارەساتە بێ وێنەیەی مێژوو کە بەسەر کوردو کوردستانیدا هێناو بەخەبات کردن بۆ هێنانە دیی مەرجەکانی سەرکەوتنی کەبریتین لەیەکگرتنی پێلو هێزە نیشتمانپەروەرو شۆڕشگێڕو دیموکراتو مارکسی- لینینیی ناو کوردایەتی لەیەکێتییەکی نیشتمانیی ئەوتۆدا کەماوەی پێکەوەژیانو پێکەوە خەبات کردنیان ئەداتو زەمینە خۆش ئەکات بۆ لەدایکبونی پارتی پێشڕەوی شۆڕشگێڕ، بۆ ڕابەرایەتی کردنی خەباتی کوردایەتی شانبەشانی هێزە پێشکەوتوو و شۆڕشگێڕەکانی تری عیراق لەپێناوی ڕوخاندنی فاشیزمو هێنانە سەر کاری حکومەتێکی ئیئتیلافیی دیموکرات کەدەستەبەری دیموکراسی بێت بۆ عیراقو ئۆتۆنۆمی بۆ کوردستانی عیراق. ئەمە جگە لەشەرتەکانی هاوخەباتی لەگەل بەشەکانی تری کوردایەتی لەسەرانسەری کوردستانداو هاوخەباتی لەگەل هێزە پێشکەوتووەکانی ڕۆژهەلاتی ناوەڕاستو هێزەکانی شۆڕشی سۆشیالیستی جیهاندا.

یەکێتیی نیشتمانیی کوردستان هەر لەسەرەتاوە باوەڕی نەگۆڕی بەو ڕاستییە هەبوو کە کوردایەتی نەبەزیوەو خەباتەکەی زۆری پێ ناچی هەلئەگیرسێتەوە، بەشێوەیەکی شۆڕشگێڕانەو چەکدار، سەبارەت بەوەی فاشیزم هیچ ڕێگەیەکی تری بۆ نەهێشتبوەوە. بۆیە هەر لەسەرەتاوە هەولێداوە بۆ کۆکردنەوەی شۆڕشگێڕە نەبەزەکانو خستنەوە گەڕیان بەشێوەی خەباتی پارتیزانانە (پێشمەرگانە) کە لەپێشەوە لەتاقمی چەکداری هۆشیارو ئازاو دلێرەوە دەست پێ ئەکات بۆ ڕاپەڕاندنەوەو هێنانەوە جۆشو خرۆشی جەماوەر بەگشتیو پێشمەرگە نەبەزەکانی کوردستان بەتایبەتی، بەڕێبازی نوێو سەرکردایەتییەکی پێشکەوتوی نوێ. ئەوە بوو توانرا هەر زوو دوای سالێك لەئاشبەتالەکەی سەرکردایەتیی خێلەکی بەشۆڕشو پارتیو پێشمەرگەی کوردستان، چەندین دەستەی چەکداری تێکۆشەر بخرێتە شاخەکانی کوردستان.

لەمایسی ئەم سال لەبادینان چەندین تاقمی شۆڕشگێڕ بەسەرکردایەتیی ڕۆلەی تێکۆشەر نەقیب ئیبراهیم عەزۆ محەممەدو هاوڕێ تێکۆشەرەکانی: عیززەت ئیسماعیل شەنگاریو قاسم محەمەد عەلی تەلەعفەریو فەیسەل کاشانو جەلیل عەبدال شەهباز کەوتنە چالاکی. لەناوچەی سلێمانیش تێکۆشەرانی کوردایەتی کاك نەجم عەزیزو[2] کاك جەمال عەلی باپیرو هاوڕێکانیان لەلادێو دەشتەکاندا کەوتنەوە چالاکی.

لەناوچەی هەولێریش جوتیارانی ناوچەی بالەکایەتی دلێرانە دژی هێرشی ڕاگواستنو دامرکاندنەوەی فاشیستانە وەستانو دەیان تێکۆشەر دەستیان گەیاندۆتە تفەنگو دایانە کێوەکان بەسەرکردایەتیی مامە شێخەو کاك ئەحمەد نەبیو زۆری پێ نەچوو ڕۆلە تێکۆشەرەکانی گەلەکەمان کاك عومەر دەبابەو کاك عەلی عەسکەریو دکتۆر خالید سەعیدو کاك تاهیر عەلی والیو کاك سەعدی گچکە[3]و کاك سەید کاکەو هاوڕێ تێکۆشەرەکانیشیان دایانە شاخو دەستیان بەخەباتی چەکدارانە کردەوە لەناوچەکانی هەولێرو سلێمانیدا.

---

[2] مەبەست لەنەجم عەزیز، نەجمەددین عەزیز شانشکاو ناسراو بەسالارە کە لەو کاتەدا ئەندامی سەرکردایەتیی کۆمیتەی هەرێمەکانی کۆمەلەی مارکسی- لینینیی کوردستانو یەکێ لەڕابەرانی مەفرەزە سەرەتاییەکان بوو (ئامادەکار).

[3] مەبەست لەسەعدی گچکە، سەعدی عەزیزە کەسالی ١٩٧٧ کرایە یەکەم فەرماندەی هەرێمی ٨ی دەشتی هەولێرو دواتر لەسەرەتای سالی ١٩٧٨دا لەشەڕی دەشتێو لەناوچەی پشدەر شەهید بوو (ئامادەکار).

بەمجۆرە ئەمڕۆ لەزۆر شوێنی ولاتدا خەباتی پێشمەرگانەی چەکدار دەستی پێ کردۆتەوە بەهیوای هێنانەوە جۆش‌و خرۆشی پێشمەرگە نەبەزەکان‌و رۆڵە هۆشیارەکانی گەلەکەمان‌و هەڵگیرساندنەوەی شۆڕش لەکوردستاندا، بەلاّم شۆڕشێکی عیراقی، شۆڕێکی دیموکراتیی دوژمن بەئیمپریالیزم‌و فاشیزم‌و کۆنەپەرستی کە با بلێسەکەشی لەلوتکەی شاخە سەرکەشەکانی کوردستانەوە بەرز بێتەوە بەلاّم مەشخەڵەکەی ئەبێ هەموو عیراق دابگرێتەوە. ئەبێ نەك هەر لەڕوی سروشت‌و ئامانجەوە، نەك هەر بەدروشم، بگرە لەڕوی فراوانی‌و پەرەسەندنیشەوە، بەکردەوەش بکرێت بەشۆڕشێکی عیراقیی دیموکرات، شۆڕشی کوردو عەرەب‌و تورکمان‌و ئاسوری‌و هەموو هاونیشتمانییەکی دیموکرات‌و ئازادیخواز.

بۆ ئەم مەبەستە پیرۆزەش یەکێتیی نیشتمانیی کوردستان بانگی هێزە پێشکەوتووەکانی عیراق ئەکات، ئەوانەی لەناو کۆڕی نیشتمانیی عیراقدان، یا لەدەرەوەن، بۆ هاوبەشی‌و هاوکاری کردن لەم شۆڕشی دیموکراتییەدا، بۆ کردنی بەشۆڕشی گەلی عیراق لەپێناوی دیموکراسی بۆ عیراق‌و ئۆتۆنۆمی بۆ کوردستانی عیراق.

سەرکەوتوو بێت شۆڕشە عیراقییە دیموکراتەکەمان.

تێکۆشەرە دلێرەکان فاشیزم ریسوا ئەکەن

مەحکەمەکردنی هەڤاڵانی تێکۆشەر کاك شەهابی شێخ نوری‌و کاك جەعفەری مام واحیدو کاك ئەنوەر زۆراب‌و پەلێك لەڕۆشنبیرانی تێکۆشەری تر، دیسان دەری خستەوە کەگیانی شۆڕشگێڕی زاڵە بەسەر فاشیزمداو دڕندەیی فاشیستەکانی تکریتی ناتوانێ سەر بەڕۆڵە تێکۆشەرەکانی گەلەکەمان دانەوێنێت. تێکۆشەرە دلێرەکان بەگیانی لەخۆبوردن‌و خۆبەخت کردن لەپێناوی رەنجدەرانی کوردستان‌و عیراقدا بەرەنگاری حوکمی خنکاندن‌و زیندانی کردن بون‌و بەهاواری بژی کوردو کوردستان‌و سەرکەوێ خەباتی شۆڕشگێڕانەی جەماوەر، وەلاّمیان دانەوە.

حوکم دانی هەڤاڵانی دلێرو تێکۆشەر کاك شەهاب‌و کاك جەعفەرو هاوڕێکانیان جارێکی تریش پەچە لەڕوی رەشی حوکمی فاشیستی دوژمن بەگەلی عیراق دائەماڵێت‌و هەم درۆو دەلەسەکانیان لەسەر ((دوژمنایەتی کردنیان لەگەڵ ئیمپریالیزم‌و زایۆنیزم)) ریسوا ئەکاتەوە، چونکە ئەم حوکمەی رۆڵە رۆشنبیرەکانی گەلی عیراق لەسەر خوێندنەوەی بلاّوکراوەی شۆسیالیستی‌و مارکسی- لینینی‌و کوردایەتیی پێشکەوتو بەئیعدام‌و چەندین ساڵی زیندان حوکم ئەدات، هەر خزمەتی کۆلۆنیالیزمی نوێ‌و پیلانەکانی ئیمپریالیستی‌و کۆنەپەرستی پێ ئەکرێت.

جگە لەم سێ قارەمانەی گەلەکەمان کە بەئیعدام حوکم دراون، چەندین رۆڵەی رۆشنبیرو تێکۆشەری جەماهیریی تریش بەحوکمی ئەبەدو شەش ساڵ زیندانی کران. وا لەخوارەوە ناوی هەندێکیان ئەنوسینەوە:

١-فەرەیدون عەبدولقادر.
٢-عەلی محەمەد بچکۆل.
٣-ئاوات عەبدولغەفور.
٤-ئاسۆ نوری.
٥-عومەر سەید عەلی.
٦-عەلی موراد.
٧-ئەرسەلان بایز.
٨-عەبدوڵڵا عەلی.
٩-ئیبراهیم حسێن.
١٠-حسێن رەزا.
١١-دارا شێخ نوری.
١٢-خدر هەولێری.
١٣-موراد فەیلی.
١٤-عوسمان نانەوا.
١٥-حسێن حەسەن.
١٦-نورەددین فەتاح.
١٧-سەعدون یەدوڵڵا.
١٨-عەبدولڕەحمان خدر.

رێبازی نوێ سلاوی شۆڕشگێڕانە بۆ هەموو تێکۆشەرە دلێرەکان ئەنێرێتو موژدەی هەڵگیرسانەوەی خەباتی چەکدارانەیان بەدیاری بۆ رەوانە ئەکات.

زەرفی دەولیی "خراپو باش"و خەباتی گەلی کورد

تەلیسمی زەرفی دەولی

کەڕابەرایەتیی خێڵەکی لەکوردستان رایکردو پەڕییەوە ئەو دیو سنور، بەخەڵکەکەی ئەوت: بۆیە رائەکات چونکە پیلانێکی دەولیی گەورە لەکایە دایە. بەغداو تارانو ئەنقەرە رێك کەوتونەتەوە بۆ تەفروتوناکردنی کورد، ئەگەر بەرگری بکەن. لەبەر ئەوەی رابەرایەتیی خێڵەکی ئامادە نیە ئۆباڵی لەناوبردنی میللەتی کورد بخاتە ئەستۆی خۆی، لەکوردستان رائەکات بۆ ئێران، لەوێ چاوەڕوانی "زەرفێکی دەولیی باش" ئەکا بۆ ئەوەی جارێکی تر تێهەڵبچێتەوە!

بەیتو بالۆرەی "زەرفی دەولیی خراپ" کەشۆڕشی کوردی روخاندو "زەرفی دەولیی باش" کەشۆڕشی کورد زیندوو ئەکاتەوە، بالۆرەیەکە ئێستاش بەداخەوە هەندێ لەوانەی گەرەکیانە بەمیراتە مالیو تەنزیمیو سیاسییەکەی رابەرایەتیی خێڵەکیی داڕوخاو شاد بن هەر لێی ئەدەنەوە بۆ پاساودانی راکردنو خۆ دزینەوەیان لەمەیدانی راستەقینەی خەباتو بۆ ساردکردنەوەی کۆمەڵانی خەڵکی کوردستان لەلایەكو لەلایەکی ترەوە بۆ تەگەرەدان لەگەشەکردنی ی ن كو پەرەسەندنەوەی خەباتی شۆڕشگێڕانەی گەلی کوردستان لەسەر رێبازێکی نوێی گونجا لەگەڵ سروشتی پێشکەوتووانەی کوردایەتی.

جا ئەم تەلیسمەی ناوی زەرفی دەولیی خراپەو شۆڕشی کوردی تێکداو ئەو زەرفە دەولییە باشەی بەقسەی ئەم ئاغایانە کورد ئەبێ لەگەڵ ئەواندا چاوەڕوانی بکا، بۆ ئەوەی خەباتی تیا دەست پێ بکەونەوە، چیە؟

ناکۆکیی سەرەکی

لەکوردستانی عیراقدا ناکۆکیی سەرەکی لەقۆناغی ئێستای خەباتی گەلی کوردا، ناکۆکییە لەبەینی نەتەوەی کوردو رژێمێکی فاشیستی رەگەزپەرستی خوێناویدا کەئابوریو بازاڕی عیراقی بەکۆلۆنیالیزمی نوێوە گرێ داوە، بۆیە ناکۆکیی سەرەکیمان لەگەڵ جمکانەی حوکمی فاشیستیو کۆلۆنیالیزمی نوێیە.

کورد گەرەکێتی پارێزگاریی بونی نەتەوەیی خۆیو روخساری مێژوییو نەتەوەیی نیشتمانەکەی بکات.

رژێمی فاشیستی رەگەزپەرستی بەغداش ئەیەوێت کورد تەفروتونا بکاتو بیکاتە عەرەبو کوردستانیش بکاتە عەرەبستانو سەروەتو سامانەکەی بۆ خۆیو کۆلۆنیالیزمی نوێ بەتالان بەرێت.

ئەم هێرشەی رژێمی خوێناویی عیراق ئەوەندە فراوانو بەربلاوە، ئەوەندە سەختو رەگەزپەرستانەیە، بەرەی بەرگری کردنی لەکوردستاندا ئەوەندە گەورە کردوە کەجێگەی هەموو کوردێکی دڵسۆزی تیا ببێتەوە، بگرە جێگەی هەموو تێکۆشەرێکی کوردستانی، تورکمانو ئاسوریش.

لەبەرامبەر نەخشەی تەفروتوناکردنی کوردو بەعەرەب کردنی خاکی کوردستان، لەبەرامبەر ئەو زوڵمو زۆرە بێ ئەندازەیەی رژێمی خوێناویی عیراق لەخەڵکیی ئەکات، فرمانێکی نیشتمانیو نەتەوەییو ئینسانی لەئەستۆی هەموو رێکخراوو کۆمەڵو تاقمو کەسێکدایە بەشیوعی، دیموکرات، مارکسی، شۆڕشگێڕ، نەتەوەیی، نیشتمانپەروەر دایە کەڕوبەڕوی ئەم پلانە تاوانکارییە رابوەستنو خەبات بکەن بۆ سەرنەگرتنو تێکشکاندنی.

هەر لەو روانگەیەوە کەئەمڕۆ لەکوردستانی عیراق ناکۆکیی سەرەکی لەبەینی نەتەوەی کوردی پەلاماردراوو رژێمێکی فاشیستی رەگەزپەستی پەلاماردەر دایە کە بەکردەوەی خۆی پارێزگاری دەسکەوتەکانی کۆلۆنیالیزمی نوێشە. فرمانی سەرەکیی هەموو ئەو لایەنو کەسو تاقمانەی خۆیان بەدڵسۆزی کورد ئەزانن، جەنگینە دژی

کاربەدەستانی عیراق، تێکۆشانە بۆ تێکشکاندنی پلانی تەعریب، نەك خۆ خەریك کردن بەفرمانو شەڕی لابەلاو پەلاماردانی ئەمو ئەو، چونکە شەڕی ئەمانە هەمویان وەکو گەلەکەیان، لەپلەی یەکەمدا، ئەبێ دژی کاربەستانی عیراقو لەخزمەتی فرمانە سەرەکییەکەو چارەسەرکردنی ناکۆکییە سەرەکییەکەدا بێت.

ی ن ك بەڕاشکاوی بەهەمو لایەکی راگەیاندووە کەدژی بونو دروستبونی هیچ رێکخراوێکی تێکۆشەر نیەو ئامادەیە لەگەڵ هەموو رێکخراوێکی تێکۆشەردا کەئامادە بێ دژی رژێمی ئێستای عیراق خەبات بکاو پەیوەندیی نۆکەرانەی نەبێت لەگەڵ ئیمپریالیزمی ئەمریکیو ئێرانو نۆکەرەکانی تری، لەکۆڕی خەباتدا نەك هەر هاوکاریی بکات، بگرە ئەوەندەی بۆشی بکرێ دەست بداتە باڵیو یارمەتیی گەشەکردنو بەهێزبونی بدات، چونکە سەنگەرێکی تری خەباتی کورد زیاد ئەبێو یارمەتی نەتەوەی کورد ئەدا لەبەجێ هێنانی فرمانە سەرەکییەکەیداو لەچارەسەرکردنی ناکۆکییە سەرەکییەکەی لەم قۆناغەی نێوان کوردو رژێمی رەگەزپەرستی عیراق. بۆیە، خۆ خەریك کردنی ئەو لایەنو کەسانەی خۆیان بەدڵسۆز ئەزانن‌و خۆیان بۆ خەباتو هەڵسانەوە ئامادە ئەکەن، بەشەڕی لابەلاو پەلاماردانو هێرش بردنە سەر هەندێ لای ترو هەوڵدان بۆ تێکدانو جاسوسی بەسەرەوە کردن، نەك هەر کارێکی زیانبەخشو چەوتی وەهایە، تێکۆشەران لەفرمانی سەرەکییان لائەدا، بگرە ئەمە گەلێ جار لەتەڵەیەك ئەچێ کەدوژمنانی کورد نابێتیانەوە بۆ خەریك کردنی ئەو تێکۆشەرانەی خەریکی خۆکۆکردنەوەو خۆڕێکخستنەوەن بەشەڕی لابەلاو شەڕە دەنوكو قسەی بێهودەوە، تا دوژمن هەلی بۆ هەڵبکەوێ بەتەواوی هێزەکانی گەلەکەمان پەرشو بڵاو بکاتەوەو بەیەکجاری تواناو پرزەی بەرگریی لێ ببڕێ. ئێمە لەم بڕوایە داینو هەر ئەم رێبازەش ئەگرین بەڵام سەرگوروشتەی "زەرفی دەولیی باشو خراپ" کەشۆڕشی گەلەکەمانی تێکداو ئێستایش هەندێ کەس کردویانە بەبنێشتە خۆشەی بەر دانیانو لەهەر فرسەتێکا بۆیان هەڵبکەوێ ئەیجونەوە، بەتایبەتی بەنیازی بەربەرەکانێو دژایەتیی پەرەسەندنی ی ن كو سارکردنەوەی خەڵكو شکاندنی مەعنەویاتی ئەوانەی بەئومێدی هەڵسانەوەی بزوتنەوەی گەلەکەیانن لەم نوچدانە. ئەمە ئەگەر زیانی نەدایە لەڕەوتی پێشکەوتنی کوردایەتیو هەڵسانەوەو راپەڕینی کۆمەڵانی خەڵکی کوردستان، پیاو ئەبو لێی بێدەنگ بوایە، بەڵام بێدەنگ بون لێیو خستنە پشت گوێی، لەکاتێکدا هەڵگرانی ئەم بیروڕایە بەڕێکوپێکیو چالاکی، بەتایبەتی لەو شوێنانەی دەمیان ئەیگاتێ، پروپاگەندەی بۆ ئەکەنو گەرەکیانە بیخەنە قاڵبی تیۆریو فەلسەفەوە، زیانی زیاترە لەقازانجی. بۆیە بەپێویستمان زانی نەختێکی لێ بدوێین.

هۆی بڕیاردەرو هۆی یارمەتیدەری سەرکەوتن

لەم دنیا ناکۆكو ئاڵۆزو ناسازەدا، هیچ بزوتنەوەیەك، هیچ روداوێکی کۆمەڵایەتی، هیچ کارێکی سیاسی، تەنانەت هیچ هەڵوێستێکی سیاسی نیە نواندنەوەی ئەم ئاڵۆزیو ناکۆکییە نەبێتو مۆری چینایەتیی پێوە نەبێ. یەکێك کەباوەڕی بەتیۆریی زانستیو سۆشیالیزمە، یەکێکی تر کەباوەڕی بەسەرمایەداریو دیموکراسیی بورجوازییەو یەکێکی کە کەباوەڕی بەئەفسانەو سەرگوروشتەیە، هەر یەکە بەجۆرێ لەڕوداوەکانی کۆمەڵەکەی خۆمانو دنیا ئەگەن کەزۆر جیاوازە لەهی ئەوی تریان.

هەر لەبەر ئەوەیە دوو کەس کەدوو باوەڕی جیاوازیان هەیە، کە لەمەسەلەی میللەتەکەیان ئەکۆڵنەوەو توانای خەباتو بەرگریو مەرجەکانی سەرکەوتنو هۆکانی ژێرکەوتن، زەرفی دەولیی خراپو باش ئەبینن‌و هەڵئەسەنگێنن، لەدوو روانگەی جیاوازەوە، بەدوو جۆری زۆر جیاوازی ئەبینن‌و هەڵی ئەسەنگێنن.

هەروەکو لەزانستە سروشتییەکاندا هۆی ناوەوە سەرەکیو بڕیاردەرەو هی دەرەوە دەرەکیو یارمەتیدەرە، لەزانستە کۆمەڵایەتییەکانیشدا هەر وایە. گۆڕانی کۆمەڵایەتیو سیاسیو ئابوریو فەرهەنگیی هەر کۆمەڵێك

بەر لەهەموو شتێ بەندە بەهۆو مەرجو هەلەکانی ناوەوەی ئەو کۆمەڵە خۆیەوە، هینەکانی دەرەوە هەر ئەتوانن یارمەتیدەرێکی سەلبی یا ئیجابی بن. کۆمەڵێك خۆی ئامادە نەبێ بۆ گۆڕانو شۆڕش، هەزاران سەربازو لەشکرو جاسوسو بەکرێگیراوو شارەزاو پسپۆرو یارمەتیدەرو مامۆستاو تیۆەریزانی بێگانە ناتوانن تەکانێکی پێ بدەن یا گۆڕانی ریشەیی تیا بەدی بێنن، مەسەلەی کوردیش لەم قانونە بەدەر نیە.

ئەگەر ئەم قانونە گشتییە درۆ بێتو سەرگوزشتەی "زەرفی دەولی" راست بێت، بێگومان ئەوسا درۆ زلەکانی دوژمنانی کوردیش بەڕاست دەرئەچن لەو بارەوە: کەکوردایەتی دەستکردی ئیمپریالیزمە، یا هیچ نەبێ لەخزمەتی بێگانە دایە.

سەرکەوتنو ژێرکەوتنی هەموو بزوتنەوەیەك بەندە بەڕادەی راست هەڵسەنگاندنی کاملبونو گەشەکردنی زروفە مەوزوعیو زاتییەکانەوە، کەیەکێکیان "زەرفی دەولیی باش یا خراپە"و بەهۆیەکی دەرەکیی یارمەتیدەر دائەنرێت، نەك بەهۆیەکی ناوەکیی بڕیاردەر.

کورد دۆستی نیە؟

سەیرکردنێکی دنیای ئەم سەردەمە یا هیچ نەبێ گوێگرتنو بیستنی هەواڵو دەنگوباسی روداوەکانی دنیا وێنەیەکی وا لەمێشکا دروست ئەکەن، کەپیاو نەخشەیەکی دابەشبونی ئۆردوگا سیاسیو ئابورییەکانی دنیا، با زۆر شاشو بلاویش بێت، بکێشێت:

-ئیمپریالیزمی ئەمریکا.

-ئەوروپای خۆرئاوا، بلۆکی ولاتە سەرمایەدارەکان.

-یەکێتیی سۆڤێتو بلۆکی ولاتانی خۆرهەلاتی ئەوروپا.

-چین.

-کۆریاو ڤێتنامو کەمبۆدیاو لاوس.

-ولاتانی گەشەکردوو، یا خوار گەشەکردن، یاخود هەروەکو پێشی ئەلێن دنیای سێیەم. کوردی چەوساوەو زۆرلێکراو لەم دەولەتە چەوسێنەرەوەو کۆنەپەرستانەش کەکوردیان تیا ئەژی بەشێکن لەدنیای سێیەم. هەر لەبەر ئەوە، ئەم جۆرە دابەشکردنە سەیر دێتە بەرچاوو لەبەینی ئەو ئۆردوگایانەدا لەلایەكو لەناو هەر ئۆردوگایەکدا بەجیا لەلایەکی ترەوە ناکۆکیو ناسازی هەیە.

ئەو دابەشبونەی لەسەر ئاستی جیهان ئەبینرێ، لەهەموو کۆمەڵێکی چینایەتیشدا ئەبینرێ، واتە لەکوردستانیشدا کەکۆمەڵێکی چینایەتییەو چینو تاقمی کۆمەلایەتیی جیا جیای تیایە با هەر بۆ وێنە رزگاریی کورد لەباری سەرنجی جوتیارێکی هەژاری کوردو زەویدارێکی کوردەوە بهێنینە بەرچاو کەرەنگە هەردوکیان بەدڵسۆزیو فیداکارییەوە بەشدار بن لەخەباتی رزگاریخوازانەی کوردا: هەر چی جوتیارەکەیە بەتەمای ئەوەیە لەسایەی رزگاریی کوردەوە، گوزەرانی خۆشتر ببێت، ببێتەوە خاوەنی زەویو زارو مەڕو مالاتو گاو گۆتالو تراکتۆرو کشتوکاڵو بەرهەمێکی باشتر ، لەکاتێکدا زەویدارەکە رەنگە بەهیوای ئەوە بێ زەوییەکانی بێنێتەوەو لەدوارۆژیشدا پایەی کۆمەلایەتی ئابوریی بەرزی خۆی بپارێزێ.

لەمەسەلەی هەڵسەنگاندنی زەرفی دەولیی باشو خراپدا هەر وەهایەو ئەمە بەندە بەو رێبازەوە کەشۆڕشی کورد ئەیگرێتو چۆن دۆستو هاوپەیمانو دوژمنو ناحەز لەناوەوەی ولاتو دەرەوەی ولاتدا جیا ئەکاتەوە، جا ئەوسا رەنگە کابرایەکی شیوعی تا ئەو زەمانەی یەکێتیی سۆڤێت یاخود چین یارمەتیو پشتیوانیی کورد ئەسەلمێنێ، ئەو "زەرفی دەولی" بەخراپ بزانێ بۆ مەسەلەی سەرکەوتنی کوردو یەکێکی تر کەباوەڕی بەڕژێمی

سەرمایەداریو ئەو دیموکراتییەیە کە بەدیموکراسیی کلاسیکی یا بورجوازی ناو ئەبرێ، رەنگە یارمەتیی ئەمریکاو ئۆردوگای ولاَتە سەرمایەدارەکانی ئەوروپای خۆرئاوا بەشەرتی سەرکەوتنی بزوتنەوەی کورد بزانێ.

نەتەوەی کورد لەچەند دەوڵەتێکدا ئەژین کە کەوتونەتە رۆژهەلاَتی ناوەڕاستەوەو دوان لەم دەوڵەتانە لەڕیزی دەوڵەتە نەوتییە گەورەکانی دنیانو هەندێ لەسەرچاوە دەوڵەمەندەکانی نەوتی ئەو وڵاتانەش کەوتۆتە کوردستانەوە. رۆژهەلاَتی ناوەڕاست جگە لەنەوت بایەخێکی ستراتیجیی گرنگیشی هەیە. ئەمە سەرەڕای ئەوەی بازاڕێکی گەورەو فراوانو پارەداریشە بۆ ساخکردنەوەی کەلوپەلی دروستکراوو بەرهەمی وڵاتانی پیشەسازیو کڕیارێکی "موحتەرەمی" چەكو تفاقی جەنگییە.

بونی چەند دەوڵەتێکی جیا جیای سەر بەچەند ئۆردوگای ناکۆكو جیاواز، کۆبونەوەی چەندین ناکۆکیی توندوتیژ وەکو فەلەستین، مەسەلەی کورد، مەسەلەی زەفارو خەلیج، نەبونی ئازادیی دیموکراتی، جیاوازیی گەورەو قوڵی نێوان چینە چەوساوەکانو چینە چەوسێنەرەکانی ئەم کۆمەلاَنە، خۆتێهەلَقورتاندنی سوپا لەسیاسەتو کودەتا... ئەمانە هەمووی بارێکی سیاسیو کۆمەلاَیەتیو ئابوریو جەنگی دانەمرکاوو جێگیر نەبونی پڕ لەتەقینەوەو روداوی کتوپڕیان لەناوچەکەدا خولَقاندووە، ماوەی خۆش کردووە بۆ ئەوەی هەموو ئەو ئۆردوگایەنە، هەر یەکەیان لەلایەکەوە تەقەلای پەیداکردنی دۆستو هاوپەیمانو شوێن پێ دۆزینەوەو شوێن پێ قایمکردنو هەوڵی بەهێزکردنو پتەوکردنی پەیوەندیی ئابوریو سیاسیو جەنگی لەگەلّ دەوڵەتانی ناوچەکە بدا.

جا یەکێ سەرنج لەهەر لەلایەنێك یا چەند لایەنێکی مەسەلەی کوردو دابەشبونی جیهانو رۆژهەلاَتی ناوەڕاست بدا:

-کورد: گەلێکی بێ دەوڵەتو سوپاو نەوتو پارەو بازرگانی، دابەشکراوو ژێر دەستەو خاوەنی دوژمن،

-دەوڵەتە چەوسێنەرەوەکانی کوردیش: هەر یەکەیان پەیوەندیی نزیكو زۆر باشو هەندێکیان پەیوەندیی نۆکەرانەیان لەگەلّ یەکێك یا چەند ئۆردوگایەکیاندا هەیە.

جا ئەبێ کام ئۆردوگایان، بۆ قازانجی کورد خۆیو قازانجەکانیو پەیوەندییەکانی لەگەلّ ئەم دەوڵەتانە بخاتە گێرمەو کێشەوە؟

ئەوەی مەسەلەکە بەم جۆرە بێنێتە بەرچاوو زەرفی دەولیی باش بۆ سەرکەوتنی کوردو هی خراپو بۆ ژێرکەوتنی بەشەرتی سەرەکی بزانێ، بێگومان دیمەنی زەرفی دەولی لەباری ئێستایدا بەنیسبەت کوردەوە ئەوەندە رەشو خراپ دێتە بەرچاو رۆژی روناکی لێ تاریك دایەتو دنیای لێ ئەبێتە چەرمە چۆلەکەو تروسکەی سەرکەوتن بەدی ناکاتو قسە بەناوبانگە بێ بناغەکەی رابەرایەتیی خێڵەکیی لێ ئەبێتە ئایەت گوایە: کورد دۆستی نیە.

هەندێك لایەنی سەلبی خەباتی کورد لەعیراقدا

خەباتی گەلی کورد لەکوردستانی عیراقدا چەند تایبەتێتییەکی هەیە کەتەنانەت رەنگە نەك لەخەباتی زۆر گەلی چەوساوەی تری ئەم سەرزەمینە جیای بکاتەوە، بگرە ئەتوانرێ بگوترێ کەتەنانەت لەخەباتی گەلی کورد لەوڵاتێکی وەکو ئێران یا تورکیاشی جیا بکاتەوە.

خەباتی ئێستای کورد لەعیراقدا وەکو هی سالاَنی دوای یەکەم جەنگی جیهانی نیە کەڕاستەوخۆ دەستەو یەخەی ئیمپریالیزمی ئینگلیزیو هێزە چەکدارو کاربەدەستەکانی ئەو بووبێ. وەکو هی سەردەمی پاشایەتیی بنەماڵەی هاشمیی سەر بەئیمپریالیزمیش نیە. نە وەکو هی ڤێتنامە کەڕاستەوخۆ روبەڕوی ئیمپریالیزمی

ئەمریکیو نە وەك هی جەزائیر یا یەکێ لەو وڵاتانەیە کەوڵاتێکی سەرمایەداری ئەورووپای تیا بێ حوکم بکات. عیراق وڵاتێکە کەوتۆتە دنیای سێیەمەوە. ئەویش لەلایەن ئیمپریالیزمو هەندێ ئۆردوگای ترەوە ئەچەوسێنرێتەوە. کەرەستەی خاوی لێ ئەکرِدرێو کەلوپەلی دروستکراوی پێ ئەفرۆشرێ بەو نرخەی کە لەبازاڕی دنیای سەرمایەداریدا دیاری ئەکرێت. وڵاتێکە هەژاریو دواکەوتنو نەخۆشی، نزمیی ئاستی گوزەران، جیاوازیی چینایەتیی نێوان چینە هەژارو دەوڵەمەندەکانی، دواکەوتنی باری ئابوریو کۆمەڵایەتیو سیاسیو فەرهەنگیو تەندروستی نیشانەیەکی دیارن پێوەی. لەڕوی تیۆرییەوە وا چاوەڕوان ئەکرێ لەکاربەدەستانی عیراق کە لەقۆناغی خەباتدا بن دژی ئیمپریالیزمی ئەمریکاییو ئۆردوگا چەوسێنەرەوەکان، لەپێناوی سەبەخۆیی سیاسیو ئابوریداو لەپێناوی گەشەکردنی بینای ئابوریو کۆمەڵایەتیو سیاسیو فەرهەنگیدا. واتە ناکۆکیی سەرەکی عیراقیش ئەبێ لەگەڵ ئیمپریالیزمی ئەمریکیو ئۆردوگا چەوسێنەرەوەکاندا بێت، نەك دانیشتوانی وڵاتەکەی خۆی یا بەشێکی دانیشتوانی وڵاتەکەی خوێ. باری گەلی کوردیش لەڕوی تیۆرییەوە ئەبو هەر بەو جۆرە بوایەو ناکۆکیی سەرەکیی لەگەڵ ئیمپریالیزمی ئەمریکیو ئۆردوگا چەوسێنەرەکاندا بوایە نەك لەگەڵ حکومەتی وڵاتەکەی خۆی. بەڵام هەندێ جار ناکۆکیی سەرەکیو ناکۆکیی لاوەکی، یاخود ناکۆکیی یەکەمو دووەم جێگۆڕکێ ئەکەنو لەقۆناغێکدا یەکێکیان جێگەی ئەوی تریان ئەگرێتەوە، هەر وەکو لەوڵاتەکەی ئێمەدا ئەبینرێتو کاربەدەستانی عیراق خۆیان کردۆتە ناکۆکیی سەرەکی لەکوردو ئەیانەوێ تەفروتونای بکەن، بەتایبەتی کەخەباتی دژی کۆلۆنیالیزمی نوێ کەوڵاتەکەمان ئەچەوسێنێتەوە توند گڕی داوە بەخەبات دژی ئەو حکومەتەی هەلی ئەو چەوساندنەوەی پێ داوەو بۆی ئەپارێزێت، سەبارەت بەسروشتە چینایەتییەکانو دەستکەوتی خۆی.

خەباتی ئێستای کورد لەعیراقدا دژی حکومەتێك نیە کەئەندامی پەیمانێکی جەنگی بەدناو بێت، بەڵکو دژی حکومەتێکی خۆماڵییە کەگوایە نەوتی میللی کردوەو یاسای چاککردنی کشتوکاڵ جێبەجێ ئەکاو لەدنیادا لافی پێشکەوتنخوازیو شۆڕشگێڕێتیو دوژمنایەتیی ئیمپریالیزم لێ ئەدا، حزبی شیوعی بەشدارە لەوەزارەتەکەیدا[٤] کەرۆژنامەی ئاشکرای هەیە[٥]، پەیوەندیی دۆستانەو باشی لەگەڵ یەکێتیی سۆڤێتو کۆماری گەلی چین هەیەو لەو شوێنانەدا کەپروپاگەندەو چاوبەستی پێویستی ئەکات، بەپارەی خەڵکی عیراقو بەزمانی خۆیان، شمشێریان لەهی شۆڕشگێڕانی ڤێتنامو فیداییەکانی فەلەستین درێژترە.

خەباتی ئێستای کورد لەعیراقدا هێشتا بەڕادەی یەکەم سروشتێکی نەتەوەیی هەیە، پاراستنی بونی کوردو روخساری نەتەوەیی خاکی کوردستانو بەدیهێنانی ئامانجە نەتەوەییو فەرهەنگییەکانی کورد کە بەناو حکومەتی عیراق چ بەدەستورو چ بەقانونو چ لەرۆژنامەو قسە رەسمییەکانیاندا دانیان پێدا ناوەو سەلماندویانە، لەکاتێکدا کەدەوڵەتەکانی دەورو پشت هەر وەکو بەکردەوە مافە نەتەوەییەکانی کوردیان پێشێل کردووە، بەقسەش دانی پێدا نانێنو نایسەلمێنن.

ئەم تایبەتییانەی خەباتی کورد دژی حکومەتێکی بەناو پێشکەوتنخوازو بەڕاستی دیکتاتۆرو رەگەزپەرستو کۆنەپەرست لەعیراقدا کە بەقازانجی کاربەدەستانی خوێنڕێژی بەغدایە، سەری لەزۆر لای بێگانەو تەنانەت لەزۆر کوردیش تێکداوە، بەتایبەتی ئەوانەی باش لەکۆلۆنیالیزمی نوێو پەیوەندییەکانی بەحوکمی بەغداوە نەگەیشتون.

---

[٤] مەبەست حزبی کۆمۆنیستی عیراقە بەڕابەرایەتیی عەزیز محەمەد کە لەو کاتەدا دوو وەزیری لەحکومەتدا هەبوو: موکەڕڕەم تاڵەبانی کەوەزیری ئاودێری بوو و عامر عەبدوڵڵا کەوەزیری دەوڵەت بوو (ئامادەکار).

[٥] واتە رۆژنامەی "طريق الشعب" کەرۆژانە بەئاشکرا لەبەغدا دەردەچوو (ئامادەکار).

گیروگرفتی کورد بەکێو لەکوێ چارەسەر ئەکرێت؟

جیاکردنەوەی راستەو دروستی دۆستو دوژمن لەیەکتری، لەسەر ئاستی کوردستان، عیراق، رۆژهەڵاتی ناوەڕاستو دنیا، یەکێکە لەمەرجە هەرە گرنگەکانی سەرکەوتنی خەباتی رزگاریخوازانەی گەلی کورد، بۆ ئەوەی کورد لەگەڵ هێزە دۆستو هاوسەنگەرو هاوپەیمانەکانی یەك بگرێ، دژی دوژمنەکانی بجەنگێت. ئەمە خۆی لەخۆیدا تا ئەندازەیەکی باش، گیروگرفتی تێگەیشتنی "زەرفی دەولیی باشو خراپ" خاو ئەکاتەوە.

کێ بون ئەوانەی کوردستانیان دابەش کردو نەتەوەی کوردیان لەیەك دابڕی؟ کێ بون ئەوانەی گەلی کوردیان لەمافی سەربەستیی چارەی خۆنوسین بەشبڕاو کردو کردیانە دیلی دیلانو بونە هۆی تالانکردنی سەروەتو سامانی وڵاتەکەیو رەنجی دانیشتووەکانیو دواکەوتنی ئابوریو کۆمەڵایەتیو سیاسیو فەرهەنگیی کوردو کوردستان؟ کێ بون ئەوانەی بزوتنەوەو شۆڕشو راپەڕینەکانی ئەم چەرخەی کوردیان لەگۆمی خوێنو فرمێسکدا خنکاندووە؟ کێن ئەوانەی تاکو ئێستاش نایەڵن کورد بگا بەئازادیو رزگاریو چوونیەکیو پێشکەوتن؟

ئەمانە گەلانی تورکو فارسو عەرەبو ئازەری بون؟ کرێکارانو جوتیارانو زەحمەتکێشانی ئەو وڵاتانە بون؟ دەوڵەتە سۆسیالیستەکان بون؟ یاخود ئیمپریالیزمو کۆنەپەرستانو نۆکەرانی ئیمپریالیزم بون؟

ئەم پرسیارانە هەر کەسە بەپێی چونیەتی تێگەیشتنی خۆی لەمەسەلەی کوردو گەلانو ئەو جیهانبینییەی هەیەتیو ئەو پێوانە سیاسییو ئایدۆلۆجییانەی بەکاریان دێنێ وەڵامی ئەداتەوە. بۆیە وەڵامەکان جیاوازو لەیەك نەچوو ئەبن. هەر وەکو پێشتریش وترا، لەو تایبەتییانەی خەباتی کورد لەعیراقدا، بەقازانجی دوژمنەکانی هەیەتی، یارمەتی سەر لێ تێکچونو سەر لێ تێکدانی زۆر کەس ئەدا.

بۆیە یەکێك، کەڕەنگە دڵسۆزی مەسەلەی کوردیش بێت، سەبارەت بەجۆری بیرکردنەوەو تێگەیشتنی سیاسیو باری جوگرافیی کوردستان، لای وا بێت، ئەو کاتە "زەرفی دەولی" باشە بۆ کورد کەئەمریکاو ئەندامانی پەیمانی سەنتۆو ناتۆ یارمەتیی کورد بدەنو پشتیوانیی بکەنو تا ئەوان نەبنە دۆستی کورد مەسەلەکەی سەر ناکەوێت.

هەر لەبەر ئەوە کابرایەکی لەم بابەتە کە کەوتە مەیدانی هەڵبژاردنی گەلانی چەوساوەی ئێرانو شۆڕشگێڕانی فارسو ئازەریو عەرەبو کورد، لەوێ شاو رژێمەکەیو سازمانی ئەمنییەت بەدۆستی خۆی هەڵئەبژێرێت نەك گەلانی ئێران.

بەڵام یەکێکی تر کەپێوانەی زانستیی بەدەستەوەیە، قوڵو دوربینو گشتلایی ئەڕوانێتە مەسەلەی گەلەکەی لەو چوارچێوە مێژوییو دەولییەدا کەتیایەتی، لای وایە چارەنوسو دەستکەوتی چەوسێنەرەوەو زۆردارانو کۆنەپەرستانی دنیا پێکەوە بەستراوەو هەروەها مەسەلەی گەلانی چەوساوەو زۆرلێکراویش بەیەکەوە بەندە. ئیمپریالیزمی ئەمریکی بەدوژمنی هەرە گەورەی کوردو گەلانی زۆرلێکراوی زەمین ئەزانێو چاوەڕوانی هیچ یارمەتیو دۆستایەتییەکی دەوڵەتانی چەوسێنەرەوەو کۆنەپەرستو سەر بەئیمپریالیزمی وەکو ئێرانو تورکیاو ئیسرائیل ناکات. کورد وەکو گەلێکی چەوساوە کەخەبات ئەکات لەپێناوی نەهێشتنی چەوسانەوەی نەتەوایەتیو زوڵمو زۆری چینایەتیدا، لەپێناوی بەدەستهێنانی مافی سەربەستیی چارەی خۆنوسینو پێشکەوتنیو ئابوری فەرهەنگیدا، هاودەردو هاوخەباتو هاوئامانجو هاورێگەو هاودوژمنە لەگەڵ هەمو ئەو گەلانەدا کە لەپێناوی رزگاریو پێشکەوتندا، دژی چەوسانەوەو زوڵمو زۆرو دواکەوتن، خەبات ئەکەن لەسەرانسەری دنیادا. ئەوانە بەدۆستو هاوپەیمان ئەزانێ، نەك چەوسێنەرەوەکانی نەتەوەی خۆیو هی گەلانی تر.

گەلان دروستکەرو هێزی بزوێنەری مێژون، گەلان تێکدەرو روخێنەری زروفی خراپی سیاسیو ئابوریو کۆمەڵایەتین. هەر گەلانی دنیا بون لەم چەرخەدا چەندین جار "هاوسەنگیی نێوان هێزەکانی" دنیایان تێکیداوەو "زەرفی دەولیی" خراپیان بەچاك گۆڕیوەو بونەتە هۆی سەرلەنوێ دابەشبونەوەی ئۆردوگا سیاسیو ئابوریو جەنگییەکانی دنیا. کوردیش ئەبێ خۆی خەبات بکات بۆ چاککردنی "زروفی ناوخۆو دەولیی خراپ". ئەو "زروفە دەولییەی" بەپێچەوانەی پروپاگەندەی رابەرایەتیی خێڵکییەوە نە ئەوسا ئەوەندە خراپ بوو کەشۆڕشی کوردستانی پێ بڕوخێنرێ (لەهەلێکی لەباردا لەم روەوە ئەدوێین)و نە ئێستاش ئەوەندە خراپە میللەتەکەمانی پێ بترسێنین تا سەر شۆڕ بکا بۆ ئەو جەنگە تەفروتوناکەرە بێدەنگەی کاربەدەستانی رەگەزپەرستی عیراق بەرپایان کردووە دژی.

کورد ئەگەر بەتەمای ئیمپریالیزمی ئەمریکیو دەوڵەتە کۆنەپەرستە چەوسێنەرەوەکانی ناوچەکە بێت، بێگومان وا "زروفی دەولی" خراپەو وەکو رابەرایەتیی خێڵەکی ئەیوت: کورد دۆستی نیە.

خۆ ئەگەر بزوتنەوەی رزگاریخوازانەی گەلی کوردیش بەشێکی لەجیابونەوە نەهاتوی خەباتی گەلانی چەوساوەو زۆرلێکراوی جیهان بێتو لەسەر رێبازی مێژویی خۆی بڕوا، وا لەناو ئۆردوگا پێشکەوتووەکانی دنیادا، لەناو بزوتنەوەی شۆڕشگێڕانەو رزگاریخوازانەی گەلاندا، لەناو بزوتنەوەی کرێکاریو پێشکەوتنخوازی ئۆردوگای وڵاتانی سەرمایەداریدا، ژمارەیەکی زۆر دۆستی دڵسۆزو هاوپەیمانی هەیەو ئەیدۆزێتەوە.

مەسەلەی کورد نە بەبڕیارو راسپاردەی رێکخراوی نەتەوە یەکگرتووەکانو نە بە هی کۆشکی سپیو پێنتاگۆنو کاخی مەرمەر، نە بە هی کرملین ئەتوانرێ چارەسەر بکرێ. مەسەلەی کورد تەنیا لەلایەن نەتەوەی کورد خۆیەوەو لەسەر ئەرزی کوردستان دێتە چارەسەرکردن، بەخەباتی شۆڕشگێڕانەی خەڵکی کوردستان بەرابەرایەتیی پارتییەکی پێشڕەوی راستەقینەو بەهاوخەباتی لەگەڵ گەلانی عەرەبو تورکو فارسو ئازەرو گەلانی تردا.

مەسەلەی ئەندامەتی و ڕێکخراوەکانی یەکێتیی نیشتمانیی کوردستان

-١-

بزوتنەوەی رزگاری خوازانەی نەتەوایەتیی گەلی کورد لەسەرەتای سەدەی بیستەمدا، بەتایبەتی لەسالآنی پێش یەکەم جەنگی جیهانیدا، سەبارەت بەزۆر هۆی ناوەکیو دەرەکیی ئابوریو کۆمەلآیەتیو سیاسیو فەرهەنگی ناو کۆمەلّی کوردستان، حکومەتەکانی عوسمانیو قاجاریو دنیای ئەوسا، پێی نابووە قۆناغێکی نوێوە، یەکێك لەپێناسە گرنگەکانی ئەم قۆناغە پێکهێنانی داوودەزگاو ڕێکخراوی نەتەوەیی سیاسیو فەرهەنگی بوو بۆ یەکەمین جار لەمێژوی خەباتی نەتەوەی کوردا.

بەلآم ئەم داوو دەزگایانە ڕێکخراوی جەماوەری نەبونو بەشێوەیەکی سەرەکی پێکهاتبون لەتوێژەکانی سەرەوەی کۆمەلّی ئەوسای کوردستان، تاقمی هەلّبژاردنەوەی ئەمیرو پاشاو شێخو ئەفسەرو کاربەدەستە زلەکانی کورد، لەڕوی جۆری بیرکردنەوەو شێوەی کارو خەباتەوە، نەیان ئەویستو نەیشیان ئەتوانی ببنە ڕێکخراوی فراوانی جەماوەری خەلّکی کوردستان. جوتیارو دوکاندارو بۆرەپیاوو هەژارانی ولآت لەدەوری خۆیان بئالّێننو ڕەگی قولّ لەناو گەلدا دابکوتن.

سەرەڕای ئەمەش، ئەم ڕێکخراوو دەزگا سیاسییانە نە پرۆگرامێکی ڕونو ئاشکراو دیاریکراویان هەبو کەپێویستییەکانی رزگاریو گۆڕانو گەشەکردنو پێشکەوتنی کۆمەلّی کوردستان بنوێنێتەوە، نە(پەیڕەوی ناوخۆ)یشیان هەبو، کەژیانی ناوەوەی ڕێکخراوەکە ڕێك بخاتو پەیوەندییەکانی نێوان ئەندامەکانی رابەرایەتیو نێوان رابەرایەتیو ئەندامەکانی دی، نێوان ڕێکخراوەکەو ئەندامەکانیو جەماوەری گەل دیاری بکات.

کشتەکی پێکەوەبەستنی ئەمانە، هەستی روونی نەتەوایەتی(خۆبەکورد زانینو هەولّدان بۆ رزگاری کوردو کوردستان لەتورکو عەجەم) و پایەی کۆمەلآیەتیی خۆیان بوە، نەك پەیوەندیی ئایدیۆلۆجیو پرۆگرامی سیاسیو ئابوریو کۆمەلآیەتیو فەرهەنگیو پەیڕەوی ناوخۆی ڕێکخراوەکە.

ئەگەرچی هەلّگیرسانی یەکەم جەنگی جیهانیو راپێچ کردنی زۆربەی سەرکردەو رابەرو ئەندامەکانی ئەم ڕێکخراوو داوودەزگا سیاسییانە بۆ مەیدانەکانی شەڕو کوشتار، کۆتایی هێنا بەچالاکیو جموجۆلّیانو نەیان توانی دەورێکی کاریگەر لەگۆڕینی باری سیاسی کورددا بگێڕن، لەگەلّ ئەوەشدا هەندێك لەم ڕێکخراوانە شوێنەواری باشو بەکەلّکیان بەجێ هێشتوەو مۆری خۆیان ناوە بەخەباتی گەلەکەماندا لەو قۆناغەدا.

-٢-

لەنێوان هەردو جەنگی جیهانیو لەکاتی دوەم جەنگی جیهانیشدا، چەندین ڕێکخراوو داوودەزگای نەتەوەیی سیاسی دروست بون وەکو:

جەمعیەتی کوردستان/١٩٢٠(عیراق)، کۆمەلّی خویبون/١٩٢٧-١٩٣١ (تورکیاو سوریا)، کۆمەلّی یەکێتیو کۆمەلّی برایەتی/سییەکان (عیراق)، حیزبی ئازادیخواهانی کوردستان /١٩٤١ (ئێران)، کۆمەلّەی ژ.ك/١٩٤٢ (ئێران).

ئەگەر هەل‌و مەرجی دروست بون‌و پێکهاتنی ئەم رێکخراوانە بەراورد بکرێن، کەم‌و زۆر جیاوازییان لەناودا هەیە، بەڵام بەگشتی لەچاو هینەکانی سەردەمی پێش یەکەم جەنگی جیهانیدا پتر گەشەیان کردوە بەتایبەتی لەو روەوە کەپێکهاتنی کۆمەلایەتی ئەم رێکخراوانە هەر بریتی نەبوە لەتاقم و توێژەکانی سەرەوەی کۆمەڵ‌و هەڵبژاردە، بەڵکو خەڵکی شارەکان‌و بۆرەپیاوو موچەخۆرو دوکاندارو مەلاو پیشەگەرو کوێخاو هەندێك جار جوتیاریشی گرتۆتەوە. ئەگەرچی بەشێوەیەکی سەرەکی رابەرایەتی هەر بەدەست توێژی سەرەوەی کۆمەڵەوە بوو، بەڵام کۆمەڵانی خەڵکیش، بەتایبەتی جەماوەری شارەکان، وەکو هێزێکی بەرچاو لەهەندێك لەم رێکخراوانەدا بەشدار بون. یەکێ لەهۆکانی ئەم گۆڕانەش جگە لەپتر گەشەکردنی بزوتنەوەی رزگاریخوازانەی گەلی کورد، گواستنەوەی ناوەندی چالاکی‌و جموجۆڵی رێکخراوەکان بوە لەئەستەمبوڵەوە بۆ ناو کوردستان و پەیدابوونی کوردایەتی بوو لەناو شارەکاندا.

بەڵام ناتەواوی‌و کەموکوڕییە بنچینەییەکانی کە لەدەزگا سیاسیەکانی پێشودا بون، لەمانیشدا دوبارە بونەتەوە کە یەکێکیان نەبونی ((پەیڕەوی ناوخۆ))ی رێکوپێکە بۆ رێکخستنی ژیانی ناوەوەی دەزگاکە.

کێ ئەتوانێت ببێتە ئەندام‌و کێ ناتوانێت؟ ئەندامان بەشێوەیەکی سەرەکی لەناو کام چین‌و تاقمی کۆمەڵەوە ئەبێت بێن؟ ئەو مەرجانە چین کە لەکەسێکدا ئەبێت هەبن بۆ ئەوەی بتوانێت ببێتە ئەندام؟ ئەندام چۆن ئەدۆزرێتەوە، چۆن پەروەردە ئەکرێت، پێوانەکانی وەرگرتن‌و هەڵسەنگاندنی چین؟ ئەرکەکانی سەرشانی چین؟ مافەکانی چین؟ پێوەندیی نێوان رابەرایەتی‌و ئۆرگانەکانی رێکخراوەکە، هی نێوان رابەرایەتی‌و جەماوەری ئەندامان، هی نێوان ئەندامان خۆیان، هی نێوان رێکخراوەکەو جەماوەری گەل... کورتییەکەی، مەسەلەی ئەندامەتی یان هیچ جۆرە رێوشوێن‌و پێوانەیەکی دیاری کراوی نەبوە، یان لەڕوانگەیەکی ئەخلاقی‌و دینی‌یەوە، واتە بەتێگەیشتنێکی ئیدیالیستی، سەیر کراوە، تەنانەت زۆربەی ئەم رێکخراوانە مەسەلەی ئەندامێتی بە(کارێکی تەنیاییان)) دانەناوە، بەڵکو لایان وابوە بەراکێشانی سەرۆکی خێڵێك هەمو ئەفرادی خێڵەکەو بەدۆستایەتی سەرگەورەی بنەماڵەیەك، دڵسۆزیی هەمو بنەماڵەکە تەئمین ئەبێت، ئیتر خۆماندو کردن بەخەڵکی‌یەوە لەپای چی؟ لەم قۆناغەدا گرنگترین پێوانەی ئەندامەتی ئەوە بووە کەپیاو کوردێکی دڵسۆز بێت‌و حەز بەرزگاری کوردو کوردستان بکات‌و ئامادە بێت سوێندی ئەندامەتی بخوات، سا یان بەقورئان‌و شەرف، یاخود بەخاکی کوردستان‌و ئاڵاو خەنجەر کەدڵسۆز بمێنێتەوەو خیانەت نەکات.

-٣-

سوێنددان‌و سوێند خواردن وەکو مەرجی هەرە گرنگی بەئەندام بون، کەسەرچاوەیەکی ئیدیالیستیی هەیە، لەگەڵ پێوانەی زانستی پەروەردەکردنی سیاسی جەماوەری گەل بۆ خەباتی شۆڕشگێڕانەو راپەڕاندن‌و هوشیارکردنەوە و سازدانی هێنانە جۆش‌و خرۆشی کۆمەڵانی خەڵك‌و باوەڕ هێنانی ئایدۆلۆجی بەراستیی و رەوانیی تێکۆشان، واتە لەگەڵ وەرگیرانی بیرو ئایدیۆلۆجی شۆڕشگێڕانە بەهێزی ماددی لەشکان نەهاتو، ناگونجێن.

مەسەلەی ئەندامەتی لەناو رێکخراوە نەتەوەییەکانی کوردستانی عیراق هەر بەمجۆرە مابوەوە، تا لە چلەکاندا هەندێك رێکخراوی مارکسی‌و نیمچە مارکسی دروست بون وەکو یەکێتی تێکۆشین، حیزبی شیوعی کوردستان (شۆڕش)و وەکو حیزبی رزگاری کورد، کە لەروانگەیەکی ترەوە سەیری مەسەلەی ئەندامەتییان ئەکردو لەباتی سوێنددان بەهەندێك پێوانەی تر ئەندامیان هەل ئەسەنگاند. وتەجروبەی ئەم پێوانانەش دوایی تر لە "پەیڕەوە ناوخۆ" کانی پارتی دیمکراتی کوردستاندا پوختە بون.

ئەندامەتی پارتیو ڕێکخراوە سیاسیەکانی دنیاش، لەپارتێکەوە بۆ پارتییەك لەوڵاتێکەوە بۆ وڵاتێکی تر بەپێی جۆری پێکهاتنی ڕێکخراوەکە، ئایدیۆلۆجی، شێوەی کارو ئامانجەکانی... هتد. جیاوازە. بۆ وێنە جۆری ئەندام پەیداکردنو وەرگرتنو پەروەردەکردن لەڕێکخراوە کۆمۆنیستو مارکسیستەکاندا جیاوازە وەك لەهی سوشیال- دیموکراتەکان، یا مەسیحیـیە- دیموکراتەکان وە یاخود فاشیستەکاندا....

لەهەندێکیاندا زەلام بەشێوەیەکی فەردیو ڕاستەوخۆ دوای پەروەردەکردنو تاقیکردنەوە ئەبێتە ئەندام.

لەهەندێکی تریاندا بەهۆی ئەندامێتییەوە لەڕێکخراوێکی تری وەکو نەقابە، ژوری بازرگانیو پیشەسازی... بەجۆرێکی ناڕاستەوخۆ ئەبێتە ئەندامو جەماوەری پارتییەکە لەجەماوەری چەند نەقابەو کۆمەڵو یەکێتیی پیشەیی یەکگرتو پێکدێت.

هەر بەم پێیە ئەركو فەرمانەکانی سەرشانی ئەندام بەرامبەر پارتیەکەیو ئەو مافانەش کەهەقی کەڵك لێ وەرگرتنی هەیە لەپارتێکەوە بۆ پارتێك ئەگۆڕێو لەهەندێکیان پێوانەو ڕێو شوێنی سەختو ورد بەکار دێتو لەهەندێکی تردا هی نەرمو خاو...

- ٤-

پ. د. ك بەپێچەوانەی ڕێکخراوە نەتەوەییەکانی پێش خۆیەوە، هەوڵیدا لەباتی پێوانەی ئیدیالیستی هەندێك پێوانەی تر بۆ هەڵسەنگاندنی خەڵكو وەرگرتنی ئەندام بەکار بهێنێت، کەئەویش هۆشیارکردنەوەو پەروەردەکردنو تێگەیاندنو باوەڕ پێ هێنانی ئەندام بەڕێبازو بیروباوەڕو جۆری خەبات لەقۆناغێکی چەند پلەییو لەماوەیەکی زەمەنی دیاریکراودا.

-ئەندامێکی پ. د. ك یەکێکی دیکەی ئەدۆزییەوە کەلێی ئەوەشایەوە ببێتە ئەندام، جا هەوڵی لەگەڵ ئەدا بیروباوەڕو ڕێبازو ئامانجەکانی خۆیانی بۆ ڕون بکاتەوە لەڕێگەی گفتوگۆو پێدانی پرۆگرامو بڵاوکراوەو نامیلکەی ڕۆشنبیرییەوە.

-ئەگەر بیروڕاکانی پ. د. ك ی پەسەند بکردایە، داوای لێ ئەکرا بچێتە ریزی ڕێکخستنەوە، ئەوسا لەئەڵقە یا شانەیەکی لایەنگراندا ڕێك ئەخراو ئەندامێکی شارەزا بەڕێکوپێکی لەگەڵیاندا کۆ ئەبونەوەو کاروباری پارتایەتیی بۆ ڕون ئەکردنەوە.

-ئەگەر تاقیکردنەوەکانی ئەو ماوەیەو ڕەفتاری لایەنگرەکە باش بوایە، ئەوسا ئەپاڵێورا بۆ ئەندامەتیو هەمو مافەکانی ئەندامی ئەبو جگە لەدەنگدان.

-پاش تێپەڕبونی ماوەی دیاریکراوی پاڵێوراوی ئەبوە ئەندامو بەڕەسمی ئاگادار ئەکرا. بەکورتی، یەکێك تا ئەبو بەئەندام بەم پلانەدا رائەبوردو ئەبو سەرکەوتوانەش پێیدا تێپەڕێت. دروست- لایەنگری ڕێکخراو- پاڵێوراو- ئەندام ئەم ماوەیە جاری واهەبو چەند مانگێك و جاری واهەبو چەند ساڵێکی ئەخایاند.

ئەندامەتی لە پ. د. ك دا بەو جۆرە دەقی گرتبو، سا ئەگەر لەقۆناغێکدا پەیڕەوی ئەم ڕێو شوێنانە بەکردەوە نەکرابێتو ئەم پێوانانە خرابنە پشت گوێ ، وا ئەوە شتێکی نائاسایی پێچەوانەی پەیڕەوی ناوخۆ بوەو گەلێك هۆی هەبوە کەئێرە شوێنی باسکردنیان نییە. ئەمە هەڵبەتە پێش ئەوەی ڕابەرایەتی خێڵەکی بەتەواوی باڵی ڕەشی بەسەر پارتیدا بکێشێو بیکاتە چێشتی مجێور.

ی. ن. ك ڕێکخراوێك نییە کە لەناو گەلێکی بێ ڕێکخستنو ڕێك نەخراودا دروست بوبێت، سی ساڵ زیاترە لەکوردستانی عیراقدا داوودەزگانی سیاسی نەتەوەییو مارکسیو شیوعی هەیە، لەپاڵ ئەم دەزگا سیاسییانەدا

گەلێك رێكخراوو یەكێتی نەقابیو پیشەییو فەرهەنگی قوتابیانو مامۆستایانو ئافرەتانو كرێكارانو جوتیاران.. دروست بون. هەر لەریزەكانی پ. د. ك و ح. ش. ع دا دەیان هەزار كەس كاری سیاسییان كردەوەو شارەزای رێكخستن بونو تەجروبەیان وەرگرتوەو لەماوەی چواردە ساڵی رابوردودا دەیان هەزار كەس لە داوودەزگا سیاسیو پێشمەرگەییەكانی شۆڕشدا بەشدار بونو كەمو زۆر شارەزای كاروباری خەباتی سیاسیو جەنگی، هی رێكخستنو سازدان بون.

كوردستانی عیراق، تا ماوەیەك لەمەوبەر مەڵبەندی گەورەترین بزوتنەوەی چەكدار بوو لەرۆژهەڵاتی ناوەڕاستدا، رێكخراوی سیاسیو پێشمەرگەیی گەورەو فراوانی ئەوتۆیان تێدابو كەخاوەنی سەدانو بگرە هەزاران كادری پیشەیی بوو. دیارە دۆخێكی وەها جیاوازییەكی گەورەی هەیە لەگەڵ دۆخی وڵاتێكی وەكو عەرەبستانی سعودی، مەسقەت، یا ئێرانو توركیا وەبگرە پارچەكانی تری كوردستان.

ی.ن.ك لەزەمینەیەكی سیاسی بەیارو نەكێڵراودا دەستی نەكردوە بەكاركردنو پەلهاوێشتن، بەڵكو لەسەر دارو پەردوی رێكخراوە سیاسیو پێشمەرگەییە روخاوەكانی شۆڕشی كوردستانی عیراق دروست بۆتەوە، كەوەكو گوترا بەدرێژایی چواردە ساڵ دەیان هەزار كەس تیا بەشدار بونو رەنجو قوربانییان تیا داوە. هەر لەبەرئەوە ی.ن.ك لەقۆناغی یەكەمی دامەزراندنیدا سەیری مەسەلەی ئەندامەتیی بەجۆرێكی تر ئەكردو هەوڵی ئەدا هەر چی زوترو خێراترە كۆمەڵانی خەڵكی هۆشیارو پێشكەوتوو دڵسۆزو شۆڕشگێڕو تێكۆشەر كۆ بكاتەوە، لەرێكخراوێكی فراوانی شێوە- بەرەیی كەرێگەی پێكەوە ژیانو پێكەوە خەباتی تەیاری پێشكەتوانەی جیاجیای ناو كۆمەڵی كوردستانی تێدا ببێتەوە. بەنیازی زو رێكخستنەوەی جەماوەری گەل لەبەرامبەر پەلاماری رەگەزپەرستانەو فاشیستی كاربەدەستانی عیراقدا، دژی بەعەرەب كردنی خاكی كوردستانو تەفروتونا كردنی نەتەوەی كوردو بۆ درێژەدان بەخەباتی جەماوەری شۆڕشگێڕانە لەپێناوی عیراقێكی دیموكراتو كوردستانێكی ئۆتۆنۆم دا. ی. ن.ك تاقی كردنەوەیەكی نوێیە لەخەباتی رێكوپێكی كوردایەتیدا. بۆیە بێ گومان رێكخستنەكەشی شێوەی نوێو تایبەتی خۆی ئەنوێنێتو قانونو دیسپلینەكانی رێكخراوێكی شۆڕشگێڕی نیمچە بەرە بۆ خۆی هەڵئەبژێرێت و دائەرێژێت.

چەند ڕەئیەك لەسەر زیندوكردنەوەی پارتی دیموكراتی كوردستان

بیروڕای ئازاد

ئەم وتارە یەكێك لەكادرانی ی. ن. ك نوسیوێتی بۆیە گەلێك جار بەناوی یەكێتییەوە ئەدوێت... ئەگەرچی هەندێك لەو بیروڕایانەی لەم وتارەدا دەربڕراون، ڕەنگە لەگەڵ هەندێك لەبیروڕاو بۆچونەكانی ی.ن.ك یەك نەگرنەوە، بەڵام لەبەر گرنگیی باسەكە بەپێویستمان زانی لەگۆشەی بیروڕای ئازاد بڵاوی بكەینەوەو سەرنجی خوێنەریش بۆ ئەوە رابكێشین كەئەم وتارە رای نوسەرەكەیەتیو ئامادەین بۆ بڵاوكردنەوەی هەر لێدوانێكی زانستی لەم رووەوە.

-١-

پ. د. ك كەتەمەنی چارەكە قەرنێ زیاترەو لەبنچینەدا لەچەند پارتیو رێكخراوێكی ماركسیو پێشكەوتو دروست بوە، سەدان ئەندامو كادری سیاسیو پێشمەرگەی پێ گەیاندوەو سەدان لاپەڕەی روناكی خستۆتە سەر خەرمانی بیری پێشكەوتوی كوردایەتیو مرۆڤایەتیو لەكۆڕی خەباتدا سەدان شەهیدی بەخشیوەو لەدوای دوەم جەنگی جیهانییەوە مێژوی گەلەكەمان لەكوردستانی عیراقدا و هی پ. د. ك تا رادەیەكی زۆر تێكەڵ بون بەیەكتری. رابوردویەكی وا ئاڵۆزو پڕ روداو، لەهەلو مەرجو زروفی ئاڵۆزی گەلێكی وەكو كوردستانی عیراقدا، بێ گومان پێویستی بەلێكۆڵینەوەی قوڵو هەڵسەنگاندنی مەوزوعی و گشت لاییە، كە نە ئێرە جێگەی ئەو باسە ئاڵۆزەو نە ئێستەش هێشتا كاتی ئەمەیە. پ. د. ك وەكو رێكخراوێكی تێكۆشەری كوردستان لەخەباتدا لایەنی ئیجابی هەبوەو هی سەلبیشی هەبوە، لەهەندێك قۆناغدا رێبازی شۆڕشگێڕانەی پێشكەوتوی گرتوە، لەهەندێك قۆناغی تردا توشی لادانو ئینحیرافی زۆر قوڵو زیانبەخش بوە، تا وای لێ هات لەم ساڵانەی دواییدا بوبو بەقاوغێكی بۆشو بێ گیانو جوڵانەوە.

دوژمنانی گەلەكەشمان بێ ئاگا نین لەو دەورەی پ. د. ك لەخەباتی گەلەكەماندا بویەتی، بۆیە دەزگا جاسوسیەكانی ئەوانیش چ لەعیراق و چ لەئێران ئەیانەوێ ناوی پ. د. كو رابوردوەكەی بۆ دوژمنایەتیی كوردایەتی بەكار بهێنن. بەو ناوەوە رێكخراوی كارتۆنی دروست ئەكەن، بۆ شێواندنی روی گەشو راستەقینەی پێشكەوتوانەو رەوای كوردایەتی، بۆ خەریك كردنو چەواشەكردنی كۆمەڵانی خەڵك و بۆ كۆكردنەوەی دەنگوباسو ئاگاداری لەسەر تێكۆشەرانی كوردستان... تێكۆشەرانی كوردستان پێویستە سەرنجێكی رەخنەگرانەو بێ بەزەیی لەمێژوی پ. د. ك بدەن، كارە باشو خراپەكانی، سەركەوتنو نوچدانو گلانەكانی، هەڵوێستە شۆڕشگێڕو راستەكانیو هەڵوێستە كۆنەپەرستو لادانو ئینحرافەكانی، واتە لایەنی سەلبیو ئیجابی، بەقوڵیو گشت لایی، مەوزوعیو عیلمی هەڵبسەنگێننو حوكم بدەن. نابێت هەرگیز پێوانەی عیلمی ون بكەنو گیانی لێكۆڵینەوەی زانستی بدۆڕێنن:

-لەلایەكەوە عاتیفە وایان لێ بكات لایەنە سەلبیەكانی بشارنەوە، یا((دیفاع))ی لێ بكەن هەر لەبەر ئەوەی خۆیان بەپەرۆشو دڵسۆزیی وەك كابرایەكی شۆڕشگێڕی خۆ بەختكەر تێیدا بون.

-یاخود لەلایەکی ترەوە، سەبارەت بەبۆگەن بونی رابەرایەتییەکەیو هەندێك لەکادرو ئەندامو کاربەدەستە سیاسیو سەربازییەکانی، بکەونە ئەو داوە فێڵ بازانەیەوە کەدوژمنەکانی نەتەوەی کورد ئەینێنەوە بۆ شێواندنو دزێو کردنی سەرتاپای مێژوی خەباتی گەلی کورد، بەهۆی بوغزاندنو دوژمنایەتیی رەگەزی کوردەوە، تێکۆشەرانی کوردیش، بەهۆی ((لا سەلبیو خراپەکانی)) پارتی دیموکراتی کوردستانەوە، بێ ئاگا هەمان وتەی ئەم دوژمنە رەگەز پەرستانە دوبارە بکەنەوە.

تێکۆشەرانی کوردستان پێویستە لەکاتی هەڵسەنگاندنو لێکۆڵینەوەو حوکمداندا، هەر مەسەلەیەك بەرنەوە زەمانو زەمینی خۆی، بێ گوێدانە عاتیفەی شەخسی. لەهەمو رویەکەوە هی سەلبی ئیجابی، بەرەچاو کردنی مەرجەکانی کوردستانو رۆژهەلاتی ناوەراستو دونیا، واتە لەگشت لایەکیەوە بەشێوەیەکی عیلمیو مەوزوعی تێی بروانن و شی بکەنەوە. بەرامبەر پ. د. ك یش بۆ ئەوەی بە هەڵە نەچن، ئەبێت هەر ئەم رێگەیە بگرن.

-٢-

ئەگەرچی ژمارەیەکی زۆری ئەوانەی ئێستا لەژێر ئالای ی. ن. ك دا کۆبونەتەوە کاتی خۆی لەریزەکانی پ. د. ك دابون بەلام هەر وەکو ی. ن. ك رای گەیاندوە، رێکخستنو پێکهاتنو رێبازو بیرورِاو روانینی بۆ مەسەلەکانی کوردستانو عیراقو رۆژهەلاتی ناوەراستو دنیا بەتەواوی جیاوازە لەهینەکانی پ. د. ك و ئەم خۆی بەجێگرەوە یا درێژەپێدانی هیچ رێکخستنێکی پێش خۆی نازانیت.

*پ. د. ك رێکخراوی سیاسیی سەردەمێك بوو کەبەشکانی شۆرشی کوردستانو چارەنوسێکی رەشو مەینەتییەکی نەتەوایەتیی گەورە دوایی هات.

*ی. ن. ك رێکخراوی سیاسیی سەردەمێکە، کە بەهەڵسانەوەو خۆکۆکردنەوەو تەجروبە وەرگرتنی گەلی کوردستانو راستکردنەوەی رێبازی کوردایەتی دەستی پێ کردوە. پ. د. ك رێکخراوی رابوردوی دۆراوەو ی.ن. ك هی باری سەختو پرِ کوێرەوەریی خەباتی ئێستای تێکۆشەرانی نەبەزی کوردستانە. ئەو ئەدەبیاتە سیاسیە کەمەی تائێستا ی. ن. ك بلاوی کردۆتەوە رەنگە چەند لایەنێکی ئەم راستیەی رۆشن کردبێتەوە و لەدوارۆژیشدا بێگومان ئەم جیاوازییانە چ لەروی تیۆرییەوە چ لەروی پراتیکەوە لەکاروباری رۆژانەدا زیاتر دەرئەکەون. هەر لەبەر ئەم جیاوازییانەیە ئەبێ ی. ن. ك بەهیچ جۆرێك پ. د. ك، ئەگەر لەپاشەرۆژدا زیندوش ببێتەوە، رێبازێکی پێشکەوتوانەش بگرێت، نە بە ((منافس))ی خۆی بزانیت، نە لایشی وەها بێت کە پ. د. ك لەباریدا هەیە جارێکی کە دەورێکی سەرەکی یا کاریگەر لەکوردایەتیدا بگێرِێت.

-٣-

کۆمەڵی کوردستان، کۆمەڵێکی چینایەتییە، وەکو هەمو کۆمەڵێکی چینایەتیی تری دنیا، دەسکەوتی ئابوری، بیرورِاو هەڵوێستی سیاسیو کۆمەلایەتیو فەرهەنگی... جیاجیای تێدایە کە لەتوانادا نیە هەمویان لەتاکە پارتێ یا رێکخراوێکی سیاسی خاوەن یەك بەرنامەو یەك پرۆگرامو پێرەوو ئایدیۆلۆجیو سیاسەتو رێبازدا کۆ بکرێنەوەو بتَرنجێنرێنە ناو یەك مەنجەڵەوە. تەنانەت ئەگەر لەقۆناغێکی دیاریکراوی گۆراندا بەهۆی دواکەوتنی کۆمەڵو گەلالە نەبونی تەواوەتیی هەستو خەباتی چینایەتییەوە، یا بەهۆی سەختی ئازاردانی نەتەوایەتییەوە، ئەم چینو توێژە کۆمەلایەتیە جیاوازانە لەژێر ئالای یەك رێکخراودا کۆ بونەوەو یەکیان گرت،

لەقۆناغێکی تردا ئەم ناکۆکییە ((مات و سرِ))انە ئەتەقنەوەو ڕێکخراوەکە هەڵئەتەکێننو ئەیکەن بەچەند پارچەیەکەوە.

تەجروبەی ئەمجارەی گەلەکەشمان سەر لەنوێ چەوتیو هەڵەیی سیستەمی تاکە- پارتی: (نظام الحزب الواحد)ی سەلماندەوە، هەر لەم روانگە زانستییەوەوە کە ی. ن. ك باوەڕی بەپێویستی بونو گەشەکردنو تێکۆشانی چەند پارتیو ڕێکخراوی سیاسی پێشکەوتو و شۆڕشگێڕو دیموکراتو تێکۆشەر هەیە، کەنوێنەری چینو دەستە جیا جیاکانی کۆمەڵی کوردستانو ئامرازی خەباتی چینایەتییان بێت.

-لەلایەکەوە پێکەوە لەپێناوی مەسەلە گشتیو ناوکۆییەکانی گەلەکەماندا هاوکاریو خەبات بکەنو لەڕیزێکی یەکگرتووی پتەودا شان بە شانی یەك دژی ئیمپریالیزمو کۆنەپەرستی، دژی حکومەتو چینە چەوسێنەرەوەکانی خەڵکی کوردستان، لەپێناوی بەدەستهێنانی مافە نەتەوەییو دیموکراتیەکانی گەلەکەماندا بجەنگن.

-لەلایەکی ترەوە لەناو خۆیاندا خەباتی ئایدیۆلۆجیی دۆستانە بکەن لەگەڵ یەکتریدا، لە پێناوی گۆڕینی کۆمەڵی هەژارو نەخوێندەوارو دواکەوتوی کوردا بەکۆمەڵێکی پێشکەوتو.

تێکۆشەرانی کوردستان لەکاتێکدا کەخەبات ئەکەن بۆ ئەوەی گەل بەمافی کەڵك وەرگرتنو بەکارهێنانی ئازادییە دیموکراتیەکان بگات، ئەبێ لەپێشدا ئەم هەقە بە یەکتری رەوا ببینن و حورمەتی ئەم مافە پیرۆزەی مرۆڤ بگرن، مافی خۆ ڕێکخستن لەڕێکخراوی سیاسیو کۆمەڵایەتیو فەرهەنگیی جیا جیادا، کە مرۆڤایەتی هەزاران قوربانیی لەپێناودا داوەو تەجروبەش لەکوردستانو هەمو ناوچەیەکی تری تێکۆشانی دنیادا دروستیو کاریگەرییو باشیی سەلماندوە، ئەگەر تێکۆشەرانی هاوخەباتو هاورێگەو هاوئامانجو هاودەرد هەر لەئێستاوە، کەهەمو لەژێر باری چەوسانەوەو زوڵمو زۆرداریدانو هێشتا دەسەڵاتی سیاسیان نەگرتۆتە دەست ئەم هەقەی یەکتری نەسەلمێننو بەکردەوە جێ بەجێ نەکەنو ڕێزی لێ نەگرن، ناتوانن وا لەکۆمەڵانی خەڵكو جەماوەری گەل بکەن کەباوەڕ بەوە بێنن، لە پاشەڕۆژدا ئەم ئازادییانەو ئەو بەڵێنانەی تێکۆشەرانی شۆڕشگێڕی ئێستە ئەیدەنێ، بۆی تەئمینو دابین ئەکرێ.

-٤-

ی. ن. ك ئەبێت باوەڕی بەمافی سەربەستیو سەربەخۆیی ڕێکخستن، بەمافی سەربەستی دەربڕینی بیروڕاو هەڵوێستی سیاسی هەبێتو لای وابێت دروست بونی چەندین ڕێکخراوی سیاسیی تێکۆشەرو شۆڕشگێڕ لەکوردستاندا فینۆمینایەکی ئاساییەو بەقازانجی گەلی کوردو بزوتنەوە شۆڕشگێڕانەکەیەتی. ئەمە بەهیچ جۆرێك نابێت و راست نیە ڕێکخستنو بیروڕای خۆی بەزۆر بەسەر هیچ لاو ڕێکخراوێکی سیاسی شۆڕشگێڕی تێکۆشەری تردا بسەپێنێت وەکو کاتی خۆی رابەرایەتیی خێڵەکیو بورجوازی راسترەو ئەیکرد. بەڵام ئەم مافە لەقۆناغی ئێستای خەباتی گەلی کوردستانی عیراقدا، کە بەیەکێ لەترسناکترینو سەختترین قۆناغەکانی ژیانی نەتەوەی کورد ئەژمێردرێ، تەنیا بۆ ئەو تاقمو ڕێکخراوانەیە، کە بەڕاستی، بەبیروباوەڕو بەکردەوەو خەباتی رۆژانە، پێشکەوتون، شۆڕشگێڕن، تێکۆشەرن، دژی ئیمپریالیزمو کۆنەپەرستی کوردو بێگانەن، پەیوەندیی نۆکەرانەیان لەگەڵ هیچ یەکێ لەدەوڵەتە داگیرکەرەکانی کوردستانو دەزگاو تاقمە جاسوسیو کۆنەپەرستو گومان لێ کراوەکاندا نییە، باوەڕیان بە هاوچارەنوسیو هاوخەباتیی نەتەوەی کوردو ڕێکخراو و پارتیە کوردستانیەکانە لەهەمو پارچەکانی کوردستاندا، باوەڕیان بەهاوخەباتیو هاوردەردیو هاوئامانجیو

هاودوژمنییە لەگەڵ گەلانی ناوچەکە: عەرەبو فارسو تورکو ئازەری... باوەڕیان بەوەیە کەئیمپریالیزمو کۆنەپەرستی نەك هەر ناتوانرێ بکرێنە دۆستی مەسەلەی کورد، بەڵکو دوژمنی خوێنخۆرو سەرسەختی کوردایەتین.

لەقۆناغی ئێستای خەباتی گەلی کوردستاندا، کە لەناو هەرەشەی بلاوە پێکردنو تەفروتوناکردنی خشکەیی و گۆڕینی روخساری نەتەوەیی نیشتمانەکەیدا ئەژی، ی.ن.ك ئەبێت هەقی سەربەستیی رێکخستنو کارکردنو پێویستیی هاوکاریو پێکەوە خەبات کردنو ژیان تەنیا بەو هێزانە رەوا ببینێت، نەك بەوانەی بەیارمەتیی دەزگای جاسوسیی یەکێ لەحکومەتە داگیرکەرەکانی کوردستانو چەوسێنەرەوەکانی کوردو عەرەبو فارسو تورك ئازەریو ئاشوریو ئەرمەنی... بەدرۆ بەناوێکی ساختەو کارتۆنییەوە دروست ئەبنو ئەژینو جاروبار بلاوکراوە یا بەیانێکی درۆزنانە دەرئەکەن بۆ هەڵخەڵەتاندنی کۆمەلانی خەڵکی کوردستان.

-٥-

لای هیچ تێکۆشەرێکی کورد، کە لەنزیکەوە ئاگاداری پ.د.ك بوبێت، ئەندام بوبێت یا دۆستی، شاردراوە نییە کە لەم چەند ساڵانەی دواییدا پ.د.ك بوبووە رێکخراوێکی فراوانی پڕ ناکۆکیو ناسازیو ناتەبایی و کەسانی هەمەرەنگو هەمەچیزەو تەنانەت جاسوسو گومان لێکراو. لەڕوی چینایەتییەوە گۆڕابو بەرێکخراوی چینە هەرە دواکەوتوو و چەوسێنەرەوەکانی کۆمەڵی کوردستان، لەسەرۆك عەشیرەتو زەویدارو کوێخاو دەوڵەمەندانی شەڕی کوردستان. ئەوەی لە((پرۆگرامو پێڕەو))ە کەیدا نوسرابو کەمێکی زۆر کەمی نەبێت هیچی لەگەڵ راستیی ((رێکخستنو رێبازو کارکردنو بیروڕای پارتی))دا نەئەگونجان. ((پ. د. ك))ی ناو ((پرۆگرامو پێڕەو)) شتێك بوو، پ. د.ك لە((واقیع))دا شتێکی تر بوو. ئەم راستییە تاڵە، بەڕونی لەکاتی ((ئاش بەتاڵ)) کردنی مارتی ١٩٧٥دا دەرکەوت کەدەسەڵاتو تواناو رێکخستنو دەوری پێشڕەوانەی پ. د. ك بایی چەند بو، رابەرایەتیی خێلەکی کەمەیدانی خەباتی بەجێ هێشتو هەڵات بۆ ئێران هەمو داودەزگاکانی ((پ. د. ك))یشی بێ ((نقەو جقە))بەدوی خۆیدا راپێچ کردبوو بۆ ئۆردوگاکانی پەنابەرانو شارەکانی تری ئێران. دواییش زۆربەی کادرە سەرکردەییەکانی، بێ ئەوەی هیچ بیانویەکی (مەنتقی))یان هەبێ یا ناچار بوبن، خۆیان هاوێشتە ژێر رەحمەتی رەگەزپەرستانی عیراقەوەو هەندێکیان کەوتنە راپۆرت نوسینو هەندێکی تریان کەوتنە قسەی بێ سەرو پێ لەپشتی تەلەفیزیۆنی کەرکوکەوە.

بێ گومان چارەنوسی رێکخستنو داو و دەزگاکانی پ. د. ك دوای بلاوە پێکردنی شۆڕش شتێکی نهێنی نیەو گێڕانەوەو باسکردنیشی، بەهیچ جۆرێ مایەی دڵخۆشیو بەختیاری نیە.

پ. د. ك ئێستە لەکوردستانی عیراقدا رێکخستنی نەماوە. کاتی خۆیشی لەکاتێکدا کەشۆڕش بەشی هەرە زۆری کوردستانی بەدەستەوە بو، لەو جێگایانەدا کە بەدەس دوژمنەوە بون رێکخستنی نهێنی و رێکوپێکی نەبو،لەناوچە ئازادکراوەکانیشدا ئەو رێکخستنە بۆشو لاوازە بوو کەکۆمەلانی خەڵکی کوردستان ئەیان دیو فرمانی سەرەکیی سیاسیی بەیتوبالورە هەڵدانو سلاوات دان بو لەدیاری بەرزانیو بارەگای بەرزانی. لەکوردستاندا رەنگە هەندێك رێکخراوی بچوك بچوکی دەزگای ((پاراستن)) مابن کەتا ئێستاش دەنگوباس کۆ بکەنەوەو بۆ خۆپاراستنو خۆشاردنەوە، زۆربەیان خۆیان خستۆتە ناو دەزگا جاسوسیەکانی کاربەدەستانی رەگەزپەرستی بەغداوەو لەبەرچاوی جەماوەری گەل بەریسواترینو نزم ترین کەس دائەنرێنو ئەوانیش بەرامبەر خەڵك لەسەگی هار دڕترن. ئەمە بێگومان ئەگەر پەیوەندییان بەڕابەرایەتیی خێلەکیشەوە هەبێت بەرێکخراوێکی سیاسی دانانرێنو دەزگای

جاسوسین. لەمانە بەولاوە رێکخراوێك بەناوی پ. د. ك دوە کەبەستراپێت بەسەرکردایەتیەکی دەرەوەی وڵاتەوە وجودی نیییە تا ئێستە، ئەگەر شتێکیش هەبێت جیاو سەربەخۆیە لەوانەی کەدەوری سەرەکییان هەبوە لەتێکدانی شۆڕش‌و سەرشۆڕکردن بۆ پیلانی ئیمپریالیزم.

رابەرایەتیی خێڵەکی کەرایکرد بۆ ئێران نزیکەی هەشتیەکی میللەتەکەشمانی لەگەڵ خۆی برد بۆ ئێران، هەر لەسەرەتاوە لەسەر داوای ((سازمانی ئەمن))رێکخستن‌و پارتایەتییان لەخەڵك قەدەغەکرد، هەر چی باسی پارتایەتی‌و خۆڕێکخستنەوەی بکردایە ئەگیراو تیِ‌ی هەڵئەدراو بەناوی چاوەڕیِ کردنی ((زەروفی دەولی باش))ەوە نەیان هێشت کەس فزە بکات‌و ویستیشیان بەپارەو بەهەڕەشەو ترساندن‌و دڵخۆشی دانەوەو پڕوپاگەندەو درۆو دەلەسەو میکرۆفۆن.. زۆرترینی ئەو کەسانەی چوبونە ئێران لەدەوری خۆیان، لەدەربەدەری بهێڵنەوەو نەگەڕێنەوە عیراق.

بەڵام تێکۆشەرانی دڵسۆزی گەلەکەمان واقیعی هەڵاتن‌و خۆ بەدەستەوەدان، بەزین‌و وازهێنان، پلانی ئیمپریالیزم‌و کۆنەپەرستیی ئێران‌و رەگەزپەرستانی عیراقیان رەت کردەوەو تینوی خەبات‌و تێکۆشان‌و خۆڕێکخستنەوە بون لەسەر رێبازێکی نویِ. ی. ن. ك دامەزراو کەوتە گەڕ، دەستی کرد بەرێکخستنەوەی هێزەکانی گەلی کورد، بەشێوەی رێکخراوێکی ((شێوە بەرەیی))کەرێگە بەپێکەوە ژیانی پیلی (تیار)ی پێشکەوتوانەی جیا جیا بدات، بو دەس پیِ کردنەوەی خەباتی شۆڕشگێڕانەی جەماوەری‌و تێکدانی ئەو پیلانەی دژی گەلی کورد دانراوە و بۆ درێژەدان بەتێکۆشانی گەلی کوردستان لەپێناوی مافە رەواکانیدا.

جا رابەرایەتیی خێڵەکی، کەکوردستانی عیراقی لەدەست دابو، لەئێرانیش کاری سیاسی‌و پارتایەتی‌و چالاکیی لیِ قەدەغە کرابو، هەر ئەوروپای بەدەستەوە مابو، بۆیە هەمو قورساییەکی خۆی خستە ئەویِ‌و تائێستاش هەر لەویِدایە. رەنگە هیچ درۆی تیا نەبێت، ئەگەر خۆڕێکخستنەوەی زوبەزوی تێکۆشەرانی کورد نەبوایە لە ی. ن. ك دا رابەرایەتیی خێڵەکی تا ماوەیەکی زۆر درێژیش لەخەوی ((ئەسحابی کەهف)) بێدار نەبوایەتەوەو نەکەوتایەتەوە خۆی بۆ رێکخستنەوەی خەڵك ((لەدەرەوەی وڵات)).

-٦-

ئەمڕۆ کوردستانی عیراق لەبەردەمی قۆناغێکی نوێدایە، کەخەریکە مەشخەڵانی ئاگرێکی تێدا هەڵ ئەگیرسێت، نەك هەر دەستکەوت‌و قازانج‌و بونی رەگەزپەرستانی عەرەب‌و کۆنەپەرستانی کورد لەعیراقدا ئەخاتە مەترسیەوە، بەڵکو هەڕەشە لەهی هەمو کۆنەپەرستانی ناوچەکەو نفوزی ئیمپریالیزم‌و نۆکەرەکانی ئەکات.

کۆنەپەرستانی ناوچەکەو ئیمپریالیزم‌و سەهیۆنیەتیش لەم مەسەلەیە بیِ خەبەر نین‌و ئەم مەترسییە ئەبینن‌و پێش بینی ئەکەن.

جا بۆیە پیاو ناهەقی نییە، گومانێکی رەوای هەبێت لەتەقەلاکانی رابەرایەتیی خێڵەکی راستەو بۆ زیندوکردنەوەو ژیاندنەوەی پ. د. ك لەدەرەوەی وڵات، لەسەر ڕێبازی کۆن‌و بەئوسلوبێکی نویِ، بۆ تەگەرەدان لەگەشەکردن‌و جێگیربونی رێبازی نوێی خەباتی شۆڕشگێرانەی گەلی کوردستان . ی. ن. ك هەر زو لەسەرەتای دامەزراندنیدا پێشبینیی ئەمەی کردوە. تکا لەخوێنەری بەڕێز دەکەم ئەو زەحمەتە بخاتە بەر خۆی وچاوێك بەلاپەڕەکانی ٢٦- ٣٥ نامیلکەی (یەکێتیی نیشتمانیی کوردستان- بۆچی؟)دا بخشێنێت‌و بەچاوی کابرایەکی رەخنەگر بڕوانێتە ئەو بۆچونە سیاسی‌و کۆمەڵایەتییانەی لەویِ دا باس کراون‌و توێژراونەوە.

لێرەدا بەپێویستی ئەزانم هەندێك سەرنجی دۆستانە بخەمە بەر چاوی ئەندامە دڵسۆزەکانی پ. د. ك، بەتایبەتی ئەوانەی تا ئێستاش بە تەمای زیندوکردنەوەین.

*لەقۆناغی ئێستای خەباتی گەلی کوردستانو دابەشبونی چینایەتیی کۆمەڵی کوردستاندا هێشتا (مقومات)ی بونو مانو کار کردنی پ. د.ك ماوە، بەڵام پێکهاتنی چینایەتیو فرمانی سیاسیی پ. د. ك ئێستا بێگومان زۆر جیا ئەبێت لە "پ. د.ك "ی سەردەمی شۆڕش.

*ئەو قۆناغە بەجارێك وە هەتا هەتایە تێپەڕی کرد کە پ. د. ك خۆی بەتاکە حیزبی پێشڕەو و کاربەدەستو هەڵسوڕێنەری خەباتی گەلی کوردو رابەری بزوتنو سرەوتنی کورد بزانێت. کاری سیاسیو چالاکی بۆ خۆی قۆرخ (احتکار) بکات.

*ئەگەر خۆرێکخستنەوەی لەمەولای پ. د. ك درێژەپێدانو لەسەر رۆیشتنی رێبازی ژێرکەوتوی پێشوی پ. د. ك بێت، وا زیندوبونەوەی زیان بەکورد ئەگەیەنێو مەسەلەی کورد ئەخاتەوە داوی سەوداو مامەڵەی دەوڵەتە گەورەکانو داو و دەزگا ئیمپریالیستو کۆنەپەرستەکانەوە.

*خۆرێکخستنەوەی حیزبێکی شکاوو لەتوپەت، ئەبێت لەسەر دەستی ئەندامە هۆشیارو دڵسۆزو شۆڕشگێڕو لەخۆبوردو و وریاو کارامەکانیدا بێت. بێ دەستێوەردانو خۆتێهەڵقورتاندنو یارمەتیی هیچ لایەکی بێگانەو هیچ دەزگایەکی جاسوسی، نەك بەشێوەو بیرکردنەوەی رێبازێکی خێڵەکی لەسەر دەستی دەوڵەمەندەکانی شۆڕشی کوردستانو کەسانی گومان لێ کراوو بەدناو و هەلپەرستو بێ بیروباوەڕ.

*هەمو رێکخراوێکی کوردستانیی تێکۆشەر ئەبێت ئەوە باش بزانێت، کەئەبێت خۆی لەناو کوردستاندا رێك بخاتەوەو قورسایی چالاکیو کارکردنی خۆی لەنیشتماندا بێت، نەك لەدەرەوەی وڵات، لەئەوروپاو بارەگای رۆژنامەو حیزبو رێکخراوە دەولییەکاندا... مەسەلەی کورد لەناو کوردستاندا لەلایەن گەلی کوردستان خۆیەوە چارەسەر ئەکرێتو لەقۆناغی ئێستای عیراقدا تەنیا رێگە خەباتی چەکدارە، کەکۆتایی بهێنێت بەم مەینەتیەی ئێستا تێیدا ئەژی ، ئەبێت خۆرێکخستنەوە هەر لەسەر ئەم بنچینەیە بێت، نەك وەکو " حیزبەکانی مەنفا" بەتەمای کۆمەڵی مافی مرۆڤو خاچی سورو رەئی گشتیی دنیا بن بیان هێنێتەوە کوردستان.

*مەسەلەی کورد مەسەلەی چەند هەزار پەنابەرێك نیە لەئێران کەئەیانەوێ شوێنێکی خۆشترو ئازادو سەربەست تر بدۆزنەوە لەئێران یا عیراق بۆ ژیانی تایبەتی خۆیان، بەڵکو مەسەلەی گەلێکی چەند ملیۆنییە، کەدوژمنەکانی ئەیانەوێت توفروتونای بکەنو روخساری نەتەوەیی نیشتمانەکەی بگۆڕنو ئەویش بەزەبری لولەی تفەنگ هەوڵئەدات مافە نەتەوەییەکانی بەدی بهێنێت. رای گشتیی جیهانی ئەبێت سەرنجی بۆ مەسەلەی کورد وەکو مەسەلەی نەتەوەیەکی دابەشکراو، چەوساوە، زۆرلێکراو، هەژارو بەش براو کەهەڕەشەی تەفروتونا کردنی لێ ئەکرێت رابکێشرێت، نەك وەکو مەسەلەی کۆمەڵێك پەنابەر کە لایەنگری شارستانێتیی ئەوروپانو دژی عەرەبن، بۆیە ئەچەوسێنرێنەوە.

*هۆکانی شکانی شۆڕشی کوردستان ئەبێت بگوێزرێتەوە سەر رەگو بنچینەکانی خۆی، وە پێویستە بەئاشکرا دەوری رابەرایەتیی خێڵەکی، هەڵە سیاسیو جەنگیو تەنزیمییەکانی، رێباز و سیاسەتی، پەیوەندییەکانی، سەر لێ شێواندن لەدیاری کردنی دۆستی راستەقینەو دوژمنی راستەقینەدا شی بکرێتەوەو بەشێوەیەکی زانستیو مەوزوعی لێی بکۆڵرێتەوە. نەك بۆ چەواشە کردنی خەڵك جارێك ببرێتەوە سەر "عاملی جوغرافیی مەشئوم" و جارێك "رێککەوتنی عیراقو ئێران"و جارێکی تر "کەمتەرخەمیی کادرەکانی پارتی"(!).

پێویستە ئەو راستییە دانی پێدا بنرێت کەراکردن‌و هەڵاتنی رابەرایەتیی شۆڕش و سەرشۆڕکردنی بۆ ئەو پیلانە تاوانکارانەیەی ئیمپریالیزمی ئەمریکی بۆ کوژاندنەوەی ئاگردانەکانی شۆڕش لەرۆژهەڵاتداو جێگیر کردنی ئارامی‌و ئاسایش، رێکی خستبو، حکومەتەکانی عیراق‌و ئێران‌و سەرکردایەتیی شۆڕشی ئێمەش بەشێکیان لێ جێبەجێ کرد، لەپلەی یەکەمدا شۆڕشەکەمانی تێکدا.

هۆکانی شکستی شۆڕشی کوردستان لە ناوخۆیدا بوە، نەك لەدەرەوە. هۆکانی سەرکەوتن‌و بەئامانج گەیشتنیشی لەناو خۆیدایەتی نەك لەدەرەوە، نەك لەزەرفی دەولیی "ملائم"، یا لەتێکچون‌و خراپ بونی بەینی عیراق‌و ئێراندا.

*کۆمەڵانی خەڵك، جەماوەری گەل، دروستکەری مێژون، هێزی بزوتنەوەی شۆڕشن، سەرکردە، عەشرەت، تەنانەت کۆمەڵ‌و حزبی سیاسی بێ کۆمەڵانی خەڵك مێژویان پێ ناگۆڕێت. هەر لەمێژوی نزیکی کورددا چەندین بنەماڵەی خەباتکەری وەکو شێخ سەعیدی پیران، شەمزینان، بەدرخانێکان، شێخ مەحمود، قازییەکان،... هاتن‌و تێپەڕین. فەرد، بنەماڵە، عەشیرەت، کۆمەڵە.. لەقۆناغێکی دیاریکراودا دەورێکی دیاریکراو ئەگێڕن‌و ئەبن بە بەشێك لەمێژو، هەندێك جار بەشێکی سلبی، بەڵام جەماوەر، کۆمەڵانی خەڵك هەمیشە زیندون، خەباتکەرن‌و دەوری سەرەکی ئەگێڕن‌و هەرگیز تێپەڕ ناکەن‌و دواییان نایەت، چونکە خۆیان خاوەنی راستەقینەی مەسەلەی ئازادی‌و شۆڕش‌و گەشە کردنن. تێکۆشەرانی کورد ئەبێت ئەم راستیەی مێژوی گەلان‌و هی کوردیش ئیسپاتی کردوە، بسەلمێنن‌و شوێن خەیاڵ پڵاو نەکەون. عەشیرەتی بەرزان‌و مەلا مستەفای بارزانی ساڵانی چلەکان، هی حەفتاکان نین. سی ساڵیان بەینەو لەم سی ساڵەدا نەتەوەی کوردیش نەتەوەی کوردی چلەکان نی یە، نەتەوەی حەفتاکانەو شۆڕش‌و مەسەلەی خەبات کردن لەپێناوی ئازادی‌و مافی سەربەستیی چارەی خۆنوسیندا مەسەلەی کۆمەڵانی خەڵکی کوردستانەو هی بنەماڵەی بابان، جاف یا بەرزانی نییە...

*بزوتنەوەی کوردایەتی، لەقۆناغی نوێی خەباتدا ئەبێت بەتەواوی، بەجۆرێکی بنەڕەتی‌و ریشەیی خۆی نوێ بکاتەوە، بچێتەوە شوێنی تەبیعی‌و مەوزوعیی خۆی، رێبازەکەی بگۆڕێت، پشت بەکۆمەڵانی خەڵکی کوردستان‌و گەلانی رۆژهەڵات ببەستێت نەك بەحکومەتە کۆنەپەرست‌و چەوسێنەرەوەو دابەشکەرەکانی کوردستان‌و ئیمپریالیزم‌و دەزگا جاسوسییەکان، ئەبێت رێگەی هاوخەباتی لەگەڵ گەلی عیراق‌و گەلانی ناوچەکە بگرێت، ئەبێت رێگەی دوژمنایەتیی ئیمپریالیزم‌و سەهیونیەت‌و کۆنەپەرستی بگرێت، ئەبێت بەیەکجاری رابەرایەتی‌و رەوت‌و رەفتارو هەڵوێست‌و بیرکردنەوەو رێبازی خێڵەکییانەو راستڕەوو کۆنە پەرستانە لەخۆی دور بخاتەوە، ئەبێت ئازایەتیی ئەوەی تێدا بێت کە بەسەربەستی‌و بێ‌ترس دەس بخاتە سەر لادان‌و هەڵەو چەوتی‌و خراپەکانی، چەند گەورەو قورس‌و ناخۆشیش بن‌و راستیان بکاتەوە.

*پ. د. ك وەکو پارتییەکەی سەردەمی رابەرایەتیی خێڵەکی‌و بورجوازیی راستڕەو جارێکی تر ناتوانێت دەستی کۆمەڵانی خەڵکی کوردستان ببڕێت‌و رەنجی بدات بەبا، بەڵام پ. د. ك یێکی شۆڕشگێڕو تێکۆشەرو پێشکەوتو کەبیەوێت سەنگەرێکی خەبات لە کوردستاندا بگرێت، مایەی دڵ خۆشی‌و پێشوازییە.

مارتی ١٩٧٦

پێی ناوێ بۆ شەهیدی وەتەن شیوەن و گرین
نامرن ئەوانە وا لەدڵی میللەتا ئەژین

مانگی مایسی ١٩٧٦ ساواك هەواڵی شەهیدبونی هەڤاڵان خەسرەوی سەفاییو گرسیوز برومەندی بڵاوکردەوە.

هەڤاڵان خەسرەوو گرسیوز کەدوو تێکۆشەری شۆڕشگێڕی نەبەز، دوو پێشمەرگەی فیداکارو خۆبەختکەری ریزی پێشەوەی بزوتنەوەی شۆڕشگێڕانەی گەلانی ئێرانو دوو کادیری هەڵکەوتوی سازمانی ئینقیلابیی حزبی تودە بون، جارێکی تر بەخوێنی خۆیان قەواڵەی سەرەونگونیی شاو رژێمە خوێناویو کۆنەپەرستەکەیو سەرکەوتنی حەتمیی گەلانی ئێرانیان مۆر کرد.

شەهید بونی هەڤاڵان خەسرەوو گرسیوز نەك هەر زیانێکی زل بوو بۆ گەلانی ئێران بەتەنیا، بەڵکو زەرەرێکی گەورەش بوو لەنەتەوەی کوردو هەموو گەلانی رۆژهەڵاتی ناوەڕاست کەوت. هەڤاڵ خەسرەوی سەفایی کە لەساڵی ١٩٦٨وە لەناو تێکۆشەرانی کوردستانی عیراقو ئێراندا بەناوی قوبادەوە ناسرابوو، بەگیانی ئینتەرناسیۆنالیزمی پرۆلیتارییەوە یارمەتیی گەلێك لەتێکۆشەرانی کوردستانی عیراقو ئێرانی دا بۆ دۆزینەوەی رێگای راستی خەباتو رزگاریو دیاریکردنی دۆستی راستەقینەو دوژمنی راستەقینە، باوەڕی بێ سنوری خەسرەو بەهێزی لەبن نەهاتوی جەماوەری گەل قارەمانانی راستەقینەو هێزی بزوێنەری مێژوو بەسەرکەوتنی بێگومانی شۆڕشو تێکشکانی ئیمپریالیزمو دەسەڵاتی چینە کۆنەپەرستو چەوسێنەرەوەکان، بەپێویستیی بونی پارتی پێشڕەوی شێوە تازە بۆ رابەرایەتیی شۆڕش، بەرێگەی شۆڕشی توندوتیژ بۆ رزگاریی ئێرانو گەلانی چەوساوەو زۆرلێکراوی رۆژهەڵاتی ناوەڕاست، بەمافی سەربەستیی گەلی کوردو نەتەوەکانی تری ئێران لەچارەی خۆنوسیندا، بەیەکێتیی مەسەلەی گەلانی رۆژهەڵاتی ناوەڕاستو پێکەوە جۆشدانی خەباتی شۆڕشگێڕانەیان، لەخۆبڕانو لەخۆبوردنو ژیانی سادەو لەمردن نەترسانو لەسەختی بێزار نەبونو بێفیزیو پشودرێژی، ئەمانە وایان کردبوو هەڤاڵ خەسرەو پایەیەکی تایبەتی پڕ حورمەتو فێرکەرانەی هەبێت لەناو شۆڕشگێڕانی کوردستاندا.

یادی پڕ سەروەریو شانازیی خەسرەوو هەڤاڵەکانی، ئەو بیروباوەڕو رێبازو ئامانجانەی کەئەوان گیانی خۆیان لەسەر دانا هەرگیز لەبیر تێکۆشەرانی کوردستانی عیراق ناچێتەوە.

ی ن ك بەوپەڕی داخو پەژارەوە سەرەخۆشی لەهەڤاڵانی سازمانی ئینقیلابیو تێکۆشەرانی تری ئێران ئەکاتو دڵنیایە خوێنی ئەو هەڤاڵانە بەفیڕۆ ناڕوات.

فرمانە بنچینەییەکانی تێکۆشان

تێکۆشەرە شۆڕشگێڕەکانی کوردستان لەبەردەمی بەجێ هێنانی چەند ئەرکێکی نیشتمانیو نەتەوایەتیو چینایەتی دان:

*خەبات کردن بۆ:
-بەهێزکردنی ڕێکخراوەکانی ی ن ك.
-پێکهێنانی پارتی پێشڕەو.
-ڕێکخستنەوەو سازدانەوەی هێزەکانی پێشمەرگە بەجۆرێکی نوێ.

*پێکەوە جۆشدانی:
-خەباتی جەماوەری کوردستانی عیراقو گەلی عیراق بۆ هێنانە دیی بەرەی یەکگرتوی نیشتمانی.
-خەباتی جەماوەری کوردستانی عیراقو پارچەکانی کوردستان.
-خەباتی جەماوەری هەموو کوردستانو گەلانی ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاست.
-خەباتی جەماوەری هەموو کوردستانو بزوتنەوەی رزگاریخوازانەی گەلان، بزوتنەوەی چینی کرێکارو بزوتنەوە سۆشیالیستییەکان لەسەرانسەری دنیادا.

*لەپێناوی:
-ئازادیی نەتەوایەتیو سەربەخۆیی نیشتمانیدا.
-نەهێشتنی ئازاردانی نەتەوایەتیو جیاوازیی رەگەزایەتیو چەوسانەوەی چینایەتیدا.
-دەرپەڕاندنی نفوزی ئیمپریالیزمو دەوڵەتە چەوسێنەرەوەکاندا.
-تێکشکاندنی دەسەڵاتی چینی دەرەبەگ، بورجوازیی بیرۆکراتو بورجوازیی سوپاییدا.
-دابین کردنی دیموکراتیی نوێدا.

دەنگتان

پێشکەشە بەشەهابی شێخ نوریو هاوڕێکانی
کە لەزیندانی فاشیستەکانی عیراقدان

دەنگتان- هاوڕێینە- روباری رقی سورە
لەدارستانی بێدەنگی شاری زاما
شەپۆل ئەدات
دەنگتان لەو دیو دیواری بەندیخانەوە
لەدۆزەخی زیندانەوە

ڕەشەبایەکی توڕەیە
دەنگتان سرودی خاکێکی بریندارە
دەنگتان گۆرانیی روبارە
دەنگتان شەپۆلی دەریایە
لوتکەی سەربەرزی چیایە
کاتێ دوژمن
ئەتاخاتە ناو زیندانی تاریکەوە
هەژارەکان
هەزارەها چراو گڵۆپ
لەدەشتو شاخا هەڵئەکەن
کاتێ دوژمن
پەلەوەری هەناسەتان ئەخنکێنێ
ڕەشو روتی وڵات هەزاران ئاڵای سور هەڵئەواسن
هاوڕێینە ، دەنگتان هەڵۆیە
چۆن بۆ ئەوان دێتە گرتن

عیراقیکی دیموکرات و کوردستانیکی ئوتونوم

ریبازی نوی

ئورگانی یەکیتی نیشتمانی کوردستان
ژمارە – ١ – کانونی دوەمی ١٩٧٦

لەم چەرخەدا کــــە شورشی نیشتمانی کــورد شورشیکی رزگاری خوازانە و دیموکراتــی نوییە ، هەر پارتیەکی پیشرەوی شورشگیر ئەتوانــی دەوری پیشرەوی تیا بگیری (نەك رابەرایەتیەکی خیلەکی) ، وە ئەبی هاوپەیمانیتی هەر لەگەل هیــزە دوستەکاندا وە هیزە پیشکەوتنخوازەکانی عەرەب و ئیران و تورکیا بکری (نەك لەگەل کومەل و حکومەتە کونە پەرست و دیکتاتوریەکان) وە لـــەگـــەل هیزەکانـــی شورشی سوشیالیزمی جیهانی لە بزوتنەوەی رزگاریخوازانەی شورشگیر و بزوتنەوەی شورشگیرانەی چینی کریکار و ولاتـــە سوشیالیستەکان (نـــەك ئیمپریـــالیزم و سەهیونیەت و داو و دەزگا بورجوازیەکان) ٠

خەباتی جەماوەری شورشگیرانەی پیکەوە گـــری دراو لەگـــەل هیزە پیشکەوتن خوازەکانی عیراقدا لـــە بەرەیەکی تیکوشـــانی یەکگـــرتودا ، ریگەی ئیمەیە بو رزگار کردنی عیراق لە دیکتاتوریەت و هینـــانە کایەی رەژیمیکی دیموکراتی ئیئتیلافی ٠

سەر وتار

ریبازی نویش وەك (الشرارە) ئورگانی یەکیتی نیشتمانی کوردستانە ، بە زمانی شیرینـــی کوردی بو جەماهیری گەل بلاو ئەبیتەوە ٠ بـــە نیازی باشتـــر رونکردنەوەی ریگەی خەباتی شورشگیرانەی جەماوەر لە پیناوی دیموکراسی بـــو عیـــراق و ئوتونومی بـــو کوردستاندا ٠

ریبازی نوی ، مە شخەلی ریبازیکی نوییە کە بزوتنەوەی رزگاری نیشتمانی و دیموکراسی خەلکی کوردستان گرتویانەتە بەر شان بەشانی بزوتنەوەکانی ئازادی و رزگاری و دیموکراسی گەلانـــی روژهەلات بەگشتی و نەتەوەی دوســـت و بـــرای عەرەبمان بە تایبەتی کە لەبـــەر تیشکیـــا دوژمنـــە خوینینەکانی گەلەکەمان کە ئیمپریالیزم و چینە مولکدار و بورژوازیە کومبرادوری و بیروکراتەکانی گەلانـــی دەسەلاتدارن وە دەرەبەگایەتـــی و بورژوازی ســـەر بە بیگـــانەی کوردستانن ، بو خەلك ریسو ئەکریـــن و دوست و هاوپەیمانەکانمان دینە روو کە بریتین لـــە کریکار و جوتیار و رەنجدەرانی ترو خویندەوارانی شورشگیر و پیشکەوتوی گەلانی هاونیشتمانیمان ٠ هـــەر وەك لەبەر تیشیکیا هیـــزی سەرەکی شورشەکەمان کـــە جوتیارانن و هیزی پیشرەو کە جینی کریکار و هیـــزە دوست و سویندخورەکان کە خویندەوارانی شورشگیر و بورژوازی بچوك و سەرمایەداری نیشتمانپەروەرە ئەخرینە روو تاکو خەباتمان ئاراستـــەی راپەراندن و هوشیارکردنەوە و ریکخستـــن و رابـــەرایەتی کردنیان بکەین بە سەر ئەم ریبازە نوییەدا کە بە خوینی گەشی شەهیدەکانمان مەشخەلەکەی هەلکراوە ٠

ریبازی نوی‌مان ریبازی خەباتی شورشگیرانەی جەماوەری گەلەکەمانە پشت ئەستور بە هیزیزور و زەبەندەی گەلەکەمان و دلنیا لە هاوخەباتی لەگەل هیز و پارتی و تاقمە پیشکەوتوەکانی تـــری عیـــراق کـــە پیویستە لە بەرەیەکـــی نیشتمانی یەکگرتودا هەمویان کوبکرینەوە ، تاکو خەباتی شورشگیرانەی گەلی عیراق بەکورد و عـــەرەب و کەمایەتیە نەتەوایەتیەکانەوە رابەری بکات دژی دیکتاتوریەتی فاشیستەکانی بەغدا و بو هینانە سەرکاری حوکمیکی ئیئتیلافی دیموکرات کە دەستەبەری سەربەستیە دیموکراتیەکان بیت بـــو گەلی عیراق و ئوتونومی راستەقینە بـــو کوردستانی عیراق ٠

ریبازی نوی‌مان ، ریبازی خەباتی بـــی ووچانە دژی ئیمپریالیزم و سەهیونیەت و دیکتاتوریەت و کونە پەرستی خومالی و بیگانە ٠ ریبازی هاوکارییە لەگەل هیـــزە پیشکەوتوەکانی روژهـــەلاتی نـــاوەراست کە کوردستان بربـــرەی پشتیتـــی و کوردایەتی شورشگیرانەی پیشکەوتو ئەشی وە ئەبی یەکخەرو بە یـــەکدی گەیینـــەری خەباتیان بیـــت دژی دوژمنانی هەمولایەك ٠

ریبازی نوی ، ریبـــازی برایەتـــی و یەکیتـــی تیکوشانی کورد و عەرەب و هەمو هاو نیشتمانیەکانی عیراقە ، ریبازی بە گـــژا چونی شوڤینیزم و تاکرەوی نەتەوایەتیە ، ریبازی دوژمنایەتی کـــردنی ئیلحاق و جیابونـــەوە خـــوازیە ، ریبـــازی پەروەردەکردنی جەماوەری گەلە بە گیانی هاو دەردی و هاو خەباتی و یەکیتی دەسکەوت و چارەنوس لەگـــەل جەماوەری گەلی عەرەب بە تایبەتی و جەماوەری گـــەلانی تری روژهەلاتەکەمان بە گشتی ٠

ریبازی نوی‌مان ، ریبازی شورشی نویی گـــەلە کە لە کیوەکانی کوردستانەوە بلیسەکەی بەرز ئەبیتەوە تا مەشخەلەکەی هەمو عیراق دائەگریت و پریشکەکانی دەشت و دولەکانی خـــوارو و ناوەراستی عیراقیش گرر پی ئەگریت و فاشیزمی خوینریژی پی زنیدە بەچال ئەکری ٠

ئەم شورشەی کە بوتـــە شورشیکی دیموکراتی نوی‌و بەشیك لە شورشی سوشیالیستی جیهان وە بی هینانە دی هەمو ئامانجەکانی بـــە شیوەکی رادیکالی تەواوکردنی و گواستنەوە بو قوناغی سوشیالیزم لە توانادا نیە ٠ بـــویە ریبازی نوی‌مان ، ریبازی شورشی دیموکراتی نوییـــە لە سەرانسەری عیراقدا بـــا دەستیکیشی لە کوردستان بیت ٠

ریبازی نوی ، ریبازی رونکردنەوەی راستیەکی میژوییە کە بـــە تاقی‌کردنەوەی گـــەلان و خەباتـــە خویناویەکانی خوشمان ئیسپات کراوە ، ئەم راستیەی دوپاتی ئەکاتەوە کە هەر بە بونی پارتـــی پیشرەوی راستەقینە ر یـــەکیتی نیشتمانی و هیـــزی پیشمەرگەی گەل و هاوخەباتی لەگەل هیزە پیشکەوتوەکانی گەلی عەرەب و هاوخەباتی لەگەل بەشەکانی تری کوردایەتی لە کوردستاندا ئەتواندری گەلەکەمان لـــە هیرش و شالاوی لەناوبردنی نەتەوایەتی کـــورد و تیاچواندنی کوردستان رزگار کریت وە مافی رەوای بە سەربەستی چارەنوسین بەشیوەی ئوتونومیەکی راستەقینە لـــە چوارچیوەی کوماریکـــی دیموکراتی عیراقـــی دا بهینریتە دی ٠

ریبازی نـــوی ، ریبازە دیرینـــە بـــە ئەنجام گەیینەرەکەی گەلانی رزگار و ئازادی دنیایە کـــە لە ولاتی ئیمەشدا بە شیوەی تایبەتی خـــوی و هەمان ناوەروکی میژوویینی خوی ئەبی پەیرەو بکری ، جونکە هەر بەو شەرتەی کە ریبازیکی سیاسی و عەسکەری راستمان هەبیت لە شورشدا سەر ئەکەوین ٠

ریبازی نوی ، ریبـــازی باوەری تەواوە بـــە سەرکەوتنی خەباتـــی جـــەماوەری گـــەل هەرچەندە خەباتیکی سەختی دریژخایەنی پر لـــە کویرەوەری و فیداکاریشە ریبـــازی بـــاوەری توند و تـــولە بـــەو راستیـــەی کـــە فاشیستەکـــان و هاوپەیمانە ئیمپریالیستەکانیان بە گشتی و ئیمپریالیزمی ئەمریکا بە تایبەتی شیرە بەفرینەن ، بـــە گـــرری خەباتـــی شورشگیرانەی جـــەماوەر ئەتوینەوە ٠ بـــویە پیویستە هەمو هیزوتوانامان بخەینە گەرر بـــو ئەوەی خـــەباتی جـــەماوەر بهینینەوە جـــوش و خـــروش و شورشی جەماوەری گـــەل ببوژیتەوە بو رزگارکردنی گەل و نیشتمانەکەمان ٠

بو پیشەوە ، بـــو خـــەباتی شورشگیرانەی جەماهیری شان بەشانی هـــیزە پیشکەوتوەکانی تری عیراق روەو هینانەدی دیموکراسی بـــو عیـــراق و ئوتونومي بو کوردستان بەریبازی نـــویدا ، ریبازی سەروەری و سەرکەوتن ٠

چیای لالش به شوڤینیەکان ناگویزریتەوە

★ ئیمپریالیزمی فەرەنسی کە جەزائیری داگیر کرد ، هـــەر بە تالانکردنـــی جەزائیـــر و چەوساندنەوەی خەلکەکەیەوە دابین نەبون ، بو جی‌بەجی کردنی‌سیاسەتی بە فەرەنسی کردن و «جەزائیر بەشیکی لـــە جیابونەوە نەهاتوی فەرەنسایە» چەند ملیـــون فەرەنسیەکیشیان ناردە ئەوی و خانوبەرەی جـــوان و کیلگە و باخی ئاوەدان و دوکـــان و بازاریان دروست کرد ٠٠

بەلام کەگەلـــی جەزائیـــر ئیمپریالیزمی فەرەنسی دەرکرد ، هەمو میراتە بەکەلکەکانی فەرەنسیەکان بو گەلی جەزائیر بەجی مان ٠

★ ئیمپریالیزمی ئیتالیش کە لیبیای داگیر کرد، ئەویش هەمان دەستور دەیـــان هەزار ئیتالی ناردە ئەوی ، خانوبەرەی جـــوان و کیلگە و باخی رازاوە و ریـــزە دوکـــانی قەشەنگیان بنیات نا ٠٠٠ بەلام کـــە ئیمپریالیزمی ئیتالی ناچار بو دەس لە ئیتالیا هەل بگریت و شورش لەوی ســـەرکـــەوت ، میـــراتە بـــە کەلکەکانی ئیتالیەکانیش بو گەلی لیبیا بەجی‌مان ٠٠٠

ئەمە دو نمونە بون لە جیهانی عەرەبدا ، لە ئەنگولاش خەریکە هەمـــان « دەورو تەسلیم » دوبارە ئەبیتەوە ٠

★ سەیر ئەوەیـــە کاربەدەستە شوڤینیەکانی بەعد ، تازە گەرەکیانە تەجروبەی ژیرکەوتوی ئیمپریالیزمی فەرەنسی و ئیتـــالی و پورتوگالی چەن بارە بکەنەوە و ئەوەی سەهیونیەکان بە سەر عەرەبەکانی فەلەستینیان هیناوە ، ئەمان لە کوردستان جی‌بەجی‌ی بکەن ٠

چەن کـــەوج و کورت بینن ، چیای لالش و بیخیر و پیرەمەگرون و قەندیل و زمناکو ٠٠٠ چـــون بە شوڤینیەکان ئەگویزریتەوە ٠ ئیمەی خەلکی کوردستان دلنیاین هەمو ئەو خانوبەرە و گوندە نمونەیی و کوکراوانەی ، ئەمرو لـــە نیشتمانەکەی ئیمەدا دروستی ئەکەن ، سبەینی بە میرات بو خومان بەجی ئەمینن ٠

★★★

ریکەوتنی صەدام و شا لە جەزایر وە

ـ ١ ـ

نەتەوەی کورد و نیشتمانەکـــەی ، کە بە پیی قازانج و بەرژەوەندە سیاسی و ستراتیجی و ئابوری ـ پەترولیەکانی ئیمپریالیزمی جیهانی و کونەپەرستانی ناوچەکە دابەش کـــراون ، خەباتیکـــی بـی وچانی خویناوی کردوە لە پیناوی بە دەسهینانی مافەکانیا ، لە سەرو هەمویانەوە مـــافی سەربەستـــی چارەی خونوسین • بەلام ئەوەی سەرنج رائەکیشیت تـــا دوای دوەمین جەنگـــی جیهانیـــش ، بزوتنەوەی کوردایەتی چ ئەوی شیخ و ســـەروك عەشیرەتەکان رابەرییان کردوە وە چ ئەوانەی پارتی و داو و دەزگای سیاسی سەرکردایەتی کردون ، لە روی دیاری کردنی ئامانجە سیاسیەکانی بزوتـــن و شورشەکانیانەوە لـــە گیژاوی سەرلیشیوانیکی زوردا بـــوون • هەر بـو نمونە :

ـ بزوتنەوەکانی شیـــخ مەحمـــود ، جاریك حوکمداری ، مەلیکایەتی ، جاریك ئینتدابی بەریتانیای گەورە و جاریکی تر چاودیری کومەلی نەتەوەکان ،

ـ بزوتنەوەکانی سمکـــو ئامانجیکـــی دیار و روشنیان نەبوە ،

ـ بزوتنەوەی شیـــخ سەعیـــد و ریکخراوە سیاسیەکانی ئەوسای کوردستانی تورکیا ، هەندیکیان گەرانەوەی خەلافەتـــی ئیسلامـــی عوسمانیەکان و هەندیکی تریان سەربەخویی کوردستـــان ، شورشی ئاگری بەرابەری ئیحسان نوری پاشـــا و کومەلەی خویبون ، سەربەخویی کوردستان ،

ـ بزوتنەوەی بارزانیکـــان ، داخوازی شتی ناوچەیی ،

بیگومان ئەم روداوانە نابی بە سەنگ و تەرازوی ئەمرو کیشانە بکرین ، پیکهاتنـــی چینایەتی ئـــەو بزوتنەوانە و رابەرایەتیەکەی و مەرجـــە ئابوری و کومەلایەتی و سیاســـی و فکریەکانی ناو کومەلـی ئەوسای کورد و پەیوەندەکانی بە گەلەکانی دراوسی و دەرەوە ، واتە زروفی کوردستـــان و روژهەلات و دنیا لە هەلسەنگاندنی ئەمانەدا فەراموش بکرین • بەلام هەرچونیك بیت ئەم سەرلیشیوانە لە دیاریکردنی ئامانجی سیاسی شورشەکاندا ، یەکیك بـــوە لە هو گرنگەکانی سەرنەکەوتنی کوردایەتی •

ـ ٢ ـ

لە دوای دوەمیـــن جەنگـــی جیهانەوە ، کە تیکوشەرە شورشگیر و هوشیارەکانی کورد خویان لە ریکخراوی سیاسی و لە چوارچیوەی پارتی دیموکراتی و پیشکەتودا ریکخست مەسەلەی دیاری کردنی ئامانجە سیاسیەکانیشیان تـــا ئەندازەیەکی بـــاش چارەسەر کرد و لە پروگرام و بەرنامە و ئەدەبیاتـــی سیاسیدا گەلالە بوون ، حیزبی دیموکراتی کوردستان (ئیران) لە بەرنامەکەیدا نووسیویتی :

« ـ نەتەوەی کـــورد لە ناوخوی ئیراندا بـــو هەلسوراندنی کاروباری مەحەللی خوی سەربەخو و ئازادبی و لە سنوری دەولەتی ئیراندا خودموختاری خوی وەدەست بینی • »

« ح• د• ك تی دەکوشی کـــە لە خەباتدا بـــە تایبەتی لەگەل نەتەوەی ئازەربایجان و کەمایەتیەکانی تر کـــە لـــە ئازەربایجان دەژیـــن ، (ئاسوریەکان و و ئەرمەنیەکان و هتد) یەکیتی و برایەتییەکی تەواو پیك بهینی • »

لە کوردستانی عیراقیش ، حیزبی رزگاری کورد لە بەیانی دەستەی دامەزریەردا بلاوی کردوتەوە :

« ١ ـ ئامانجی گەورەمان یەکخستنەوە و رزگار کردنی کوردستانی گەورەیە • لەبەر ئەوەی ناوەندی حیزب لە کوردستانی عیراقە ، خەبات ئەکەین بو رزگار کردنی عیراق لـــە نفوزی ئیمپریالیـــزم و حکومەتە کونەپەرستەکـــان کـــە گەورەترین کـــوسپی ریگـــای پیشکەوتنی کوردن لە عیراقدا بو گەیشتن بە ئامانجی پیروزی کە ئازادی و مافی چارەی خونوسینە •

٢ ـ هەولدان بـــو بـــە دەسهینانی سەربەستی خوبەریوەبردن لە کوردستانی عیراقدا کە هەنگاویکی زلە بو چارەی خونوسینی گەلی کورد •

٤ ـ هەولدان بو دروستکردن و بەهیز کردنی پەیوەندی لەگەل هەمو حیزب و تاقمـــە کوردیەکانی دەرەوەی عیراق بو یەکخستنی خەبات بو گەیشتن بە ئامانجی پیروز ـ مافـــی سەربەستـــی چارەنوس و رزگاری ـ •

٧ ـ هەولدان بو رونکردنەوەی مەسەلەی کورد بو هەمو گـــەلان بە تایبەتـــی گەلانـــی روژهەلاتی ناوەراست •

٨ ـ هەولدان بـــو دروستکردنـــی پەیوەندی و هاوکاری لەگەل حیزب و ریکخراوە دیموکراتیەکان •

ئەوی لیرەدا شایانی سەرنجدانە ، دو گورانی گرنگی چونایەتـــیە (نوعـــي) ، یەکـــەم ـ ئەو پاشاگـــەردانی و سـەرلیشیوانەی لـــە دیاریکردنی ئامانجی سیاسیدا هەبو ، گەوتە لایەکدا •

سەربەخویـــی و جیابونەوەی کوردستان لـــە دەولەتانی ناوچەکە وەکـــو دروشمیکی نزیك و پەلـــە خرایە کەنار و لە باتـــی ... [illegible] ... ودموختاری • و • سەربەستی خو بەریوەبردن ... [illegible] • ئوتونومی • و ... [illegible]

چیوەی ئەو ولاتانەی کـــوردیان تیـــا ئەژی ، خـــرایە پروگرامی پارتیەکانـــەوە • دوەم ـ مەسەلەی کورد نەك وەکو جاران بەشیوەیەکی گوشـــەگیر و جیا لە مەسەلەی رزگاری هەمو گەلانی ولاتەکە ، بەلکو وەکو مەسەلەی نەتەوەیەکی دابەش کراو کە لەگەل چەن گەلی زورلیکراوی ترا پیکەوە ئەژین ، خرایە روو •

ئەم گورانە چونیە ، کە بە دوای خوشیا گورانی تری هیناوە ، لە دارشتنی بەرنامەی سیاسی و ئابوری و فەرهەنگـــی و شیـــوەی کارکردنـــی ریکخراوە سیاسیەکانی کوردستاندا ، ئەگونجی بـــەلای نەتەوە پەرستیکی تەنگەتیلکەو گوشەگیرەوە بە باریکی خراپدا لیك بدریتەوە ، کە گوایە ئەمە وازهینانی کوردە لـــە ئامانجی پیروزی رزگاری و یەکگرتنەوەی کوردستان و دامەزراندنی بـــرایەتی و هـــاو خـــەباتیە لەگـــەل « دوژمنان » یاخود « خیلی گورك » دا ، هەر وەکو بە راستیش هەندی کەس‌و داوودەزگای دلسوزو گومان لیکراوی کـــورد ئەم بالورەیە لی ئـــەدەن • لەراستیدا ئەم گورانە بەلگەی زیاتر کامل بونـــی کوردایەتی و نیشانەی تەجروبە وەرگرتـــن و گورانـــی سروشتی چینایەتی رابەرایەتـــی و ریـــزەکانی و هەلسەنگاندنی راستودروستی ریباز و زروفی ناوەکـــی و دەرەکی گەلی کورد و هەنگاو نان بو بـــەرەو رووی ناسینی دوست و دوژمن •

ـ ٣ ـ

ئەم گورانەی کە باشتر تیگەیشتنی رولە هوشیار و تیکوشەرەکانی کورد لە ریبازی خەباتی کوردایەتی دەرئەخات ، ئەو لایەنە گرنگەی مەسەلەی کوردی بە هیچ جوریك لـــە بیر نەبردونەتەوە ، کە بریتیە لە یەکیتی نەتەوەی کورد و یەکیتی مەسەلـــە نەتـــەوەییەکەی و لەیەك چون و یەك سەرچاوەیی گیروگرفتەکانی ، خو ئەگەر ئەمانیش لە بیر خویانی بەرنەوە ، داگیرکەرانی خاکی کوردستان و چەوسینەرەوەکانی گەلـــی کورد هەرگیز ئەمەیان لە بیـــر نەچوتـــەوە و هەمیشە ، سەرەرای ناکوکی و نـــا تەبایی بەینی خویشیان ، لـــە مەیدانی بەربەرەکانی و بە گژدا چونی کوردایەتی‌دا قولیان کردوە بە قولی یەکا و هاوکاری یەکتری بون :

لە روی سیاسی و قانونی نـــاو دەولەتانەوە ـ پەیمانەکانی سەعدئاباد ، تورکیا ـ عیراق ، پەیمانی بەغدادی پیشو (سەنتوی ئیستا) ، وە ریکەوتنەکەی ئەم دواییەی شا ـ صەدام لە جەزایر ،

لە مەیدانی جیبەجی کـــردن و کردەوەشدا ـ هاوکاری سەربازی و سیاسی بو روخاندنی جەمهوری میللی کوردستان ، دامرکاندنەوە و راونـــانی عەشیرتی بارزان و جوانرو ، وە تیکدانی شورشی ئەمجارەی گەلەکەمان لە عیراق • ئەو راستیـــەی کە خەباتـــی نەتەوەی کورد وەکو مەسەلەیەکی نەتەوایەتـــی یەك گەلی پارچە پارچە کراو ، وەکـــو مەسەلەی گەلیك کە ئازرادانی نەتەوایەتی ، زولـــم و زوری چینایەتی و چەوسانەوەی ئیمپریالیزمی بە ســـەردا سەپیزاوە و خەبات ئەکا لە پیناوی بە دەسهینانی مافی سەربەستی چارەی خونوسین و چاکردنی باری خراپی سیاسی و کومەلایەتی و ئابوری و فەرهەنگی‌دا ، هەرگیز لە بیر تیکوشەرانی هوشیار و پیشکەوتوی کورد نەچوتەوە• هەر بویە پروگرامی هەمو پارتی و ریکخراوە سیاسیە پیشکەوتوەکانی سەرانسەری کوردستان لـــەم روەوە دواون ، وە لە ئەدەبیات و نوسینەکانیاندا خەبات و تەجروبەکانی یەکتریان گیراوەتەوە • لـــە کاتیکا کە ئەمە روی تیوری مەسەلەکە پیشان ئەدا ، بە کردەوەش بەشداری بارزانیکان و ئەفســـەر و خویندەوارانـــی کوردی پارچەکانی تری کوردستان لـــە جەمهوریەتی مەهابادا ، دواییش هاوکاری پتەوی کادرانی هەردو حزبی دیموکراتی کورستان لە ئیران و عیراق و دەوری هەندیك لەمانە لە گەلالە کردنی بیـــری دروستکردنی ریکخراوی سیاسی بو کوردەکانی سوریا و تورکیا ، وە دامەزراندنی کومەلـــەی خویندکارانی کورد لـــە دەرەوەی ولات بو قوتابیانی سەرانسەری کوردستان بی گوی دانە جیـــاوازی « جنسیـــە و تەبەعیەتـــی سیاسی » دەولەتەکانیان ، ئینجا بەشداری دلسوزانە و ئازایانەی هەزاران کوردی ئیران و تورکیا و سوریا لەو سنورە تەسکەدا کە رابەرایەتی ریگـــەی ئەدان وەکو پیشمەرگە و کادری سیاسی و جەنگی «گومناو» لە شورشی ئەمجارەی گەلەکەماندا لە عیراق ، بـــە چاکترین شیوە یەکیتی مەسەلەی کورد و هاوخەباتی و هاو چارەنووسی گەلی کورد ئەنوینن •

ـ ٤ ـ

ئەم دو لایەنە جیاوازەی خەباتی کورد ، خوی لە خویا بەلگەی ئالوزی مەسەلـــەی کوردە کە وەکو نەتەوەیەکی دابەش و پارچە پارچە کراو بەسەر چەن دەولەتیکی فرە ـ نەتەوەدا ، لە لایەکەوە ئەبی :

ـ شەرت و مەرجەکانی خەباتی ناوکویی لەگەل گەلانی دراوسی و هـــاو دەولەتدا دژی ئیمپریالیزم و چینە کاربەدەستەکان ، لە پیناوی سەربەخویی سیاسی و ئابوری ولات و دامەزراندنی حکومەتانی دیموکرات و گورانی سوشیالیستی‌دا ، پەیرەوی بکات •

وە لە لایەکی ترەوە ئەبی : [illegible]

[illegible]

خەباتی گەلی کوردا لە پارچەکانی تری کوردستاندا دژی چەوسانەوە و دواکەوتـــن ، دژی بە عەرەب و تورك و فارس کردن وە لـــە پیناوی سەلماندنی مافی سەربەستی چارەی خونوسین‌دا ، بەجی بهینیت •

پارچە پارچەیی کوردستان و نەتەوەی کورد ، هەرچەندە تا ئەندازەیەکی زور مال ویرانی بـــە سەر جەماوەری گەلەکەماندا هینـــاوە ، هیزوتوانای پچر پچر کردوە ، لە روی سیاسی و ئابوری و فەرهەنگی و کومەلایەتیەوە ••• جیاوازی خستوتە ناویانەوە ، بەلام هەر وەکو ئەشی شتیکی باش وردە وردە خراپ ببیت و برزی و بوگەن بکات و ئەنجامی خراپ و بی فـــەری لـــی بوەشیتەوە ، ئەگونجی شتی خراپیش بـــە چاك وەر بگیردریت و ئەنجامی بەکەلك و باش بدات • نەتەوەی کوردیش بە هوی پیکەوە ژیانی لەگەل چەند نەتەوەی جیا جیـــا و چەوساوەدا لە سنوری چـــەن دەولەتی فرە ـ نەتەوەی زور لیکراوی جیا جیادا ، وە بە هوی شوینی جوگرافی ولاتەکەی و بە هوی ئەو توانا و وزە شورشگیرانە و جەنگیە لە بن نەهاتوەی کە سەبارەت بە سەختـــی چەوسانەوە و زورلیکرانی صەدان سال دریژە کیشاوی چەند سەرەو نەریت و خو و رەوشتی شورشگیرانە و جەنگاوەرانەی صەدان سال کەلەکەبوی ••• وە ، لە بارمیدا هەیە خەباتی هەمو گەلانی ناوچەکە لە عەرەب و فارس و ئازەری و تورك ••• تاد پیکەوە جوش بـــدا و کوبکاتەوە و کوردستان ببیتە بنکەیەکی مەزن و لە شکان نەهاتوی شورش لە روژهەلاتدا دژی ئیمپریالیزم و چەوسانەوە، وە لە پیناوی رزگاری و سوشیالیزمدا • بە داخەوە ئەم راستیە ، کـــە نەتەوەی کـــورد ئـــەم دەورە شورشگیرانە مەزن و بریاردەرەی پـــی ئەگیردریت هیشتا بە تەواوی لە ناو زور کور و کومەلی شورشگیر و تیکوشەری گەلانی دراوسیماندا رون نیە و بە جیدی نەگیراوە ، وە تیکوشەرانی کوردیـــش زور هەولی لیکولینـــەوە و سەلمـــاندن و دەرخستنی ئـــەم دەرکەوتەیەیان نەداوە •

جا تیکوشەرانی کورد کـــە باوەریـــان هەبی ، بزوتنەوەی کوردایەتی بەشیکی لە جیابونەوە نەهاتوی بزوتنەوەی شورشگیرانەی گەلانی دنیایە ، بیگومان ئەبی باوەریشیان بەوە هەبیت ، کە خەباتی کورد لە پارچەیەکی ولاتەکەیدا ، هەم بەشیکە لە خەباتی گەلانی سەرانسەری ئەو دەولەتەی تیایدا ئـــەژی ، وە هەم بەشیکیشە لە خەباتی نەتەوەی کورد لە سەرانسەری کوردستاندا • ئەمە ئەگەر ریگەی میژویـــی و راست بگری ، یەکیکە لە سەرچاوە لەبن نەهاتوەکانی هیـــز و توانای کوردایەتی ، کە تین و تاویکی وای ئەداتی بە هیچ هیزیکی سەر ئەرز نەشکیت •

ئەم پەیوەندیە دیالەکتیکیەی نیـــوان بالەکانـــی کوردایەتی لە بـــەشـــە جیاجیاکانی نیشتمانەکەماندا ، گەلی جار بە روونی لە سەرکەوتـــن و ژیرکەوتنەکانی بزوتنەوەی شورگیرانـــەی گەلەکـــەماندا دەکەوتوە ، سەرکەوتن یا شکانـــی کوردایەتی لە لایـــەك ، یـــا بزوتنەوەی لە لاکانی ترا بە هیز کردوە و باری ئازار و چەوسانەوەی کەمیك لە سەر ســـوك کردون ، وە یاخود تەوقی دیلی و چەوسانەوەی لە گەردندا قایم تر کردون •

ـ ٥ ـ

جا ئیستە کە قوناغیگی دریژی خویناوی خەباتی قارەمانانەی گەلەکەمان لە کوردستانی عیراق‌دا ، کە لە پرشنگدارترین و پـــر تەجروبەتریـــن روداوەکانی میژوی نەتەوەی کوردە ، بەبی ئەوەی هیچ شکستیکی سیاسی یـــاجەنگی بـــە ســـەر هاتبیت ، بـــەو ئە نجامە ناخوشە تراجیدیە گەیشت کـــە هیشتا هەمومانی تیـــا ئەژین ، وە ئیستە کـــە تیکوشەرانـــی شورشگیر و هوشیاری کورد لە سەرەتای قوناغیگـــی نوی‌دان و ئەیانەوی بە تین و تەوژمیکی لە جاران زیاترەوە لەم گلانە هەلسنەوە ، پیویستە ئاور لە رابوردو بدەینەوە و ئەو تەجروبە بە نرخانەی هەریەکەیان گیانی صەدان شەهید کەوتوە لەسەرمان ، هەل بهینجین و لە خەباتی داهاتوماندا بیان کەین بە سەر مەشق •

ـ ٦ ـ

پ• د• ك کە رابەری خەباتی رزگاریخوازانەی نەتەوەی کورد بـــو لـــە عیراقـــدا ، زور لەم تیز (اطروحة) انەوە نزیك بو ، رەنگە هیچ پیوەنانی تیدا نەبیت ، پیاو ئەگەر بلی ، روژنامـــە و بلاوکراوەکانی پ• د• ك و ئەدەبیاتی سیاسی ئەو دەوریکی گرنگ و بایەخداریان هەبوە لە دارشتـــن و چەسپاندنی ئەو تیگەیشتن و تیزانەدا ، کە زور لای چەپ و راست ، دلسوزو گومان لیکراو ، لە ناو کورد و غەیری کوردا بە توندی چون بە گژیا و دوژمنایەتیان کردوە • بەلام پ• د• ك وەکو حزبیکی فراوان کـــە ئەیویست بەشی هەرە زوری چین و تویـــژە کومەلایەتیەکانی کـــورد پیکەوە کو بکاتەوە و نوینەری بیـــروڕا و هەلویستی سیاسی و پاریزەری قازانج و دەسکەوتی ئەو هەمو تاقمە جیاوازانە بیت ، لە روی چینایەتیەوە بیگومان هەر نەیتوانی حزبیکی تیکـــەل و پیکەل بیت • پیـــل (تیار) ی سیاسی جیا جیا کـــە لە ریـــزی چینە جیاجیاکانی کومەلی کوردەوە هەل [illegible] ، هەمیشە لە سەرەتای [illegible] کردنی ریبازی سیاسی [illegible]

بەلەی هاو جارەنوسی نەتەوەی کورد

و کیشەدا بون ٠ گەرانەوەی بەرزانی بـــو عیراق و هینانی بو سەروکایەتی پارتـــی ، روداویك بو بـــە قازانجی چین و تـــویژە دواکەوتو و گـــوشە گیرەکانی کومەلی کورد ـ سەروکی هوز و خیل و کویخا و شیخ و زەویدار ـ کە لە روی سیاسی و کومەلایەتیەوە لە ریزی کوردایەتیدا کـــز و کەساس و نابـــوت و بی دەسەلات بوبون ٠

ـ ٧ ـ

بی گومان هەمو هیزیکی‌سیاسی لـــە خەباتی چەکدارا ، بە تایبەتی کە هیچ بەرامبەرییەکی ژمارەیی و پارەیی و تەکنیکی لە بەینی ئەم و دوژمنەکانیا نەبیت، هەولی پەیدا کردنی سەرچاوەی یارمەتی و دەسگیرویی و دوست ئەدات٠ ئەمەش مافیکی رەوای هەمو هیزیکی تیکوشەری دنیایە ، پیش کورد و پاش کوردیش زور میللەتی تری جیهان کردویەتی ٠ هەر بەم پی‌یە شتیکی ئاساییە کە شورشی کوردیش هەولی پەیـــدا کردنی سەرچاوەی یارمەتی و دوست و هاو پەیمانی دابیت ٠

لیرەدا ئەو پرسیارە دیتە پیشەوە کورد یاخود راستتر بزوتنەوەی رزگاریخوازانەی نەتەوەیی کورد ، لە ناو دنیای ئیستە بە سەر چەند ئوردوگای سیاسی ناکوك دابەش بـــودا ، دوســـت و هاوپـــەیمان و سەرچاوەی یارمەتی خوی رەنگە لە کویدا بدوزیتەوە؟ وە ئەبی هەولی پەیدا کردن و دوزینەوەیان لە ناو کام ئوردوگایاندا بدا ؟

ـ ٨ ـ

روژنامە نوسی ئەمریکی دانا ئادەمز شمیت کە کابرایەکە خوی بە خیر خوای کـــورد ئەخاتە رو و یەکیکە لەو روژنامە نوسانەی لە سەرەتای شورش دا سەری کوردستانیان داوە و ماوەیەکی دریژ ماوەتەوە، بەر لە هاتني بو کوردستان دوای ئەو گفتو گویانەی کە لەگەل کاربەدەستانی وەزارەتی دەرەوەی ولاتەکەی ـ و خوا ئـەیزانی لـەگەل کیـی ـریش ـ دەربارەی شورشی کورد کردویەتی ، زور ساکار و سادە بەو جورەی روژنامە نوسیکی ئەمریکی تیی ئەگات ، هەر لە سەرەتای شورشدا پیکـــەوە نەگونجاندن و ریـك نەکەوتنی قازانجی کورد و شورشەکەی و دەسکەوتی ئیمپریالیزمی ئەمریکی بەم جورە دەرئەبریت :

[٠٠٠ ئـــەوان ـ مەبەستـــی کاربەدەستانی وەزارەتی کاروباری دەرەوەی ئەمریکایە ـ دانیان نا بەوەدا کە ولاتە یەکگرتوەکان بەهوی شورشی کوردەوە لـــە پەژارەدان ٠ هەرچەندە ئەمریکیەکان حەزئەکەن ولاتەکەیان وا بکەویتە بەر چاو کە هەلویستی بەرگری کەرانە را ئەوەستی لە پرنسیپەکانی مروڤایەتی و لـــە دیموکراتی و مافی سەربەستی چارەی خو نوسین ، وە لەگەل ئەوەشدا کورد نەك هەر لە عیراق بەلکو لە تورکیا و ئیران و سوریاش بە شیوەیەکی ئاشکرای لە ئینکاری کردن نەهاتو بی بەشن لـــە زورتری مافە مروڤایەتی و فەرهەنگـــی و سیاسیکانیـــان ، بەلام دیپلوماتەکان وا هەست ئەکەن کە فرمانی هاوپەیمانیتی لە پشتیوانیکردنی تورکیا و ئیرانـــدا ، ریگەیان لی ئەگریت هیچ شتی بکەن یا تەنانەت هیچ شتی بلین بو یارمەتی دانی کورد و پیشاندانی بەزەیی ٠٠٠]

(بروانە دانا ادامز شمدت ، رحلة الى رجـــال شجعان فـــي كردستان ، بیروت ؟ ، ترجمة وتعليق جرجيس فتح‌الله ، ل ٢٤)

ـ ٩ ـ

جا ئەم قسانەی شمیت کە شایەتی بـــو پیکەوە نەسازانی قازانجی نەتـــەوەی دابەشکراوی کورد و ئەمریکای سەروکی بانەی دنیایی ئیمپریالیزم ئەدەن ، تیشکیك ئەخـــەنە ســـەر ئـــەو ریبازەی دوایی تر ، رابەرایەتی خیلەکی بە سەر شورشی کوردیا سەپاند ، لە دابرینی خەباتی کوردی عیراق لە خەباتی کوردی پارچەکانی تری کوردستان و لە خەباتی گەلی عیراق و لە هی هەمو گەلانی تری ناوچەکە ٠

رابەرایەتی خیلەکی ئـەیزانی شـــای ئیران و کاربەدەستانی تورکیا بـــەکیوە بەسراون ، وە رادەی دەسەلات و نفوزی ئەمریکا لە تورکیا و ئیران چەندە، وە ئەیزانی خەباتی شورشگیرانەی کورد و گەلانی تر دژی شاو کاربەدەستانی تورکیای نوکەر و پاریزەری قازانـــج و دەسکەوتەکانی ئیمپریالیزمـــی ئەمریکی و تەنگ هەلچنین بەم دو رژیمە خویناویە چەوسینەرەوەیە، داو و دەزگا ئیمپریالیستەکان شیت و هار ئەکات ٠ هەر بویە ئەم رابەرایەتیە لە سەرەتای شورشەوە هیچ هەلیکی لە کیس نەئەدا بو پاکانە کردن لەم روەوە ، کە گوایە شەری کورد لە عیراقدا تەنیـــا دژی حکومەتی عیراقە و بە هیچ جوری هەقـــی بە ســـەر کـــوردی شوینەکانی ترەوە نیە ، هەر شمیت لە زمانی جەنابی بەرزانیەوە ئەگیریتەوە :

[بەلای بەرزانیەوە شورش لـــە عیراقدا تاقەو هیچ پەیوەندیەك نایبەستیتەوە بـــە پارچەکانی تری کوردستانەوە لە تورکیا و ئیـــران وە بە رەئی ئـــەو « کوردەکانی تر ، هیچ ریگەیەکیان نیە یارمەتی ئیمەی پی بدەن ٠ جاروبار کابرایەك لە تورکیا یا لە ئیرانەوە دیتە لامان ، جا هەندیکیان لە ولاتەکانی خویاندا لە قانون دەرچون ، دین شەرمان بو بکەن ، ئیمەش لای خومان گلیان ئەدەینەوە ٠ بەلام بە گشتی ئیمـــە هیچ پەیوەندیەکمان پی‌یانـــەوە نیـــە و داوای هیـــچ یارمەتیەکیشیان لی ناکەین ٠ وەزعیان باشتر ئەبی ، ئەگەر گیروگرفتەکانی خـــویان لەگـــەل حکومەتەکانی خویاندا چارەسەر بکەن ، ئیمـــە شەرمـــان لەگەل حکومەتەکانی تورکیا و ئیراندا نیە ، بەلکو شەرمانە لەگەل عەبدولکەریم قاسم ٠ »]

(شمدت ، هەمان سەرچاوە ،ل ٢٩٣)

سەیر ئەوەیە لە کاتیکدا جەنابی بەرزانی ئەلی کورد لە شوینەکانی تر ناتوانـــن یارمەتیمان بدەن و جاروبار کابرایەکیان کە لە قانون هەلاتـــوە پەنامان دینیتە بەر ٠٠٠٠ لە هەمان کاتدا ئەو روژنامە نوسە بەنرخەی ئەم ئەو هەمو پـــارە و پولـــەی لە هینان و تاوکردنیدا خەرج کردوە و ئەو هەمـــو رەنجەی داوە بگاتە کوردستان ، کوردیکی ئیرانی هیناویتـــی و بە یارمەتی ریکخراوە سیاسیەکانی پارچەیەکی کوردستان بە قاجـــاخ گەیشتوتە کوردستانی عیـــراق و لـــە کوردستانی عیراقیـــش کوردیکـــی خەلکـــی سوریە تەرجومانی بوە و بەملاو بەولایدا گیراوە ٠

بـــە لای‌رابەرایەتی خیلەکیـــەوە ، کـــوردی پارچەکانی تری کوردستـــان ئـــەبو بەرامبـــەر بەو چەوسانەوە سەختە و ئەو زولم و زورە چەند لاییەی لی‌یان ئەکری ئارام و بیدەنگ و مات دابنیشن ، چالاکی سیاسی نەنوینن ، بلاوکراوە و شتی لەو بابەتەی کە کاربەدەستانی ئیران و تورکیا تورە ئەکەن دەرنەکەن ، کورتیەکەی تا مەسەلەی کورد لە عیراقـــدا بـــە لایەکدا ئەکەوی ، ئەبی کوردی شوینەکانی تر خەبات نەکەن نەبادا ئیمپریالیزمی ئەمەریکی وا تی بگـــا شورشی کورد لە عیراقدا دەس وەر ئەداتە کاروباری ناوخوی هاوپەیمانەکانیەوە و حکومەتـــە کونەپەرستەکانی ناوچەکە بترسن و لەگەل عیراقدا قول بکەنەوە بە قولی یەکدا بو لە ناوبردنی بزوتنەوەی نەتەوەی کورد ٠

رابەرایەتی خیلەکی کە باوەری نەبو بە هیزی لە بن نەهاتوی جەماوەری گەل و ئەو توانـــا زورەی نەتەوەی کورد و دوست و هاوپەیمانە راستەقینەکانی هەیانە ، هەمو ئومیدیکی بـــە یارمەتی و پشتیوانـــی ئیمپریالیزمی ئەمریکی بو بە تایبەتی لە ریگەی ئیرانەوە وە ئامادە بو هەمو شتیکیش بکات بو دلنیا کردنیان ٠ هەر بویە لە سەرەتای شورشەوە پەتیا پەتیا ئەم داد و هاوار و کروزانەوە و لە بەر ئیمپریالیزمی ئەمریکی پارانەوەیە بـــو بـــە بەشیکی هـــەول و تەقەللای ئـــەم رابەرایەتیە و تەنانەت هەندی جار لەو پەیامانەدا کە بە روژنامە نوسە ئەمریکیەکاندا ئەینارد بەلینی نابەجی و ناشیرین و خەجالەتکەری ئەدا وەکـــو بەلینەکانی لەمەر نەوت و بونە سویندخور و هاوپەیمانی ئەمریکا و دەرپەراندنی نفوزی شوڤینی ٠٠٠ تاد ٠

ـ ١٠ ـ

شای ئیران کـــە لەگـــەل حکومەتی عیراقدا دوژمنایەتی و ناکوکی هەبو لـــە ســـەر ریکخستنی کاروباری سنور ، شط العرب ، عەرەبستان ، خلیج وە هەروەها لە سەر جوری رژیمی سیاســـی و سیاسەتی دەرەوە ٠٠٠ لە روداوەکانی نـــاو کوردستانی عیراق بی ئاگا نەبو ، ئـــەم هەلـــەی قوستەوە بـــو ئەوەی مەرجەکانی خـــوی بە ســـەر عیراقـــدا بسەپینیت ، رابەرایەتی خیلـــەکی و راسترەوی شـــورشی کوردیش بە بەشیك لە ئومیدەکانی گەیشت ٠

شا کە کاتی خـــوی لـــە ئەوروپـــا لە وەلامی پەیامنیری روژنامە و ئیستگەکانی رادیو و تەلەفیزیوندا ئەیوت هـــاو رەگەزەکانی لـــە عیـــراق مـــەترسی لەناوچونیان بە سەرەوەیە بویە یارمەتیان ئەدات ، لەو گفتوگویەدا کەلەگەل هەیکەل کـــردویەتی بـــە ئاشکرا مەبەستەکانی خـــوی لـــە یارمەتیدانی کوردا دەرئەخا و ئەلی :

[٠٠٠ ئەبی بە سەربەستی پیتـــان بلیم : بەلی ئیمە یارمەتی شورشی کوردمـــان دا وە لە دەورەی دواییدا ئیمە دەسەلاتی راستەقینە بویـــن لە پشتـــی سەریەوە وە کاتی پاریزگاری خومان لـــی سەندەوە ئەوەی ئەبو روبدات رویدا ٠٠٠ ئیمـــە شورشـــی کوردمان دروست نەکردوە بەلکو ئیمـــە ئەومان وەکو راستیەکی هەبو دوزیەوە ٠ سالانـــی دور و دریـــژ رژیمە کاربەدەستەکانی عیـــراق دوژمنایەتیان لەگەل ئیمە کرد ٠٠٠ شورشی کورد هەلیکی رەخسان و ئیمە کەلکمان لی وەرگرت ، ئایا لە راستیدا ئیمە ئەمانەوی گیروگرفتیکی کورد بخولقینین؟ بی‌گومان نەء٠ پیویستە بزانن کە ئیمەش کەمایەتیەکی گەورەی کوردمان هەیە، بەو شیوەیەی وترا رژیمـــە کاربەدەستەکانی عیراق سالانی دورو دریژ دوژمنایەتی ئیرانیـــان ئەکـــرد ئایا هەقمان نەبو وەلامی ئەم رەوشتەی ئەوان بدەینەوە ؟ وە لە فرسەتیك ئەگەر بەدەس بکەوی کەلك وەبگرین ؟ بەلی یارمەتی شورشی کوردمـــان دا دژی حکومەتی بەغداد وە ئەم کارەی ئیمە وەلامی ئەو کارانە بو کە دژی ئیران کردبویـــان ٠٠٠ ئەوانـــە وازیان لـــە دوژمنایەتی ئیمە هینا و ئیمەش وەهامان کرد ٠٠٠]

(کیهان ، ١٥ سەپتەمبەری ١٩٧٥)

لیرەدا شتیك هەیە پیویستی بە رونکردنەوەیە ٠ ئەویش کەلك وەرگرتنـــە لـــەو ناکوکیانەی لە نـــاو دوژمناندا هەیە بو سودی شورش و جەماوەری گەل٠ گەلی جار ئەمـــە زیرەکـــی سیاســـی رابەرایەتی دەرئەخات ٠ جاروبار هیزیکی شورشگیر رەنگە لە بەر زور هوی جوگرافی و جەنگی و ئابوری ٠٠٠ ناچار بیت لەگەل لایەکی کونەپەرستدا پەیوەندی دابمەزرینی. بەلام ئەو پەیوەندیە کە لە سنوری تاکتیکدایە بە هیچ جوری نابی ببیتە چارەنوس و ستراتیـــج ، سروشتی دوژمنانەی لا کونەپەرستەکە لە بیر ببریتەوە و دوژمنی لی ببیتە دوست و دوست بکات بە دوژمـــن ٠ ئەگەر پەیوەندی رابەرایەتی خیلەکـــی ـ راسترەو لـــەگەل حکومەتی کونەپەرستی ئیراندا کـــاریکی تاکتیـــکی و ناچاری و وەختی بوایە بی‌گومان بە هیچ جوری روژی بەم روژە نەئەگەیشت ٠ تەنانەت سروشتی دوژمنانەی رژیمی شا بەرامبەر نەتەوەی کـــورد و ، هەلویستی ئەوسای بەرامبەر شورشی کورد و ، خوبەستنەوەی رابەرایەتی شورش بە ئیرانـــەوە زورجـــار سەرنجی روژنامە نوسەکانی بیگانەی رائەکیشا و ئەیان پرسی : ئەگەر ئیران یارمەتی لی برین چی ئەکەن ؟ بەلام ئەوان لەبەر ئەوەی تیوریەکی زانستی ری پیشاندەریان نەبو، یا دەمیان ئەبو بە تەلەی تەقیو و هیچ وەلامیکیان پی نەبو بیدەنەوە ، وە یاخود ئەیانوت قایمکاری خومان کردوە بو روژی تەنگانە

ـ ١١ ـ

رابەرایەتی خیلەکی ـ راسترەو هاو چارەنوسی نەتەوەی دابەشکراوی کوردیان لە بیر بردبوەوە ٠ لە باتی هاو خەباتـــی و هـــاوکاری لەگـــەل هیزە تیکوشەرەکانی کورد و گەلانی عـــەرەب و فارس و ئازەر و تورك ٠٠٠ ریگەی هاوکاری و هاو پەیمانی و هاو چارەنوسی هەلبژاردبو لەگەل حکومەتە خوینریژ و کونەپەرستەکانی ناوچەکە ٠ وەکو ئاغاو خزمەتکارو ماموستا و قوتابی رەفتاری لەگەل حیزب و ریکخراوە سیاسیەکانی پارچەکانی تـــری کوردستان ئەکرد و دەستـــی ئەخستـــە کاروبـــاری نـــاوەوەیان ، رابەرایەتیەکانی ئەگوریـــن و دەستکـــاری ئەکرد ، دوبەرەکـــی و ناکوکـــی ئەنایەوە لەنـــاو ریزی ریکخراوەکانیدا و لاکانی‌ئەکرد بە گژ یەکدا ، ریگەی چالاکی و گەشەکردنی لی ئەبەستن ، تەنگی هەلئەچنی بەکادرو تیکوشەرەکانیان و راوی ئـــەنان ٠ هەر لە کوردستانی رزگار کراودا سولەیمانی موعینی (فایەق ئەمین) سکرتیری حیزبـــی دیموکراتی کوردستانـــی ئیران و سەعید ئالچی سکرتیری پارتـــی دیموکراتی کوردستانی تورکیا و دکتور شوان سکرتیری پارتی‌یە دیموکراتیەکەی تری کوردستانی تورکیـــا کوژران ٠ تەنانەت لە ریکخراویکی وەکو کومەلەی خویندکارانی کورد لە ئەوروپادا کە تەنیا دەزگایە بتوانیت یەکبونی نەتەوەی کورد و خاکـــی کوردستان بنوینی ، نـــەی ئەویست کوردی ئیرانی نـــەك هـــەر ببیتە دەستەی بەریوەبەر ، بگرە وەکو ئەندامی سادەش بمینیتەوە ٠

ـ ١٢ ـ

کورد ئەلی :

ئەگەر جاریکت خەلەتاندم خوا بتگری ،

ئەگەر جاریکی کەت خەلەتاندم ، خوا خوم بگری

نەتەوەی کورد ، جگە لەوەی کە بەشیکی گەورەی لە ژیر سایەی رژیمی شـــادا لەوپـــەری بەدبەختی و چەوسانەوە و هەژاری و دواکەوتندا ئـــەژی وە هیچ بزوتنەوەیەکی نەبوە هەر لـــە زەمانـــی صەفەوی و قاجاریەکانەوە تا ئیستە بە خیانەت و درو و دەسبرین و نامەردی لە گومی خـــویندا نەخنکینرابیت، هیـــچ بیانویەکی نەبو بو هاوکاری لەگـــەل ئـــەم ریژیمە خویناویەدا و هیچ بیانویەکی نەبو بو باوەر پی کردنی و دلنیا بون لە یارمەتیەکانی ٠

یەکی لەو تەجروبە بـــە نرخانـــەی شورشی ئەمجـــارەی گەلەکەمـــان جـــاریکی تـــر بەکوردی سەلماندنەوە : هاو چارەنوسی نەتەوەی کورد و پیکەوە گونجانی چەوسینەرەوەکانی کـــوردە ٠ ئیمپریالیزم و داگیرکەرانی کوردستان ٠ چەوسینەرەوەکانی نەتەوەی کورد لە پارچەکانی تری کـــوردستاندا ناتوانن ببنە دوست و هاوپەیمانی کورد لـــە پارچەیەکی تریدا ٠ ئیمپریالیزم و کونەپەرستانی ناوچەکە ئەگەر جاروبار بوجی‌بەجی کردنی مەبەستەکانی خویان یارمەتی کورد بدەن ، دواجار هەر کە مەبەستەکانی هاتە دی یا هەر کە شورشی کورد بو بە مەترسیەکـــی وا هەرەشە لە قازانجەکانیان بکات ، دەسبەجی یەك ئەگرنەوە و قول بەقولی یەکا ئەکەنەوە بـــو لەناوبردنی کوردایەتی ٠ ماچوموچی صـــەدامی « زور زور شورشگیر و فرە پیشکەوتوی رابەر و پیشرەوی نەتەوەی عەرەب ! » و شای « زور کونەپەرست و ئاریامیهر ! » لـــە جەزایر دوای ریکەوتنیان لە سەر دوا هینان بە شورشی کورد و تەفر و توناکردنی ، بەلگەی یەکیتی هاو چارەنوسی کوردە ، ئیستەو دوا روژیش ، هەر کەسیك وە هەر بزوتنەوەیەك مـــەسەلەی هاوچارەنوســـی نەتەوەی دابەشکراوی کورد بخاتە پشـــت گـــوی و خەباتی کورد دابیری لە پارچەکانی تری کوردستان و لە گەلە هاوری و هاو خەباتەکانی ، بو رازی کردنی دلی ئیمپریالیزم و حکومەتە کونەپەرستەکانی ناوچەکـــە و دوستی لی ببیتە دوژمن و دوژمنی لی ببیتە دوســـت ، بەمەرەی رابەرایەتی خیلەکی زەلیل و کەساسی بەر دەستی شای ئیران ئەچی و گەلی کورد بەو ئەنجامە رەشە ئەگەیەنی کە ئەمرو کوردی کوردستانی عیراقی تیا ئەژی ٠

بارى ئيستلى گەلەكەمان و ريكخستنى ى.ن.ك

دواى شكستى شورشى كوردستانى عيراق ، نەتەوەكەمان ئەمرو لە يەكى لە ناخوشترين قوناخەكانى ژيانيايەتى ·

ئەمرو نەتەوەى كورد لە كوردستانى عيراقدا لە مە ترسيەكى گەورەدايە· هەزاران كەس بە خاو و خيزانەوە لە خاكى باو و باپيرانيان ، بە بيانوى ئەوەى گوايە ئەرزەكەيان نەوتى تيدايە ياخود گرنكيەكى ستراتيجى هەيە ، بەزور دەرئەكرين و ئەگويزرينەوە شوينانى تر·

هەزاران كريكار و جوتيار و ماموستا و موچەخورى كوردستان بە ناوچە عەرەبيەكانى خوارەوى ولاتدا بلاو كراونەوە و هەزاران جوتيار و كريكار و موچەخور و سەرباز و پوليسى عەرەبيش هينراونەتە كوردستانەوە · كاربەدەستە شوڤينيەكانى بەغدا لە سەر ئەم خەلك ـ ئالوگور كردنە بەردەوامن و لە لايەكەوەهەرەشە و كوشتن و گرتن و هەلواسين و مال ويران كردن و ديهات روخاندن بەكار ئەهينن بەرامبەر خەلكى كوردستان ، لە لايەكى كەوە ريگەى تەماح و دەولەمەن بون و دەم چەوركردن و مەعاش زياد كردن و «قدم» و «ترفيع» و ئيمتياز پيدانيان گرتوتە بەر بەرامبەر ئەوانەى ئەمان ئەيان هيننە كوردستانەوە ·

ئيمەى خەلكى كوردستانى عيراق هەرگيز بە تەنگەوە نەبوين و بە تەنگەوە نايەين ، ئەگەر هاو ولاتيەكى ترى عيراق ، عەرەب يا رولەى هەر نەتەوە و رەگەزيكى تر بيت بە دواى كار و نان پەيدا كردندا بيتە ولاتەكەمانەوە ، بگرە هەر وەكو كريكار و ماموستا و موچە خورى عەرەب لە كوردستاندا ديويانە ، كورد هەميشە ميواندارى كردون و بەچاوى ريز و حورمەتەوە سەيرى كردون · ئيمە لامان وايە ئەرزى عيراق ، ولاتى هەمو عيراقيەكە بە كورد و عەرەب و توركومان و ئاسورى ··· وە · وە يەكيك لە مافە سەرەتاييەكانى هاو ولاتيتى ، كار دوزينەوە و نيشتەجى‌بونە لەو شوينەدا كە خوى بە باش و خوشى ئەزانيت ·

بەلام ئەمەى ئەمرو شوڤينيەكانى بەغدا ئەيكەن بە تايبەتى دواى شكستى شورشى كوردستان ، بە پيى ئەو نەخشەيەى بو بە عەرەب كردنى خاكى كوردستان و بلاوە پيكردن و تواندنەوە و كز و كەساس كردن و لەناوبردنى گەلى كورد كيشاويانە ، سياسەتيكە نەك لەگەل سەرەتاكانى مافى مروڤ و هاو ولاتيتى ناگونجى ، بەلكوكاريكى رەگەز پەرستانەى چەپەل و دوژمنايەتيەكى راستەوخو و بى پيچ و پەناى كوردە وەكو نەتەوەيەكى سەربەخو و خاوەن جياكەرەوە و پيناسى نەتەوەيى ·

ئەو تاقمە شوڤينيە خوينريژە كە كاتى خوى لە ژير زەبرى حەباتى جەماوەرى كوردستان و عيراقدا دانيان نابو بە هەندى مافى نەتەوەيى كوردا و فشە ـ ئوتونوميەكيان سەلماندبو ، هەر بەلينيكى لە بەيانەكەى ئازارى ١٩٧٠دا دابويان لە هەموى پاشگەز بونەتەوە و هەر كە چە ماف و كولكە هەقيكى كورد بە خوينى خوى سەندبوى وا وردە وردە هەموى لى ئەدزنەوە ·

كورد كە كاتى خوى لە «هاوولاتى پلەى دوەم » سوك تر تەماشاى ئەكراو ، نيشتمانەكەى بە دەستى ئەنقەست لە هەمو رويەكەوە پشت گوى خرابو ، ئەمرو بەوەش ليى رازى نابن و ئەيانەوى تەفرو توناى بكەن و رەنگى نەتەوەيى ولاتەكەى بگورن· ئەوەى كە ئەمانەشى زياتر هارو شيت گير كردوە بو جى‌بەجى كردنى نەخشە تاوانكاريەكەيان ، هەلاتنى رابەرايەتى خيلەكى و بلاوەكردنە بە شورشى كوردستان و هيزە چەكدراەكانى··· راستە شورشى كوردستان شكستى خواردو « مەينەتى داوى شكست » زور لە « مەينەتى روژانى شورش » سەخت ترو ناخوشترە · بەلام ئەو راستيەش نابى پشت گوى بخرى كە كورد نە لە روى سياسيەوە ، وە نە لە روى جەنگيەوە مەسەلەكەى نەدوراندوە ، هيزى پيشمەرگەى كوردستان لە مەيدانى شەرا نەشكينراوە و بە ديل نەگيراوە ، هەر وەكو ئامانجەكانى شورشەكەشى نەهاتوتە دى ، تا خەبات و خوبەخت كردن ئيتر بوبى بە كاريكى بى هودە · رابەرايەتى خيلەكى و بورجوازى بلاوەى بە شورشى كوردستان كرد و داو و دەزگا سياسى و پيشمەرگەيى و تەنزيمى‌يەكانى تيكدا ، مەيدانى خەباتى چول كرد و ژيانى دور ولاتى و دەربەدەرى پى خوشتر بو لە ژيانى پيشمەرگايەتى ناو چياكانى كوردستان و گەلەكەمانى لەم مەينەتيە نەتەوەييەدا ، بى ريكخستن و هيزى چەكدار و ديفاعلە بەر دەمى پەلامارى درندانەى شوڤينيەكانى بەغدادا بەجى هيشت ·

جا تيكوشەرانى كورد ئەبى چى بكەن ؟

ئاخو ئەبى داماو و دەستە پاچە بەرامبەر بەم پيلان و نەخشە تاوانكاريە رابوەستن‌حە لە نيشتمانى هەزاران سالەياندا دژى گەلەكەيان ئەكرى ؟

ياخود چاوەرى بن كەى جاريكى كە عيراق و ئيران تيك ئەچنەوە و لە سەر رى و شوينى پيشو ، وە لە سەر «عە ينى تاس و حەمام» بە هەمان بيركردنەوە و ريكخستن و رابەرايەتى و ريبازەوە تى هەلبچنەوە؟

وە ياخود تيكوشەرانى هوشيارى كورد ئەبى چاويكى رەخنەگرانە و ئازايانە بەهەمو رابوردودا بخشيننەوە و تەجروبە لە خەباتى خويناوى و دريژى سالانى پيشو وەربگرن و بە يشويەكى دريژ و بە بيركردنەوەيەكى نوي ، ريبازكى نوى بگرنە بەر ، ريبازيكى وا كە بەلگەى تەجروبە وەرگرتن و بەرچاو رونى بيت ، ريبازيكى ئەوتو كە لە هەمو رويەكەوە تازە بيت و لەگەل قوناغى ئيستەى كوردايەتيدا بگونجى و سەرەتاى هەلسانەوەيەكى بەگورى گەلەكەمان بيت لەم گلان و شكستەى رابەرايەتى خيلەكى بەسەرى هيناوە ·

بيگومان تيكوشەرانى هوشيارى كورد ، نە داماو و دەستەپاچە بەرامبەر بە عەرەب كردنى نيشتمانەكەيان و تەفروتوناكردنى نەتەوەكەيان رائەوەستن ، وە نە بە خەيال‌ـ پلاو جاريكى كە ئەكەونەوە داوى رابەرايەتى و شيوەى كارو ريبازى خيلەكى و راسترەو ·

بەلكو تيكوشەرانى هوشيارى كورد لەو باوەرەدان كە قوناخى نويى خەباتى جەماوەرى كوردستان پيويستى بە نوى كردنەوەيە لە هەمو مەيدانە سياسى و كومەلايەتى و فەرهەنگى و جەنگى‌يەكانى كوردايتيدا · وە يەكى لەم نوى كردنەوە گرنكانە، ريكخستنەوەى تيكواشەران و شورشگيرانى كوردستانى عيراقە ، لەريكخستنيكى نوىدا ، بە شيوەى كار و جورى بيركردنەوە و ييك‌هاتن و ريبازيكى تيكوشانى نوىوە ، كە تا ئەندازەيەك يەكيتى نيشتمانى كوردستان هەنگاوى بو هاويشتوە لە ناوەوە و دەردوەى ولاتدا ·

١ ـ تيكچونى كتوپرى شورشى كوردستان و هەرەسهينانى داو و دەزگا سياسى و پيشمەرگەييەكانى بونە هوى پەرشو بلاوبونەوە و سەرلى‌شيوانى تيكوشەرانى كورد و پەيدابونى بوشاييەكى تەنزيمى و سياسى و فيكرى كە هەر بە خوكوكردنەوەيەكى خيراو خو ريكخستنەوەيەكى زو بەزو لە ريكخراويكى فراوانى وەكو ى·ن·ك ئەكرا چارە بكرى · قوناخى نويى خەبات پيويستى بە ريكخستنەوە و كوكردنەوە و لەباوش‌گرتن و هينانە جوش و خروشى هەمو ئەو تيكوشەرە شورشگير و ديموكرات و پيشكەوتنخواز ودلسوز و نيشتمانپەروەرە ئازاديخوازانەيە ، كە لە سەر ريبازى نويى كوردايەتى ئامادەن خەبات بكەن بو هينانەدى ئامانجەكانى جەماوەرى كورردستان ـ كوردستانى ئوتونوم و عيراقى ديموكرات ـ ·

٢ ـ بارى ئالوزى ناو كوردستان و عيراق و روژهەلاتى ناوەراست و دنياى چواردەسالى رابوردو ، مەرجە كومەلايەتى و ئابورى و سياسيەكانى كومەلى كوردستان و زروفى خەباتى سياسى و فيكرى و چەكدار ، تەقينەوەى ناكوكيەكانى نيوان كورد و حكومەتەكانى عيراق و نيوان هيزە كومەلايەتى و سياسيەكانى ناو كومەلى كورد خوى ، ئەمانە هەمو كاريكى وايان كردوە كەم كەسى كورد توانيويتى خوى لابدا لە بەشدار بونى مەسەلەى كورد ، سا تيتر ئەم بەشداربونە كەم يا زور ، چاك ياخراپ بوبى · هەر لەبەر ئەوەيە بەشى زورى ئەو تيكوشەرانەى لە دەورى ى· ن· ك كوبونەوە و كو ئەبنەوە هەمان خەلكى تيكوشەر و شورشگير و ديموكرات و كورد پەروەرن كە كاتى خوى لەم ياخود لەو دەزگا و ريكخراوى سياسى و پيشمەرگانەيەدا بەشدار بون ·

دەس پيكردنەوەى سەرەتايەكى سياسى نوى ، وە كوبونەوە لە ريكخراويكى سياسى نوىدا كە بگونجى لەگەل ئەركە قورسەكانى ئەم قوناخە ميژوييەى خەباتى گەلەگەمان و فرمانى نيشتمانى و نەتەوەيى‌مان دا داوا لە هەمو ئەو تيكوشەرە هوشيارانە ئەكات ، بەبى گوى دانە بيروارى پيشوى سياسى و بەبى گوى‌دانە ئەندامەتى پيشويان لە ريكخراو و پارتييەكانى كاتى خويدا ، لە مەيدانى خەباتى شورشگيرانەدا يەك بگرن و قول بكەن بە قولى يەكدا ·

هاو ئامانج و هاو بير و هاوكار و هاورىتى بكوشن ، كاى كون بەبى سود بەبا نەكەن و رابوردوى يەكترى هەر ئەوەندە بە چاوى يەكتريدا بدەنەوە و كونە دەفتەر و ژيننامەى يەكترى هەر ئەوەندە باس بكەن و بە بير بهيننەوە كە بە كەلكى تەجروبە ليوەرگرتن و يەكگرتن و راستكردنەوەى هەلە و چەوتى خەبات و هەلويستى ئيستە و پاشە روژمان و چەسپاندن و جيگيركردنى ريبازى نويى خەباتمان بيت ·

٣ ـ ى· ن· ك ئەبى ريكخستنيكى نوى و بە تەواوى جياوازبى لە پارتى و ريكخراوەكانى پيش خوى · ئەبى دريژە پيدان و جيگروەى هيچ كام لەو پارتى و ريكخراوانە نەبى كە هەبون و هەن ، هەڤالەكانمان پيويستە ئەم راستيە بە باشى تى بگەن و بو جەماوەرى رون بكەنەوە · ى· ن· ك ريكخستنيكى نوىيە باوەشى كردوتەوە بو هەمو تيكوشەرانى دلسوز و شورشگيرى ريگەى كوردايەتى ، بو هەمو ئەوانەى ريبازى نويى خەباتيان بەلاوە راست و پەسەندە · جيى خويەتى ليرەدا بەشيك لە راپورتى گشتى كە دەستەى دامەزرينەرى يەكيتى‌يەكەمان پەسەندى كردوە بنوسينەوە :

[پيويستە هەڤالانمان زور هوشيارانە و وريايانە خويان بپاريزن لەو داوەى هەندى لە"پەيرەوكەرانى « رەوتى خيلەكى » و خو هەلپەساردوەكان بە پاشكوى رابەرايەتى خيلەكى‌يەوە بويان ئەنينەوە ، داوى وەرگيرانەوەى ئەم خەباتەى ئەمرو لە ناو كورردستاندا هەيە لە بەينى ريبازى خەباتى جەماهيرى شورشگيرانە و رەوتى خيلەكى و دەرەبەگايەتى رزيودا ، وە ئاوەژوكردنەوەى ئەم خەباتە و شيواندنى لە خەلك بە نيشان‌دانى هەروەك ژياندنەوەى ئەو ناكوكيە بيت لە سالەكانى ١٩٦٤ ـ ١٩٧٠ دا لە ناو ريزكانى كوردايەتى و پارتى ديموكراتى كوردستاندا تەقيەوە ، وە بو سوك كردنى ناوى « مەلايى » و « جەلالى » لى نرا ، چونكە يمە ى· ن· ك بەوپەرى سەربەستيەوە بلاوى ئەكەينەوە ، كە يەكيتى‌يەكەى ئيمە دريژە پيدانى هيچ يەكى لەم دو لايەنە نيە ، وە بيراوراو ريباز و هەلويستەكانى لەگەل هەنديكى هەردو لاكە زور جياوازە و ئيمە خومان بە ميرات گرى هيچ لايەك نازانين · وە لە كاتى هەلسەنگاندنى ميژويى روداوەكانى ئەو سەردەمەدا رەخنەمان لە هەردو لا هەيە · بەلى راستە كە ى· ن· ك چاكترين رولەكانى پارتى ديموكراتى كوردستانى پيش دوبەرەكى و دواى دوبەرەكيش كوكردوتەوە · بەوەش شانازى ئەكەين · هەروەك بەوەشەوە شانازى ئەكەين كە ى· ن· ك خوى بە ميراتگرى تيكوشانى شورشگيرى كوردايەتى ئەزانيت بە پارتى ديموكراتى كوردستانيشەوە ····· كە تا ماوەيەكى زور وەك پارتيكى شورشگيرى بيشكەوتو لە ريزى پيشەوەى گەلى كوردا خەباتى دريژە پيداوە · بەلام ئيمە خومان بە ميراتگرى لايەنە سەلبى ر لادانەكانى سەركردايەتيەكانى پ· د· ك لە ريبازى خەباتى جەماهيرى شورشگيرانە و خو بەستنەوە بە هيزە ئيمپرياليست و كونەپەرستەكانەوە نازانين و دژى ئەم رەوت و رەفتارانەين ····]

٤ ـ بونى پارتيەكى پيشرەو و بەرەيەكى فراوانى يەكگرتو كە چين و تاقمە كومەلايەتيە پيشكەوتنخوازەكان و ئامرازە سياسيەكانى خەباتيان ، واتە پارتى و ريكخراوەكانيان ، لە خەباتدا يەك بخات · دو شەرتى زور گرنكى سەركەوتنى هەمو شورشيكن ، لەو ولاتانەدا كە لە وينەى كوردستانن · كومەلى كورديش كە وەكو هەمو كومەليكى چينايەتى ، چەند چين و تويژى كومەلايەتى خاوەن بيرورا و دەسكەوتى جيا جياى تيايە شتيكى ئاساييە كە پارتى و ريكخراوى جيا جياشى تيا دروست ببيت و گەشەبكات · هەر وەكو تەجروبەكانى ئەمجارەى شورشى كوردستانيش چەوتى سيستەمى تاقە ـ پارتى ئيسپات كردوە · ى· ن· ك لەمروەوە بيروراى خوى بە ئاشكرا لە بلاوكراوەكانيا بە تايبەتى لە ناميلكەى (الاتحاد الوطني الكردستاني ـ لماذا ؟) دا رون كردوتەوە ·

بەلام ئەمرو گەلى كورد لە زروفيكى تايبەتيدا ئەژى ، كە پيويستى بە دانانى رى و شوينى راست و گونجاو وە ليكولينەوەى مەوزوعى و زانستى كوسەلى كورد و قوناخى خەباتى ئيستەيەتى · ـە پارتى پيشرەومان هەيە ، وە نە چەند پارتيەكى تريش گەشەيان كردوە ، دروست بون و كەشەكردن و چەسپينيان بەندە بە خەباتى شورشگيرانەى گەلەكەمانەوە و فرمانيكى ميژوييە لە ئەستوى تيكوشەرانى شورشگير و هوشيارى كوردستاندا ·

دروست بونى ى· ن· ك هەنگاوى يەكەمە بەرەو پيكهاتنى بەرەى فراوانى يەكگرتوى هەر چوار چينە شورشگير و پيشكەوتنخوازەكانى كومەلى كوردستان (كريكار و جوتيار ، بورجوازى بچوك و نيشتمانى) بە شيوەى كوردستانى و لە زەمان و زەمينى تايبەتى ئيستاى كوردستاندا · وە هەر لە كورى خەباتى شورشگيرانەى دريژخاياندا ، چ پارتى پيشرەو وە چ پارتى تر ئەتوانى چەكەرە دەر بكا و پەيدا ببى و گەشەبكا و شوينى خوى لە كومەلى كوردستان و خەباتى كوردايەتيدا بگريت ·

٥ ـ لە قوناخى ئيستەى خەباتماندا كە ناتوانرى « بەرە » لە شيوەى كوبونەوە و ريكەوتنى چەن پارتيەكدا لە سەر بەرنامەيەكى سياسى جى‌بەجى بكرى ، خوى لە يەكيتيەكى نيشتمانى فراواندا ئەنوينى كە هەمو كەسانى شورشگير و ديموكرات و ئازاديخواز ، هەمو هيز و تواناى تيكوشەرانە و شورشگيرانەى گەلى كورد يەك بخات بو پاراستنى نيشتمان و نەتەوەكەمان ، بو سەر نەگرتنى پيلانى تاوانكارانەى بە عەرەب كردنى كوردستان و تەفروتونا كردنى كورد ، وە بو هينانەدى ئامانجە گشتيە رەواكانى لە پيشكەوتن و ئازادىدا ·

ئەم چين و تاقمانەى لەم يەكيتيە بەرينەدا كو ئەبنەوە و ئەو تيكوشەرانەى هەلگرى ئايديولوجى جيا جيان ناكرى و راستيش نيە هەمويان لە قالب بدرين و وەكو توتى و مروڤى ماكينە ناچار بكرين يەك بيروباوەرى سياسى بلينەوە ، بە تايبەتى كە ئەمە ريكخراويكى « شيوە ـ بەرەيى » بيت و پارتيەكى سياسى نەبيت · سەبارەت بە رەچاوكردنى ئەم راستيەيە كە لە يەكەمين بەيانى دەستەى دامەزرينەرى ى· ن· ك دا نوسراوە : « ى· ن· ك كە هەولى ريكخستنەوەى هيزە نيشتمانپەروەر و ديموكراتەكانى شورشى كورد ئەدا لە شيوەى يەكيتيەكى نيشتمانى ديموكراتى‌دا ريگەش ئەدا بە پيكەوە ژيانى تەياراتى پيشكەوتوانە و يەكگرتنى پتەوى خەباتكەرانەيان بە رابەرايەتى پيشرەوى شورشگيرى كوردستان ـ كە بيگومان هەر پەيدا ئەبى ـ ··· » وە هەر وەكو راپورتى گشتى پەسەندكراوى دەستەى دامەزرينەريش ئەلى : « لە ناو يەكيتى‌دا ئەبى زەمينەيەكى ديموكراتى و جەوويكى پر لە سەربەستى دروست بكەين بو ئەوەى هەڤالان بيروراى خويان بە سەربەستى دەرببرن · ئە بى چەكەكانى ئەم خەباتەش تەنيا هەر چەكى هوشيار كردنەوە و چەكى پى سەلماندن و چەكى رەخنە و رەخنە لەخو گرتن و چەكى دەربرينى راستى بيت · پيويستە هەمو جورە ئوسلوبيكى بيرركراتى و سەپاندن لە سەرەوە و دامركاندنەوەى رەخنە و سەربەستى بير و را بە توندى بەربەرەكانى بكەيز و بە هيچ جوريك ماوەى پەيدابونيان نەدەين لە ريزەكانماندا · »

جيايى و ناكوكيەكانى نيوان تەياراتى پيشكەوتوانە كە لە ريزەكانى كوردايەتى‌دا وە تەنانەت لە ريزەكانى ى· ن· ك پەيدا ئەبن ناكوكى هەڤالانە و دوستانەن وە ئەبى هەر بەم چاوە سەير بكرين و بە شيوەيەكى هەڤالانە و دوستانەش چارە بكرين · ريبازى نويى خەباتمان سنوريكى سياسى دياريكراوى كيشاوە ، لە ناو ئەو مەيدانە سنوردارەدا گفتوگو و ململانيى ئايديولوجى ، ئالوگورى بيرورا ، پيكەوە ژيانى تەياراتى پيشكەوتنخوازى جيا جيا كاريكى بەكەلك و سودبەخشن ، هەم سەرچاوەكانى بيرى كوردايەتى دەولەمەن تر ئەكا ، وە هەم يارمەتيمان ئەدا بو چەسپاندنى ريبازى راست و راستكردنەوەى هەلە و چەوتى·

سەرکەوتووبێ شۆڕشە دیموکراتی یە عیراقی یەکەمان

عیراقێکی دیموکرات و کوردستانێکی ئۆتۆنۆم

ڕێبازی نوێ

ئۆرگانی یەکێتیی نیشتمانیی کوردستان

ژمارە ــ ٢/تشرینی دووەم ١٩٧٦

لەم چەرخەدا کــە شۆڕشی نیشتمانیی کورد شۆڕشێکی رزگاری خوازانە و دیموکراتی نوێیە ، هەر پارتیەکی پێشڕەوی شۆڕشگێڕ نەتوانێ دەوری پێشڕەوی تیا بگێڕێ (نەک رابەرایەتیەکی خێڵەکی) ، وە نەبێ هاوپەیمانێتی هەر لەگەڵ هێزە دۆستەکاندا وە هێزە پێشکەوتنخوازەکانی عەرەب و ئێران و تورکیا بکرێ (نەک لەگەڵ کۆماڵ و حکومەتە کۆنەپەرست و دیکتاتوریەکان) وە لــەگــەڵ هێزەکانــی شۆڕشی سۆشیالیزمی جیهانی لە بزوتنەوەی رزگاریخوازانەی شۆڕشگێڕ و بزوتنەوەی شۆڕشگێڕانەی چینی کرێکار و وڵاتــە سۆشیالیستەکان (نــەک ئیمپریــالیزم و سەهیونیەت و داو و دەزگا بۆرجوازیەکان) .

خەباتی جەماوەری شۆڕشگێڕانەی پێکەوە گــرێ دراو لەگــەڵ هێزە پێشکەوتن خوازەکانی عیراقدا لــە بەرەیەکی تێکۆشــانی یەکگرتودا ، ڕێگەی ئێمەیە بۆ ڕزگار کردنی عیراق لە دیکتاتوریەت و هێنــانە کایەی ڕێژیمێکی دیموکراتی ئینتیلافی .

زەرفی دەولی «خراپ و باش» و خەباتی گەلی کورد

تەلیسمی زەرفی دەولی

کە ڕابەرایەتیی خێڵەکی لە کوردستان ڕایکردو پەڕیەوە ئــەودیو سنــوڕ ، بــە خەڵکەکــەی ئەوت : بۆیــە ڕائەکات چونکە پیــلانێکی دەولــی گەورە لە کایەدایە . بەغداد و تــاران و ئەنقەرە ڕێك کەوتونەتەوە بۆ تەفرو تونا کــردنی کورد ، ئەگەر بەرگری بکەن ، لەبەر ئەوەی ڕابەرایەتــیی خێڵەکی ئامادە نیە ئۆبالــی لەناوبردنی میللەتــی کورد بخاتە ئەستۆی خۆی لە کوردستان ڕائەکات بۆ ئێران ، لەوێ چاوەڕوانی «زەرفێکی دەولــی باش» ئەکا بــۆ ئەوەی جارێکی تــر تێ هــەڵ بچێتەوە !!

بەیت و باڵۆرەی « زەرفی دەولی خراپ » کــە شۆڕشی کوردی ڕوخان و « زەرفی دەولی باش» کە شۆڕشی کورد زیندو ئەکاتەوە ، باڵۆرەیەکە ئێستەش بە داخەوە هەندێ لەوانەی گەرەکیانە بــە میراتــە مالی و تەنزیمی و سیاسیە کــەی ڕابەرایەتیی خێڵەکی داڕوخاو شاد بن هەر لێــی ئەدەنەوە بۆ پاساودانی ڕاکردن و خۆ دزینەوەیان لە مەیدانی ڕاستەقینەی خەبات و بۆ سارد کردنەوەی کۆمەڵانی خەڵکی کوردستان لە لایەک وە لە لایەکی ترەوە بۆ تەگەرە دان لــە گەشــە کــردنی ی.ن.ك و پەرەسەندنــەوەی خەباتــی شۆڕشگێڕانەی گەلی کوردستان لە سەر ڕێبازێکی نوێی گونجاو لەگەڵ سروشتی پێشکەوتوانەی کوردایەتی .

جا ئەم تەلیسمەی ناوی « زەرفی دەولــی خراپ » ە و شۆڕشی کوردی تێکدا ، وە ئــەو « زەرفە دەولیە باشە » ی بە قسەی ئەم ئاغایانە کورد ئەبێ لەگەڵ ئەواندا چاوەڕوانی بکا ، بــۆ ئەوەی خەباتی تیا دەس پێ بکەنەوە ، چیە ؟

ناکۆکیی سەرەکی

لە کوردستانی عیراقدا ، ناکۆکیی سەرەکی لە قۆناخی ئێستای خەباتی گەلی کوردا ، ناکۆکیە لە بەینی نەتەوەی کــوردو ڕێژیمێکی فاشیستــی ڕەگەزپەرستی خویناویدا کە ئابــوری و بازاڕی عیراقی بە کۆلۆنیالیزمی نوێوە گری داوە ، بۆیە ناکوکیی سەرەکیمان لەگەڵ جمکانەی حوکمــی فاشیستی و کۆلۆنیالزمی نوێ یە .

* کــورد ، گەرەکێتی پــارێزگاری بونــی نەتەوەیی خۆی و روخساری مێژوویی و نەتەوەیی نیشتمانەکەی بکات .

* ڕێژیمی فاشیستی ڕەگەز پەرستی بەغداش، ئــەیــەوێت کــورد تەفرو تونا بکات وبیکاتــە عەرەب وە کوردستانیش بکاتە عەرەبستان ، وە سەروەتو سامانەکەی بۆ خۆی و کۆلۆنیالزمی نوێ بە تالان بەرێت .

ئەم هێرشەی ڕژێمی خوێناوی عیراق ئەوەندە فراوان و بــەر بــڵاوە ، ئــەوەنــدە ســەخت و ڕەگەز پەرستانەیە ، بەرەی بەرگری کردنی لە کوردستاندا ئەوەندە گەورە کردوە کە جێگەی هەمو کوردێکی دڵســۆزی تیا ببێتەوە ، بگــرە جێگــەی هــەمو تێکوشەرێکــی کوردستانی ، تورکومان و ئاسوریش .

لە بەرامبەر نەخشــەی تەفروتوناکردنی کورد و بەعەرەب کردنی خاکی کوردستان ، لە بەرامبەر ئەو زولم وزۆرە بێ ئەندازەیەی ڕژێمی خوێناوی عیراق لە خەڵکی ئەکات ، فرمانێکی نیشتمانی و نەتەوەیی و ئینســانی لە ئەستۆی هەمو ڕێکخراو و کۆمەڵ و تاقم و کــەسێکدایە بــە شیوعی ، دیموکرات ، مارکسی ، شۆڕشگێڕ ، نەتەوەیی ، نیشتمانپەروەرەوە کــە ڕو بە ڕوی ئــەم پلانــە تاوانکاریە ڕابوەستن و خــەبات بکەن بــۆ سەر نەگرتن وتێکشکاندنی .

هەر لەو ڕوانگەیەوە کە ئەمڕۆ لە کوردستانی

بڕوانــە لاپەڕە (٢)

تێکۆشەرە دلێرەکان فاشیزم ڕیسوا ئەکەن

مە حکەمە کردنی هەڤالانی تێکۆشەر کــاك شەهابی شێخ نوری و کاك جەعفەری مام واحیــد و کاك ئەنــوەر زۆراب و پەلێك لە ڕۆشنبیرانی تێکۆشەری تر ، دیسان دەری خستەوە کە گیانی

شۆڕشگێڕی زاڵە بــە ســەر فاشیزمــدا ، وە دڕەندەیی فاشیستەکانی تکریتی ناتوانێ سەر بە ڕۆلــە تێکۆشەرەکانی گەلەکەمان دانەوێنێت .

تێکوشەرە دلێرەکان بــە گیانی لە خۆبوردن و خۆبــەخت کــردن لە پێنــاوی ڕەنجــدەرانی کوردستان و عــیراقدا بــە ڕەنگــاری حــوکمی خنکاندن و زیندان کردن بوون وە بە هاورای بژی کــورد و کوردستان و ســەرکەوێ خــەباتی شۆڕشگێڕانەی جەماوەر ، وەرامیان دانەوە .

حوکم دانی هەڤالانی دلێر و تێکۆشــەر کــاك شەهاب و کاك جەعفــەر و هاوڕێکانیان جارێکی

بڕوانە لاپەڕە ٨

وتەی ژمارە

دەست پێ کردنەوەی خەباتی چەکدار بە شێوەی جەنگــی پارتیزانــی لــە زۆر شــوێنی کوردستاندا نیشانەیەکی تری ئەو راستی یــە مێژووییەیە کە یەکێتیی نیشتمانیی کوردستان لێیەوە بــۆی دامــەزرا ، راستــیی بــوونی بزووتنــەوەی مێژووکــردی کوردایەتی کــە ناوەرۆکەکەی خــەبــاتی چینــە ڕەنجدەر و نیشتمانپەروەرەکانی کوردستانە دژی ئیمپریالیزم و کــۆلۆنیالیزمی نــوێ و چینــە موڵکــدار و و بۆرژوازیی یــە کومپــرادۆر و بۆرژوازیی یە بیــرۆکراتــەکانی گــەلانــی کاربــەدەست و دەرەبەگایەتی و بورژوازیی خۆفرۆشی خۆماڵیش، لە پێناوی دەرپەڕاندنی ئیمپریالیزم و کۆلۆنیالیزمی نوێ و رووخانــدنی حکومەتــە کۆنەپــەرست و فاشیستەکانی سوێندخۆر و دۆستیان و هێنانە سەرکاری حکومەتێکی دیموکراتی و پێشکەوتووی وا کە مافــە دیموکراتی یەکانی گــەلان بــە مافی ئۆتۆنۆمی کوردستانیشەوە دابین بکات .

کوردایەتی لە کوردستانی عیراقدا خەباتی چینە ڕەنجدەرو نیشتمانپەروەرەکانی گەلەکەمانە دژی کۆلۆنیالیزمی نوێ وحوکمی فاشیستی بەغــداو دەرەبــەگایــەتی و ســەرمایــەداری نیشتمانفرۆشی کورد ؛ واتــە خەباتێکی رزگاریی نیشتمانی و دیموکراتی یە ، دیموکراتی یەکی نوێ .

ئەم خەباتە مێژووەکردە : خەباتی ناوەرۆك چینایەتی وشێوە نیشتمانی یە کە پێویستی یەکانی پێشکەوتن و گەشەکردنی کۆمەڵایەتی گەرەکیانە. بۆیەهیچ هێزی نی یە بتوانێ بیفەوتێنێت . هەر بۆیەش نە راکردنە پــڕ شەرمەزاری یەکەی سەرکردایەتیی خێڵەکی و ئاشبەتاڵەکەی شۆرش و پارتی دوایی پێ هێناو ، نە زەبرو زۆرو شەڕی لەناوبردنی حوکمی بەغداش بڕاندی یەوە .

کوردایەتی دەستچینی هیچ پــارتی و دەستکردی هیچ سەرکردایەتی یەك نەبووە . بە پێچەوانەوەســەرچاوەی هەمــوو پارتی یەکــی نیشتمانپەروەرو ڕێکخراوێکی پێشکەوتوو بووە و دەرو ستکەری سەرکردایەتی جۆربەجۆر بووە لە مێژووی خــۆی دا . بۆیــە بــە رووخــان و بڵاوەپێکردنی پارتی و ڕێکخراوە جیا جیاکان ، یان کوڵدان و هــەڵاتنی سەرکــردە خێڵەکــی و بۆرژوازی یە بەزیوەکــان نەبراوەتــەوە ، بگــرە هەڵساوەتەوە و بە شێوەیەکی پێشکەوتووانەتر . رووخانی (هیوا) لە کوردستانی عیراق پارتی بە دوادا هات کە هەنگاوێکی زۆر گەورە و پێشکەوتووانە بــوو بۆ پێشــەوە . ڕووخانــی

بڕوانــە لاپەڕە (٢)

پاشماوەی زەرفی دەولی خـراپ و ...

عیراقدا ناکوکی سەرەکی لـە بـەینی نەتەوەی کـوردی پـەلامار دراو و رژیمیکی فاشیستـی رەگەزپەرستی پەلاماردەردایە کـە بـە کردەوەی خوی پاریزگـاری دەسکەوتەکانی کولونیالـزمی نوی‌شە . فرمانی سەرەکی هەمو ئەو لایەن و کەس وتاقمانەی خویان بە دلسوزی کورد ئەزانن، جەنکینە دزی کاربە دەستانی عیراق ، تیکوشانە بو تیکشکاندنی پلانی تەعریب ، نەك خو خەریك کردن بە فرمان و شەری لابەلاو پەلامارداني ئەمو ئەوەوە ، چونکە شەری ئەمانە هەمویان وەکـو گەلەکەیان ، لە پلەی یەکەمـدا ، ئـەبی دزی کاربەدەستانـی عیراق و لـە خزمەتی فرمانـە سـەرەکیەکـە و چارەسەرکردنـی ناکوکیـە سەرەکیەکەدا بیت .

ی.ن.ك بە راشکاوی بە هەمو لایەکـی راگەیاندوە کەدژی بون و دروست بونی هیـچ ریکخراویکی تیکوشەر نیە . وە ئامادەیە لەگەل هەمو ریکخراویکی تیکوشەرا ، کە ئامادەبی دژی رژیمی ئیستای عیراق خەبات بکاو پـەیوەندی نوکەرانەی نەبیت لەگەل ئیمپریالیزمی ئەمریکی و ئیران و نوکەرەکانی تری ، لە کوری خەباتـدا نەك هەر هاوکاری بکات ، بکَرە ئەوەندەی بوشی بکری دەست بداتە بالی و یارمەتی گەشەکردن و بەهیز بونی بدات،چونکە سەنگەریکی تری خەباتی کورد زیاد ئەبی و یارمەتی نەتەوەی کورد ئەدا لە بەجی هینانـی فرمانـە سەرەکیەکەیـدا و لـە چارە سەرکردنی ناکوکیە سەرەکیەکەی ئەم قوناغەی نیوان کورد و رژیمی رەگەزپەرستـی عیراق . بویە خو خەریـك کردنی ئـەو لایەن و کەسانەی خویان بە دلسـوز ئەزانن و خویـان بو خەبات و هەلسانەوە ئامادە ئەکەن ، بە شەری لابەلا و پەلامار دان و هیرش بردنە سەر هەنـدی لای تر ، وە هەولدان بو تیکدان و جاسوسی بە سەرەوە کردن ، نەك هەر کاریکی زیانبەخش و چـەوتی وەهایـە ، تیکوشەران لـە فرمـانی سەرەکی‌یان لا ئەدا ، بکرە ئەمە گەلی جار لـە تەلەیەك ئەچی ، کـەدوژمنانی کـورد نابیتیانەوە بو خەریك کردنی ئەو تیکوشەرانەی خەریکـی خو کوکردنەوە و خـو ریکخستنەوەن بە شەری لابەلاو شەرە دەنوك و قسەی بی هودەوە ، تا دوژمن هەلی بو هەلبکەوی بە تە واوی هیزەکانی گەلەکەمان پەرشو بلاو بکاتەوە بەیەکجاری توانـا و پرزەی بەرگری لی ببری . ئیمە لەم بروایەداین و هەر ئەم ریبازەش ئەگرین بەلام سەر گروشتەی « زەر فی دەولی باش و خراپ » کە شورشـی گەلەکەمانی تیکـدا و ئیستایش هەنـدی کەس کردویانە بە بنیشتە خوشەی یـر دانیـان و لە هەر فرسەتیکا بویان هەلبکەوی ئەیجونەوە ، بە تایبەتی بە نیـازی بەربەرەکانی و دژایەتـی پەرەسەندنی ی . ن . ك وساردکردنەوەی خەلك و شکاندنی مەعنەویاتی ئـەوانـەی بە ئومیدی هەلسانەوەی بزوتنـەوەی گەلەکەیانن لـەم نوچدانە . ئەمە ئەگەر زیانی نەدایە لە رەوتـی پیشکەوتنی کوردایەتی و هەلسانەوە و راپەرینی کومەلانی خەلکی کوردستان ، پیاو ئەبو لیـی بیدەنگك بوایە ، بەلام بیدەنگك بون لیی و خستنە پشت گویی ، لە کاتیکا هە لگرانی ئەم بیروراية بە ریکوپیکی و چالاکی بە تایبە تی لەو شوینانەی دەمیـان ئەیگاتـی پرو پاگاندەی بـو ئەکـەن و گەرەکیانە بیخەنە قالبی تیوری و فەلسەفەوە ، زیانی زیاترە لە قازانجی بویە بە پیویستمان زانی نەختیکی لی بدویین .

هۆی بریاردەر و هۆی یارمەتیدەری سەرکەوتن

لەم دنیا ناکوك و ئالوز و ناسـازەدا ، هیچ بزوتنەوەیـەك ، هیچ روداویکی کومەلایەتی ، هیچ کـاریکي سـیاسـی ، تـەنانـەت هیچ هەلویستیکی سیاسی نیە نواندنەوەی ئـەم ئالوزی و ناکوکیە نەبیت و موری چینایەتی پیوە نەبی . یە کیك کە باوەری بە تیوری زانستی و سوشیالیزمـە ، یەکیکی تـر کـە باوەری بـە سەرمایەداری و دیموکراتی بورجوازیە و یەکیکی کە کە باوەری بە ئەفسانـە و سەرگروشتەیە ، هەر یەکە بەجوری لـە روداوەکانی کومەلەکـەی خویان و دنیا ئەگەن کە زور جیاوازە لە هی ئەوی تریـان .

هەر لەبەر ئەوەیە دوکەس ، کە دو باوەری جیاوازیان هەیە ، کە لە مەسەلەی میللەتەکەیـان ئەکولنەوە و توانـای خەبـات و بـەرگـری و مەرجەکانی سەرکەوتن و هـوکانی ژیرکەوتن ، زەرفـی دەولـی خـراپ و بـاش ئەبینـن و هەلئەسەنگینن ، لە دو روانگەی زور جیاوازەوە، بە دو جـوری زور جیاوازی ئەبینن و هەلـی ئەسەنگینن .

هەر وەکو لە زانستە سروشتیکاندا هوی ناوەوە سەرەکی و بریاردەرە وهی دەرەوە دەرەکی و یارمەتیدەرە لـە زانستە کومەلایەتیەکانیشدا هەروایە . گورانـی کومەلایەتـی و سیاسی و ئابوری و فەرهەنگی هەر کومەلیك بەر لە هەمو شتی بەندە بە هو و مەرج و هەلەکانی ناوەوەی ئەو کومەلە خویەوە ، هینەکانـی دەرەوە هـەر ئەتوانن یارمەتیدەریکی سەلبی یا ئیجابی بن .

کومەلیك خوی ئامادە نەبی بو گوران و شورش ، هەزاران سەرباز و لـە شکـر و جـاسوس و بەکریگیراو و شارەزا و پسپور و یارمەتیدەر و ماموستا و تیوری زانی بیگانە ناتوانن تەکانیکی پی بدەن یا گورانی ریشەیی تیا بەدی بینـن ، مەسەلەی کوردیش لەم قانونە بە دەرنیە .

وە ئەگەر ئەم قانونەگشتیـە درو بیـت و سەرگروشتەی « زەرفی دەولی » راست بیت ، بی گومان ئەوسا درو زلەکانی دوژمنانی کوردیش بە راست دەر ئەچیت لەو بلرەوە : کە کوردایەتی دەستکردی ئیمپریالیزمە ، یـاهیچ نەبـی لـە خزمەتی بیگانەدایە .

سەرکەوتن و ژیرکەوتنی هەمو بزوتنەوەیەك بەندە بە رادەی راست هەلسەنگاندنی کامـل بـون و گـەشە کردنی زروفـە مـەوزوعـی و زاتیەکانەوە ، کە یەکیکیان « زەرفی دەولی باش یا خراپە » و بـە هویـەکی دەرەکی یارمەتیدەر دائەنریت ، نەك بە هویەکی ناوەکی بریاردەر :

کورد دوستی نی‌یە ؟

سەیر کردنیکی دنیای ئەم سەردەمە ، یـا هیچ نـەبـی گویگرتـن و بیستنـی هـەوال و

بڕوانە لاپەرە ـ ٦ ـ

پاشماوەی ووتەی ژمارە

پـارتیش‌لـە لایـەن سـەرکردایـەتی‌یـە خێلەکی‌یەکەیـەوە ، یـەکێتی نیشتمانـی کـوردستـانی لـە دوا رسـکا کـە هەنگاویکی تری گەورەیە بـۆ پێشەوە ، رووەو رێکخستنـەوەی هیزو تـواناکانی کوردایەتـی و خستنەوە گەری شۆرشەکەی ، بە رەچاوکردنی هەموو ئـەو دەرس و پەندانـەی پاشەکـەوتی کردوون لە مێژووی ئەو خەباتە پڕ فیداکاری و درێژخایەنەی کۆمەلانی کردوونی و سەرکردایەتی خێلەکی بە فیرۆی داو کردی بەو کارەساتە بـێ وێنەیەی مێژوو کەبەسەر کورد و کوردستانی‌دا هێنا و بە خەبات کردن بۆ هێنانەدی مەرجەکانی سەرکەوتنی کەبرینی‌یە لە : یەکگرتنی پێل‌و هێزو نیشتمانپـەروەرو شۆرشگـێرو دیموکـرات‌و مارکسی ـ لینینی ناو کوردایەتی لە یەکێتی‌یەکی نیشتمانی ئەوتۆدا کـە ماوەی پێکـەوە ژیـان و پێکەوە خەبات کردنیان ئەدات و زەمینە خۆش ئەکات بـۆ لەدایـك بوونـی پارتی پێشـرەوی شۆرشگـێر ، بۆ رابەرایـەتی کـردنی خـەباتی کوردایەتی شان بە شانی هێـزە پێشکەوتـو و شـۆرشگـێرەکانی تری عـیراق لـە پێناوی رووخاندنی فاشیزم و هێنانـە سـەرکاری حکومەتێکی ئیئتیلافی دیموکرات کە دەستەبەری دیموکراسی بێت بۆ عـیراق و ئۆتۆنـۆمی بـۆ کوردستانی عیراق . ئەمە جگە لە شەرتەکانی هاو خەباتی لەگەڵ بەشە کانی تری کوردایەتی لە سەرانسەری کوردستاندا و هاوخەباتی لە گەڵ هێزە پێشکەوتووەکانی رۆژهەلاتی ناوەراست و هێزەکانی شۆرشی سۆشیالیستی جیهاندا .

یـەکێتی نیشتمانی کوردستان هەر لـە سەرەتاوە باوەری نەگۆری بەو راستی‌یە هەبوو کە کوردایەتی نەبەزیوە و خەباتەکەی زۆری پـێ ناچـێ هەلـئەگیرسێنەوە ، بـە شێوەیەکی شۆرشگێرانە و چەکـدار ، سەبـارەت بـەوەی فاشیزم هیچ رێگەیەکی تری بۆنە هێشبووەوە . بۆیـە هـەر لـە سەرەتـاوە هەولـی داوە بـۆ کۆکردنەوەی شورشگێرە نەبەزەکان و خستنەوە گەریـان بـە شێوەی خەبـاتی پارتیزانانـە (پێشمەرگانە) کە لە پێشەوە لە تاقمی چەکداری هۆشیارو ئازاو دلێرەوە دەست پێ ئەکات بـۆ راپەراندنەوە و هێنانەوە جۆش و خرۆشی جەماوەر بە گشتی و پێشمەرگە نەبەزەکانی کوردستان بـە تایبەتی ، بـە رێبـازی نـوێ و سەرکردایەتی‌یەکی پێشکەوتووی نوێ . ئەوەبوو توانرا هەر زوو دوای سالێك لە ئاشبەتالەکەی سەرکرایەتی خێلـەکی بەشۆرش و پـارتـی و پێشمەرگەی کوردستان ، چەنـدین دەستەی چەکداری تێکۆشـەر بخرێتـەوە شاخەکانـی کوردستان .

لە مایسی ئەم‌سالەوە لە بادینان چەندین تاقمی شۆرشگێر بـە سەرکردایەتی رۆلـەی تێکوشەر نەقیب ئیبراهیم عەزو محمد و هاورێ تێکۆشەرەکانی : عیزەت ئیسماعیـل شەنگاری و قاسم محمد عەلی تەلەعفەری و فیصل کاشان و جەلیل عەبـدال شەهباز کەوتنـە چالاکی . لەناوچەی سلێمانیش تێکوشەرانی کوردایەتی : کاك نجم عـەزیز و کـاك جەمـال‌عەلی باپـیر و هاورێکانیان لە لادێ و دەشتەکان دا کەوتنەوە چالاکی .

لە ناوچەی هەولێریش جوتیارانی ناوچەی بالەکایـەتی دلێرانە دژی هـێرشی راگویـزتن و دامرکاندنەوەی فاشیستانە وەستان و دەیان تێکوشەر دەستیان گەیاندۆتە تفەنگ و دایانـە کێوەکان بە سەرکردایەتی مامە شێخە و کـاك ئەحمـەد نەبـی و زۆری پـێ نـەچـوو رۆلـە تێکوشەرەکانی گەلەکەمان کـاك عومەر دەبابە و کاك عەلی عەسکەری و دکتور خالید سەعیـد و کاك طاهـر علـی والـی و کـاك سەعـدی گچکـە وکـاك سـەیـد کـاکـە و هاورێ تێکوشەرەکانیشیان دایانە شـاخ و دەستیان بـە خەباتی چەکدارانـە کردەوە لـە ناوچەکانی هەولێر و سلێمانی‌دا .

بەم جۆرە ئەمرۆ لـە زۆر شـوێنی ولاتدا خەبـاتـی پێشمەرگانـەی چەکـدار دەستی پێ کردۆتەوە بە هیوای هێنانەوە جۆش و خرۆشی پێشمەرگە نەبەزەکان و رۆلە هۆشیارەکانی گەلەکەمان و هەلگیرساندنەوەی شۆرش لـە کوردستان‌دا . بـەلام شۆرشێکـی عـیراقی ، شۆرشێکی دیموکراتی دوژمن بە ئیمپریالیـزم و فاشیزم و کۆنەپەرستی ، کە با بلێسەکەشی لە لووتکەی شاخە سەرکەشەکانی کوردستانەوە بەرز بێتەوە، بەلام مەشخەلەکەی ئەبێ هەمـوو عیراق دابگرێتەوە . ئەبـێ نەك هـەر لە رووی سروشت و ئامانجەوە ، نـەك هەر بە دروشم ، بگـرە لـە رووی فراوانی و پەرەسەندنیشەوە ، بە کردوەش بـکرێت بـە شۆرشێکـی عیراقی دیموکرات ، شۆرشی کورد وعەرەب و تورکمان و ئاسـووری و هـەمـوو هـاو نیشتمانی‌یەکی دیموکرات و ئازادیخواز .

بۆ ئەم مەبەستـە پیرۆزەش یـەکێتی نیشتمانی‌ی کوردستان بانـگی هەموو هێزە پێشکەوتووەکانی عیراق ئەکات ، ئەوانەی لە ناو (التجمع الوطنی العراقی) دان ، یا لە دەرەوەی، بو هاوبەشی و هاوکاری کردن لەم شۆرشـە دیموکراتی‌یەدا ، بو کردنی بە شۆرشی گەلـی عیراق لە پێنـاوی دیموکـراسی بـۆ عیـراق و ئۆتۆنۆمی بۆ کوردستانی عیراق‌دا .

سەرکەوتوو بێت شۆرشـە عیراقی‌یـە دیموکراتەکەمان .

کاروباری ڕێکخستن

مەسەلەی ئەندامەتی و ڕێکخراوەکانی یەکێتی نیشتمانی کوردستان

(١)

بزوتنەوەی رزگاری خوازانەی نەتەوایەتی گەلی کورد لە سەرەتای سەدەی بیستەمدا ، بە تایبەتی لەسالانی پیش یەکەم جەنگی جیهانیدا، سە بارەت بە زور هوی ناوەکیو دەرەکی ئابوری و کومەلایەتیو سیاسیو فەرهەنگی ناو کومەلی کوردستان ، حکومەتەکانی عوسمانیو قاجاری و دنیایئەوسا پێی نابووە قوناغیکی نویوە . یەکیك لە پیناسە گرنگەکانیئەم قوناغە پیکهینانی داوودەزگاو ریکخراوی نەتەوەیی سیاسیو فەرهەنگی بو بو یەکەمین جار لە میژوی خەباتی نەتەوەی کوردا .

بەلام ئەم داو و دەزگایانە ریکخراوی جەماوەری نەبونو بەشیوەیەکی سەرەکی پیکهاتبون لە تویژەکانی سەرەوەی کومەلی ئەوسای کوردستان ، تاقمی هەلبژاردەنەوەی ئەمیرو پاشا و شیخو ئەفسەرو کاربەدەستە زلەکانی کورد . لە روی جوری بیرکردنەوەو شیوەی کارو خەباتەوە ، نەیان ئەویستو نەیشیان ئە توانی ببنە ریکخراوی فراوانی جەماوەری خەلکی کوردستان . جوتیارو دوکاندارو بورەپیاو و هەژارانی ولات لەدەوری خویان بئالینو رەگی قول لەناو گەلدا دابکوتن .

سەرەرای ئەمەش ، ئەم ریکخراوو دەزگا سیاسیانە نە پروگرامیکی رونو ئاشکراو دیاریکراویان هەبو کە پیویستییەکانی رزگاریو گورانو گەشەکردنو پیشکەوتنی کومەلی کوردستان بنوینیتەوە ؛وە نە (پیرەوی ناوخو) یشیان هەبو ، کەژیانی ناوەوەی ریکخراوەکە ریك بخات و پەیوەندیکانی نیوان ئەندامەکانی رابەرایەتیو ، نیوان رابە رایەتیو ئەندامەکانی دی ، نیوان ریکخراوەکەو ئەندامەکانیو جەماوەری گەل دیاری بکات .

کشتەکی پیکەوەبەستنی ئەمانە ، هەستی رووتی نەتەوایەتی (خوبەکورد زانینو هەولدان بو رزگاری کوردو کوردستان لە تورکو عەجەم)، وە پایەی کومەلایەتی خویان بوە ، نەك پەیوەندی ئایدیولوجیو پروگرامی سیاسیو ئابوریو کومەلایەتیو فەرهەنگیو پیرەوی ناوخوی ریکخراوەکە .

ئەگەرچی هەلگیرسانی یەکەم جەنگی جیهانیو راپیچکردنی زوربەی سەرکردەو رابەرو ئەندامەکانی ئەم ریکخراوو داوودەزگا سیاسیانە بو مەیدانەکانی شەرو کوشتار کوتایی هینابە چالاکی وجموجولیانو نەیانتوانی دەوریکی کاریگەر لە گورینی باری سیاسی کوردا بگیرن ، لە گەل ئەوەشدا هەندیك لەم ریکخراوانە شوینەواری باشو بەکەلکیان بەجیهیشتوەو موری خویان ناوە بە خەباتی گەلەکەماندا لەو قوناغەدا .

(٢)

لەنیوان هەردو جەنگی جیهانیو لەکاتی دوەم جەنگی جیهانیشدا ، چەندین ریکخراوو داوودەزگای نەتەوەیی سیاسی دروستبون وەکو :

جەمعیەتی کوردستان / ١٩٢٠ (عیراق) ، کومەلی خویبون /١٩٢٧ — ١٩٣١ (تورکیاو سوریا) ، کومەلی یەکیتی و کومەلی برایەتی / سییەکان (عیراق) ، کومەلی هیوا / ١٩٣٩ (عیراق) ، حیزبی ئازادیخواهانی کوردستان /١٩٤١ (ئیران) ، کومەلەی ژ . ك / ١٩٤٢ (ئیران) .

ئەگەر هەلو مەرجی دروستبون و پیکهاتنی ئەم ریکخراوانە بەراورد بکرین ، کەمو زور جیاوازییان لە ناوا هەیە ، بەلام بەگشتی لە چاو هینەکانی سەردەمی پیش یەکەم جەنگی جیهانیدا پتر گەشەیان کردوە بە تایبەتی لەو روەوە کە پیکهاتنی کومەلایەتی ئەم ریکخراوانەهەر بریتی نەبوە لە تاقم و تویژەکانی سەرەوەی کومەلو هەلبژاردە ، بەلکو خەلکی شارەکانو بورەپیاوو موچەخور و دوکاندار و مەلاو پیشەگەر وکویخا و هە ندیك جار جوتیارشی گرتوتەوە . ئەگەرچی بە شیوەیەکی سەرەکی رابەرایەتی هەر بەدەس تویژی سەرەوەی کومەلەوە بوو ، بەلام کومە لانی خە لکیش، بە تایبەتی جەماوەری شارەکان ، وەکو هیزیکی بە رچاو لە هەندیك لەم ریکخراوانەدا بەشدار بون . یەکی لەهوکانی ئەم گورانە ش جگە لەپتر گەشە کردنی بزوتنەوەی رزگاری خوازانەی گەلی کورد ، گواستنەوەی ناوەندی چالاکیو جموجولی ریکخراوەکان بوە لە ئەستەمولەوە بو ناو کوردستان . وە پەیدابوونی کوردایەتی بو لە ناو شارەکاندا .

بە لام ناتەواویو کەموکورییە بنچینەییەکانی کە لە دەزگا سیاسیکانی پیشودا بون ، لەمانیشدا دوبارە بونەتەوە کە یەکیکیان نەبونی « پیرەوی ناوخو » ی ریکوپیکە بو ریکخستنی ژیانی ناوەوەی دەزگاکە .

کی ئەتوانیت ببیتە ئەندامو کی ناتوانیت ؟ ئەندامان بە شیوەیەکی سەرەکی لەناو کام چینو تاقمی کومەلەوە ئەبیت بین ؟ ئەو مەرجانە چین کەلە کەسیکا ئەبیت هەبن بو ئەوەی بتوانیت ببیتە ئە ندام ؟ ئە ندام چون ئە دوزریتەوە ، چون پەروەردە ئەکریت ، پیوانەکانی وەرگرتنو هەلسەنگاندنی چین ؟ ئەرکەکانی سەرشانی چین مافەکانی چین ، پیوەندی نیوان رابەرایەتیو ئورگانەکانی ریکخراوەکە ، هی نیوان رابەرایەتیو جەماوەری ئەندامان، هی نیوان ئە ندامان خویان، هی نیوان ریکخراوەکەو جەماوەری گەل ....

کورتیکەی مەسەلەی ئەندامەتی یاخود هیچجورە ریوشوینو پیوانەیەکی دیاری کراوی نەبوە،وەیان لە روانگەیەکی ئەخلاقیو ودینییەوە ، واتە بە تیگەیشتنیکی ئیدیالیستی ، سەیر کراوە . تەنانەت زوربەی ئەم ریکخراوانە مەسەلەی ئەندامەتی بە « کاریکی تەنیایی » دانەناوە ، بەلکو لایان وابوە بە راکیشانی سەرۆکی خیلیك هەمو ئەفرادی خیلەکەو بە دوستایەتی سە رگەورەی بنەمالەیەك ، دلسوزیی هە مو بنەمالەکە تەئمین ئەبیت ، ئیتر خوماندو کردن بە خەلکییەوە لەپایچی ؟ . لەم قوناغەدا گرنگترین پیوانەی ئەندامەتی ئەوەبوە کەپیاو کوردیکی دلسوز بیتەو حەز بە رزگاری کوردو کوردستان بکاتو ئامادەبیت سویندی ئەندامەتی بخوات ، سایان بە قورئانو شەرەف، یاخود بە خاکی کوردستانو ئالاو خەنجەر کە دلسوز بمینیتەوەو خیانەت نە کات .

(٣)

سوێندانو سویند خواردن وەکو مەرجی هەرە گرنگی بە ئەندام بون ، کە سەرچاوەیەکی ئیدیالیستی هەیە ، لە گەل پیوانەی زانستی پەروەردەکردنی سیاسی جەماوەری گەل بو خەباتی شورشگیرانەو راپەراندنو هوشیارکردنەوە و سازدانو هینانە جوشو خروشی کومەلانی خەلكو باوەر هینانی ئایدیولوجی بەراستیی و رەوانی تیکوشان ، واتە لەگەل وەرگیراندنی بیرو ئایدیولوجی شورشگیرانە بە هیزی مادی لەشکان نەهاتو ، ناگونجین .

مەسەلەی ئەندامەتی لە ناو ریکخراوە نەتەوەییەکانی کوردستانی عیراقدا هەر بەمجورە مابووەوە ، تالە چلەکاندا هەندیك ریکخراوی مارکسیو نیمچەمارکسی دروستبون وەکو یەکیتی تیکوشین ، حیزبی شیوعی کوردستان (شورش)، وە حیزبی رزگاری کورد، کە لە روانگەیەکی ترەوە سەیری مەسەلەی ئە ندامەتییان ئەکردو لەباتی سویندان بە هەندیك پیوانەی تر ئەندامیان هەل ئەسەنگاند . وەتەجروبەی ئەم پیوانانەش دوایی تر لە «پیرەوە ناوخو » کانی پ.د.ك داپوختەبون .

ئەندامەتی پارتیو ریکخراوە سیاسیکانی دنیاش ، لە پارتییەکەوە بو پارتییەك لەولاتیکەوە بو ولاتیکیتر بە پیی جوری پیکهاتنی ریکخراوەکە، ئایدیولوجی، شیوەیکارو ئامانجەکانی .... هتد . جیاوازە . بو وینە جوری ئەندام پەیداکردنو وەرگرتنو پەروەردەکردن لەریکخراوە کومونیستو مارکسیستەکاندا جیاوازە وەك لە هی سوشیال — دیموکراتەکان ، یا مەسیحییە — دیموکراتەکان وەیاخود فاشیستەکاندا ....

لە هەندیکیاندا زەلام بەشیوەیەکی فەردی و راستەوخو دوای پەروەردەکردنو تاقیکردنەوە ئەبیتە ئەندام .

لە هەندیکی تریاندا بە هوی ئەندامیتییەوە لە ریکخراویکی تری وەکو نەقابە ، ژوری بازرگانیو پیشەسازی .... بە جوریکی ناراستەوخو ئەبیتە ئەندامو جەماوەری پارتییەکە لە جەماوەری چەند نەقابەو کومەلو یەکیتی پیشەیی یەکگرتوپیکدیت .

هەر بەم پییە ئەرکو فەرمانەکانی سەرشانی ئەندام بەرامبەر پارتییەکەیو ئەو مافانەش کە هەقی کەلك لیوەرگرتنی هەیە لە پارتییەکەوە بو پارتییەك ئەگوریو لەهەندیکیاندا پیوانەو ریو شوینی سەختو ورد بەکار دیت و لە هەندیکی تردا هی نەرمو خاو ...

(٤)

پ.د.ك بە پیچەوانەی ریکخراوە نەتەوەییەکانی پیش خویەوە ، هەولیدا لەباتی پیوانەی ئیدیالیستی هەندیك پیوانەی تر بو هەلسەنگاندنی خەلكو وەرگرتنی ئەندام بەکار بهینیت ، کە ئەویش هوشیارکرونەوەو پەروەردەکردنو تیگەیاندنو باوەر پی. هینانی ئەندام بە ریبازو بیروباوەرو جوریخەبات لە قوناغیکی چەند پلەییو لە ماوەیەکی زەمەنی دیاریکراودا .

— ئەندامیکی پ . د . ك یەکیکی دیکەی ئەدوزییەوە ، کە لیی ئەوەشایەوە ببیتە ئەندام، جا هەولی لە گەل ئەدا بیروباوەرو ریبازو ئامانجەکانی خویانی بو رونبکاتەوە لە ریگەی گفتوگوو پیدانی پروگرامو بلاوکراوەو نامیلکەی روشنبیرییەوە ؛

— ئەگەر بیروراکانی پ . د . ك ی پەسند بکردایە ، داوای لی ئەکرا بچیتە ریزی ریکخستنەوە ، ئەوسا لە ئەلقە یاشانەیەکی لایەنگراندا ریك ئەخراو ئەندامیکی شارەزا بە ریکوپیکی لە گەلیان کوئەبووەوەو کاروباری پارتایەتی بو رون ئەکردنەوە ؛

— ئەگەر تاقیکردنەوەکانی ئەو ماوەیە و رەفتاری لایەنگرەکە باش بوایە ، ئەوسا ئەپالیورا بو ئەندامەتیو هەمو مافەکانی ئەندامی ئەبو جگە لە دەنگدان ؛

— پاش تیپەربونی ماوەی دیاریکراوی پالیوراوی ئەبوە ئەندامو بەرەسمی ئاگادار ئەکرا. بە کورتی یەکیك تا ئەبو بە ئەندام بەم پلانەدا رائەبوردو ئەبو سەرکەوتوانەش پییدا تی پەریت: دوست — لایەنگری ریکخراو — پالیوراو — ئەندام ئەم ماوەیە جاری واهەبو چەند مانگیك ، وە جاری واهەبو چەند سالیکی ئەخایاند .

ئەندامەتی لە پ.د.کدا بەوجورە دەقی گرتبو ، سا ئەگەر لە قوناغیکدا پەیرەوی ئەم ریو شوینانە بەکردەوە نەکرابیتو ئەم پیوانانە خرابنە پشتگوی ، وائەوە شتیکی نائاسایی پیچەوانەی پەیرەوی ناوخو بوە و گەلیك هوی هەبوە کە ئیرە شوینی باسکردنیان نییە . ئەمە هەلبەتە پیش ئەوەی رابەرایەتی خیلەکی بەتەواوی بالی رەشی بە سەر پارتییا بکیشی وبیکاتە چیشتی مجیورو .

ی.ن.ك ریکخراویك نییە کە لەناو گەلیکی بی ریکخستنو ریك نەخراودا دروست بوبیت ، سیسال زیاترە لە کوردستانی عیراقدا داوودەزگای سیاسی نەتەوەییو مارکسیو شیوعی هەیە ، لەپال ئەم دەزگا سیاسییانەدا گەلیك ریکخراوو یەکیتی نەقابیو پیشەییو فەرهەنگی قوتابیانو ماموستایانو ئافرەتانو کریکارانو جوتیاران ... دروستبون . هەر لەریزەکانی پ.د.کو ح.ش.عدا دەیان هەزار کەس کاری سیاسییان کردوەو شارەزای ریکخستن بونو تەجروبەیان وەرگرتوەو لەماوەی چواردەسالی رابوردودا دەیان هەزار کەس لە داوودەزگا سیاسیو پیشمەرگەییەکانی شورشدا بەشداربونو کەموزور شارەزای

بڕوانە لاپەڕە ٧

بیروڕای ئـــازاد

ئەم وتارە یەکێك لە کادرانی ی . ن . ك نوسیوێتی بۆیە گەلێك جار بە ناوی یەکێتی‌یەوە ئـەدوێت ... ئەگـەرچی هەندێـك لەو بـیرو ڕایانەی‌لەم وتارەدا دەربڕ ـ راون ، ڕەنگە لەگەڵ هەندێك لە بیروڕاو بۆچونەکانی ی . ن . ك یەك نەگرنەوە ، بەلام لەبەر گرنگـی‌باسەکە بـــە پێویستمان زانی لە گۆشەی بیروڕا ی ئازادا بلاوی بکەینەوە و سەرنجی خوێنەریش بـۆ ئـەوە ڕابکێشین کە ئەم وتـارە ڕای نوسەرەکەیەتی و ئامادەین بـۆ بلاوکردنەوەی هـەر لێدوانێکی زانستی لەم ڕووەوە .

ڕێبازی نوێ .

چەن ڕەئی‌یەك لەسەر زیندو کردنەوەی پ . د . ك

(١)

پ . د . ك کە تەمەنی چارەکە قەرنی زیاترە و لـــە بنچینـــەدا لـە چـەنـد پارتـی و ریکخراویکی مارکسی و پیشکەوتو دروست بوە، سەدان ئەندام و کادری سیاسی و پیشمەرگەی پی‌گەیاندوە و سەدان لا پەرەی روناکی خستوتـە ســەر خـەرمانـی بیـری پیشکـەوتوی کوردایەتی و مروڤایەتی و لە کـوری خـەباتدا سەدان شەهیـدی بەخشیوە و لـە دوای دوەم جەنگی جیهانی‌یەوە میژوی گەلەکەمان لـە کوردستانی عیراقدا وە هی پ . د . ك تـا رادەیـەکی زور تیکـەل بـون بـە یەکتـری . رابوردویەکی وا ئالوز و پـر روداو ، لە هـەل و مەرج و زروفی ئالوزی گەلیکی وەکو کوردستانی عیراقدا، بی گومان پیویستی بە لیکولینەوەی قول و هەلسەنکاندنی مەوزوعی و گشت لایی یە ، کە نە ئیرە جیگەی ئەو باسە ئالوزە و نە ئیستەش هیشتا کـاتی ئەمەیـە . پ . د . ك وەکو ریکخراویکی تیکوشەری کوردستان لە خەباتدا لایەنی ئیجابی هەبوەو هی سەلبیشی هەبوە ، لە هەندیك قوناغـدا ریبـازی شـورشگیرانـەی پیشکەوتوی گرتوە ، لە هەندیك قوناغی تردا توشی لادان و ئینحیرافی زور قول و زیانبەخش بوە ، تا وای لی هات لەم سالانەی دوایيدا بوبـو بە قاوغیکی بوش و بی گیان و جولانەوە .

دوژمنانی گەلەکەشمان بـی ئاگانین لـەو دەورەی پ . د . ك لە خەباتی گەلەکەمانـــدا بویەتی ، بویە دەزگا جاسوسیکانی ئەوانیش چ لە عیراق وە چ لە ئیران ئەیانەوی ناوی پ . د . ك و رابوردوەکەی بو دوژمنایەتی کوردایەتی بەکار بهینن . بەو ناوەوە ریکخراوی کارتونی دروسـت ئەکەن ، بو شیواندنی روی گەش و راستەقینەی پیشکەوتوانە و رەوای کوردایەتی ، بو خەریك کردن و چەواشە کردنی کومەلانی خەلك وە بـو کو کردنەوەی دەنگوباس و ئاگاداری لـە سەر تیکوشەرانی کوردستان ... تیکوشەرانـی کوردستان پیویستە سـەرنجیکی رەخنەگرانە و بی بەزەیی لە میژوی پ . د . ك بدەن ، کارە باش و خراپەکانی ، سەرکەوتـن و نوچـدان و گلانەکانی ، هەلویستە شورشگیر و راستەکانی و هەلویستە کونەپەرست و لادان و ئینحیرافەکانی، واتە لایەنی سەلبی و ئیجابی ، بە قولی و گشت لایی ، مەوزوعی و عیلمی هەلبسەنگینن و حوکم بدەن . نابیت هەرگیز پیوانەی عیلمی ون بکـەن و گیانی لیکولینەوەی زانستی بدورینن :

ـ لە لایەکەوە عاتیفە وایان لی بکات لایەنە سەلبیەکانی بشارنەوە ، یا « دیفاع » ی لی بکەن هەر لەبەر ئەوەی خویان بە پەروش و دلسوزیی کابرایەکی شورشگیری خو بەخت‌کەرەوە تییـدا بـون ....

ـ وە یاخود لە لایەکی تـرەوە ، سەبارەت بە بوگەن بونی رابەرایەتی‌یەکەی و هەندیك لـە کـادر و ئەنـدام و کاربەدەسـتە سیـاسی و سەربازی‌یەکانی ، بکەونە ئەو داوە فیل بازانەیەوە کە دوژمنەکانی نەتەوەی کورد ئەینینەوە بو شیواندن و دزیو کردنی سەرتاپای میژوی خەباتی گەلی کورد ، بە هوی بوغزاندن و دوژمنایەتـی رەگەزی کوردەوە . تیکوشەرانی کوردیش ، بـە هوی « لا سەلبی و خراپەکانی » پ . د . ك ەوە ، بی ئاگا هەمان قسـەی ئەم دوژمنە رەگـەز پەرستانە دوبارە نکەنەوە .

تیکوشەرانی کوردستان پیوستە لە کاتـی هەلسەنگاندن و لیکولینەوە و حوکم داندا ، هەر مەسەلەیەك بەرنەوە زەمان و زەمینی خوی ، بی کویدانە عاتیفەی شەخی . لە هەمو رویەکەوە هی سەلبی و ئیجابی، وە بە رەچاو کردنی مەرجەکانی کوردستان و روژهەلاتی ناوەراست و دنیا ، واتە لە گشت لایەکیەوە بـە شیوەیەکـی عیلمـی و مەوزوعی تیی بروانن وشی بکەنەوە . بەرامبەر پ . د . ك یش بو ئەوەی بە هەلە نەچن ، ئەبیت هەر ئەم ریگەیە بگرن .

(٢)

ئەگەر چی ژمارەیەکی زوری ئەوانەی ئیستا لە ژیر ئالای ی.ن.ك دا کوبونەتەوە کاتی خوی لە ریزەکانی پ . د . ك دا بون بەلام هەر وەکو ی.ن.ك رای گەیاندوە ، ریکخستن و پیکهاتن و ریبـاز و بیروراو روانینـی بـو مەسەلـەکانی کوردستان و عـیراق و روژهـەلاتی ناوەراست و دنیا بە تەواوی جیاوازە لە هینەکانی پ . د . ك و ئەم خوی بە جیگرەوە یا دریژە پیدانی هیـچ ریکخستنیکی پیش خوی نازانیت .

* پ . د . ك ریکخـراوی سیـاسـی سەردەمیك بو کە بە شکانی شورشی کوردستـان و چارەنوسیکی رەش و مەینەتی‌یەکی نەتەوایەتی گەورە دوایی هات .

* ی . ن . ك ریـکخـراوی سیـاسـی سەردەمیکە،کە بە هەلسانەوە وخو کوکردنەوە و تەجروبە وەرگرتنـی گەلـی کوردستـان و راستکردنەوەی ریبازی کوردایەتی دەستی پـی کردوە . پ.د.ك ریکخراوی رابوردوی دوراوە و ی . ن . ك هی باری سەخت و پر کویرەوەری خەباتی ئیستای تیکوشەرانی نەبەزی کوردستانە. ئەو ئەدەبیاتە سیاسیە کەمەی تائیستا ی.ن.ك بلاوی کردوتەوە رەنگە چەند لایەنیکی ئەم راستیەی روشن کردبیتەوە ولە دوا روژیشدا بیگومان ئەم جیاوازی‌یانە چ لە روی تیوری‌یەوە وە چ لە روی پراتیکەوە لە کاروباری روژانە زیاتر دەرئەکەون . هەر لەبەر ئەم جیاوازییانەیە ئەبی ی . ن . ك بە هیچ جوریك پ . د . ك ، ئەگەر لە پاشەروژدا زیندوش ببیتەوە ، ریبازیکی پیشکەوتوانەش بگریت ، نە بـە « منافس » ی خوی بزانیت ، وە نـە لایشی وەهـا بیت کـە پ . د . ك لە باریا هەیە جاریکی کە دەوریکی سەرەکی یا کاریگەر لە کوردایەتی‌دا بگیریت .

(٣)

کومەلی کوردستان ، کومەلیکی چینایەتی‌یە، وەکـو هەمو کومـەلیکی چینایەتی تـری دنیا ، دەسکەوتی ئابوری ، بیرورا و هەلویستی سیاسی و کومەلایەتی و فەرهەنگی ... جیا جیای تیدایە کە لە توانادا نیە هەمویان لـە تاکە پارتی یـا ریکخراویکی سیاسی خاوەن یەك بەرنامە و یەك پروگرام و پیرەو و ئایدیولوجـی و سیاسەت و ریبـازدا کوبکرینـەوە و بترنجینرینە نـاو یەك مەنجەلەوە . تەنانەت ئەگەر لـە قوناغیکی دیاریکراوی گوراندا بە هوی دواکەوتنی کومەل و گەلالە نەبونی تەواوەتی هەست و خەباتی چینایەتی‌یەوە ، یا بە هـوی سەختی ئازاردانی نەتەوایەتی‌یەوە ، ئەم چین و تویژە کومەلایەتیە جیاوازانە لە ژیر ئالای یەك ریکخراودا کوبونەوە و یەکیان گرت ، لە قوناغیکی تردا ئەم ناکوکی‌یـە « مات و سر » انـە ئەتەقنـەوە و ریکخـراوەکە هەلئەتەکینن و ئەیکەن بە چەند پارچەیەکەوە .

تەجروبەی ئەمجارەی گەلەکەشمان سەر لەنوی چەوتی و هەلەیی سیستەمی تاکە ـ پارتی: (نظام الحزب الواحد) ی سەلماندەوە ، هەر لەم روانگە زانستی یەوەیە کە ی . ن . ك باوەری بە پیویستی بون و گەشە کردن و تیکوشانی چەند پارتـی و ریکخـراوی سیاسـی پیشکەوتـو و شورشگیر و دیموکرات و تیکوشەر هەیە ، کـبـە نوینەری چین و دەستە جیا جیاکانی کومەلـی کوردستان و ئامرازی خەباتی چینایەتی‌یان بیت ؛

ـ لە لایەکەوە پیکەوە لە پیناوی مەسەلە گشتـی و ناوکویی‌یەکانی گەلەکەماندا هاوکاری و خەبات بکەن و لە ریزیکی یەکگرتو و پتەوداشان بە شانی یەك دژی ئیمپریالیزم و کونەپەرستی ، دژی حکومەت و چینە چـەوسینـەرەوەکانـی خەلکی کوردستان ، لە پیناوی بە دەسهینانی مافە نەتەوەیی و دیموکراتی‌یەکانی گەلەکەماندا بجەنگن،

ـ وە لە لایەکی ترەوە لە ناو خویاندا خەباتی ئایدیولوجی دوستانە بکەن لەگەل یەکتریدا ، لە پیناوی گورینی کومەلی هەژار و نەخویندەوار و دواکەوتوی کوردا بە کومەلیکی پیشکەوتو .

تیکوشەرانی کوردستان لە کاتیکدا کە خەبات ئەکەن بو ئەوەی گەل بە مافی‌گەلك وەرگرتن و بەکار هینانی ئازادی‌یە دیموکراتیەکان بگات ،ئەبی لە پیشدا ئەم هەقە بە یەکتـری رەوا ببینـن و حورمەتی ئەم مافە پیروزەی مروڤ بگرن ، مافی خو ریکخستن لە ریکخـراوی سیاسی و کومەلایـەتی و فـەرهەنگـی جیا جیـادا ، کە مروڤایەتی هەزاران قوربانی لـە پیناودا داوە و تەجروبەش لە کوردستان و هەمو ناوچەیەکـی تری تیکوشانی دنیـادا دروستی و کاریگەریی و باشی‌ی سەلماندوە ، وە ئەگەر تیکوشەرانی هاو خەبات و هاو ریکە وهاو ئامانج و هاو دەرد هەرلە ئیستاوە ، کە هەمو لە ژیر باری چەوسانەوە و زولـم و زورداری‌دان و هیشتا دەسەلاتـی سیاسی‌یان نەگرتوتە دەست ئەم هەقەی یەکتری نەسەلمینن و بە کردەوە جی بـەجی‌ی نەکەن و ریزی لی نەگرن ، ناتوانن وا لە کومەلانی خەلـك و جەماوەری گەل بکەن کە باوەر بەوە بینن ، لـە پاشە روژدا ئەم ئـازادی‌یانە و ئـەو بەلینانەی تیکوشەرانی شوشگیری ئیستە ئەیدەنی ، بـوی تەئمین ودابین ئەکری .

(٤)

ی . ن . ك ئـەبیت باوەری بـە مافی سەربەستی و سەربەخویی ریکخستن ، بە مافی سەربەستی دەربرینی بـیرورا و هەلویستی سیاسی هەبیت و لای وابیت دروست بـونـی چەندین ریکخـراوی سیاسـی تیکوشـەر و شورشگیر لە کوردستاندا فینومینا : (ظاهرة) یەکی ئاساییـە و بە قازانجـی گـەلی کـورد و بزوتنەوە شورشگیرانەکەیەتی ، وە ئەم بە هیـچ جوریك نابیت وە راست نیە ریکخستن و بیروڕای خوی بە زور بـە سەر هیـچ لاو ریکخـراویکی سیاسی شورشگیری تیکوشەری تردا بسەپینیت وەکو کاتی خوی رابەرایەتی خیلەکی و بورجوازی راسترەو ئەیکرد . بەلام ئەم مافە لە قوناغـی ئیستای خەباتی گەلی کوردستانی عیراقدا ، کـە بە یەکی لە ترسنـاك تریـن و سـەخت تـرین قوناغەکانی ژیانی نەتەوەی کورد ئـەژمیـردری ، تە نیا بو ئەو تاقم و ریکخراوانەیە، کە بە راستی، بە بیروباوەرو بە کردوەوە و خەباتـی روژانە ، پیشکەوتون ، شورشگیرن ، تیکوشەرن ، دژی ئیمپریالیزم و کونەپەرستی کـورد و بیگانـەن ، پەیوەندی‌ی نوکەرانەیان لەگەل هیچ یەکی لـە دەولەتە داگیرکەرەکانی کوردستـان و دەزگـا و تاقمـە جاسـوسـی و کـونـەپـەرست و گومـان‌لی‌کراوەکانـدا نی‌یـە ، باوەریان بـە هاوچارەنوسی‌ی و هاو خەباتی‌ی نەتەوەی کورد و ریکخراو و پارتی‌یە کوردستانیەکانە لە هەمو پارچەکانی کوردستاندا ، باوەریان بە هاوخەباتی و هاودەردی و هاوئامانجی و هاودوژمنی‌یە لەگەل گەلانی ناوچەکە : عـەرەب و فـارس و تورك و ئازەری ... باوەریان بەوەیە کە ئیمپریالیزم و کونەپەرستی نەك هەر ناتوانری بکرینە دوستی مەسەلەی، کورد ، بەلکە دوژمنی خوینە خـوی و سەرسەختی کوردایەتین .

لە قوناغی ئیستای خەباتی گەلی کوردستاندا، کـە لـە نـاو هەرەشـەی بـلاوە پیکـردن و

تەفروتوناکردنی خشکەیی و گورینی روخساری نەتەوەیی نیشتمانەکەیدا ئـەزی ی . ن . ك ئەبیتهەقی سەربەستیی ریکخستن و کارکردن و پیویستی هاوکاری و پیکەوه خەبات کردن و زیان تەنیا بەو هیزانە رەوا بیینیت • نەك بەوانەی بە یارمەتی دەزگای جاسوسی یەکی لە حکومەتە داگیرکەرەکانی کوردستان و چەوسینەرەوەکانـی کورد و عەرەب و فارس و تـورك و تـازەزی • ئاسوری و ئەرمەنی . . . بە درو بە ناویکی ساختە و کارتونی‌یەوه دروست ئەبن و ئەزین جاروبـار بلاوکراوه یا بەیانیکی دروزنانە دەرئەکەن بـو هەلخەلەتاندنی کومەلانی خەلکی کوردستان .

(٥)

لای هیچ تیکوشەریکی کورد ، کە لە نزیکەوه ئاگاداری پ . د . ك بوبیت ، ئەندام بوبیت یـا دوستی ، شاردراوه نی‌یە کە لەم چەند سالانەی دواییدا پ . د . ك بوبوه ریکخراویکی فراوانی پر ناکـوکی و ناسـازی و ناتەبایـی و کەسانـی هەمەرەنك و هەمەچیزه و تـەنانەت جاسوس و گومان‌لیکراو . وه لە روی چینایەتی‌یەوه کورابو بە ریکخراوی چینە هـەره دواکـەوتـو و چەوسینەرەوەکانی کومەلی کوردستان ، لـە سـەروك عـەشـیرەت و زەویـدار و کویخـا و دەولەمەندانی شەری کوردستان . ئەوەی لـە « پروگرام و پیرەو » ە کەیدا نوسرابو کەمیکی زور کـەمی نـەبیت هیچـی لـەگـەل راستیـی « ریکخستن و ریباز و کارکردن و بیروڕای پارتی » دا نـە ئـەگونجان . « پ . د . ك » ی نـاو « پروگرام وپیرەو » شتیك بو ، پ . د . ك لـە « واقیع » دا شتیکی تربو . ئەم راستییە تالە ، بە رونی لە کاتی « ئـاش بەتال » کردنـی مارتی ١٩٧٥ دا دەرکـەوت کـە دەسـەلات و تواناو ریکخستن و دەوری پیشرەوانەی پ . د . ك بایی چەندبو ، رابەرایەتی خیلەکی کە مەیدانی خەباتی بەجی هیشت و هەلات بو ئیران ، هەمو داو و دەزگاکانی « پ . د . ك » یشـی بی « نقە و جقە » بە دوی خویدا راپیچ کردبو ئوردوگاکانی پەنابەران و شارەکانی تـری ئـیران . دواییش زوربەی کادرە سەرکردەییەکانی ، بـی ئەوەی هیچ بیانویەکی « منطقی » یان هەبی یانـاچـار بوبن ، خویـان هاویشتە ژیـر رەحمـەتی رەگەزپەرستانی عیراقەوه و هەندیکیان کەوتنـە راپورت نوسین و هەندیکی تریان کەوتنە قسەی بی سەروپی لە پشتی تەلەفیزیونی کەرکوکەوه .

بی گومان چارەنوسی ریکخستن و داو و دەزگاکانـی پ . د . ك دوای بـلاوه پیکـردنی شورش شتیکی نهینی نیـە و گیرانـەوه و باسکردنیشی ، بەهیچ جوری مایەی دلخوشی و بەختیاری نیە .

پ . د . ك ئیستە لە کوردستانی عیراقدا ریکخستنی نەماوه . کاتی خویشی لە کاتیکـدا کە شورش بەشی هەرەزوری کوردستانی بـە دەستەوه بو ، لـەو جیگایانەدا کـە بـە دەس دوژمنەوه بون ریکخستنی نهینی وریکوپیکی نەبو ، وه لە ناوچە ئازادکراوەکانیشدا ئەو ریکخستنە بوش و لاوازه بو کە کومەلانی خەلکی کوردستان ئەیان دی و فرمانی سەرەکی سیاسی بەیتوبالوره هەلدان و سلاوات دان بو لە دیاری بەرزانی و بارەگای بەرزانی . لە کوردستاندا رەنگە هەندیك ریکخراوی بچوك بچوکی دەزگای « پاراستن » مابن کە تا ئیستەش دەنگوباس کوبکەنەوه و بو خو پاراستن و خـو شاردنەوه ، زوربەیان خویـان خستوتە ناو دەزگا جاسوسیەکانی کاربەدەستانی رەگەزپەرستی بەغداوه ولە بەر چاوی جەماوەری گەل بە ریسواترین و نزم ترین کە س دائەنرین و ئەوانیش بەرامبەر خەلك‌لە سەگی هار درترن . ئەمە بیگومان ئەگەر پەیوەندیان بە رابەرایەتی خیلەکیشەوه هەبیت بـە ریکخراویکی سیـاسی دانانرین و دەزگای جاسوسین . لەمانە بەولاوه ریکخراویـك بـە ناوی پ . د . ك ە وه کـە بەسترابیت بـە سەرکردایەتیـەکی دەرەوەی ولاتەوه وجودی نی‌یە تا ئیستـە ، وه ئەگەر شتیکیش هەبیت جیاو سەربەخویە لەوانەی کە دەوری سەرەکی‌یان هەبوه لە تیکدانی شورش و سەرشورکردن بو پیلانی ئیمپریالیزم .

رابەرایەتی خیلەکی کە رایکرد بو ئیران ، نزیکەی هەشتیەکی میللەتەکەشمانی لەگەل خوی برد بو ئیران ، هەر لە سەرەتاوه لە سەر داوای « سازمانی ئەمـن » ریکخستن و پارتایـەتی‌یان لەخەلك قەدەغەکرد ، هەرچی باسی پارتایەتی و خوریکخستنەوەی بکردایە نەگیرا و تـی‌ی هەلئەدرا و بە ناوی چاوەزی کردنـی « زەرفـی دەولی باتس » ەوه نەیان تەهیشت کەس فزەبکات و تەیشیان ویست بـە پاره و بـە هەرەشـە و ترساندن و دلخوشی دانەوه و پروپالانتە و درو و دەلەسە و میکروفون . . . زورترینـی ئـەو کە سانەی چوبونە ئیران لە دەوری خویان ، لـە دەربەدەری ، بهیلنەوه و نەگەرینەوه عیراق .

بەلام تیکوشەرانی دلسوزی گەلەکەمان واقیعی هەلاتن و خو بە دەستەوەدان ، بەزین و واز هینان ، پلانی ئیمپریالیزم و کونەپەرستی ئیران و رەگەزپەرستانی عیراقیان رەت کردەوەو، تینوی خەبات و تیکوشان و خوریکخستنەوه بون لە سەر ریبازیکی نوی . ی . ن . ك دامەزرا و کەوتە گەر ، دەستی کـرد بـە ریکخستنەوەی هیزەکانی گەلی کورد ، بە شیوەی ریکخراویکـی « شیوه بەرەیی » کە ریکە بە پیکەوه ژیانی پیلی (تیار) ی‌پیشکەوتوانەی جیا جیا بدات ، بـو دەس پی کردنەوەی خەباتی شورشگیرانەی جەماوەری و تیکدانی ئەو پیلانەی دژی گەلی کورد دانراوه و بو دریژەدان بە تیکوشانی گەلی کوردستان لە پیناوی مافە رەواکانیا .

جا رابەرایەتی خیلەکی ، کە کوردستانـی عیراقی لە دەس دابو ، لە ئیرانیش کاری سیاسی و پارتایەتی و چالاکی لی قەدەغە کرابو ، هەر ئەوروپاری بە دەستـەوه مابـو ، بویـە هەمـو قورساییەکی خوی خستە ئەوی و تائیستاش هەر لەوی‌دایە ، رەنگە هیچ دروی تیا نەبیت ، ئەگەر خوریکخستنەوەی زوبەزوی تیکوشەرانـی کورد نەبوایە لە ی . ن . ك دا رابەرایەتی خیلەکی تاماوەیەکی زور دریژیش لە خەوی « ئەصحابـی کە هف » ی بیدار نەبوایەتەوه و نەکەوتایەتەوه خوی بو ریکخستنەوەی خەلك « لـە دەرەوەی ولات » .

(٦)

ئەمرو کوردستانی عیـراق لەبـەر دەمی قوناغیکی نوی‌دایە ، کـە خەریکـە مەشخـەلانی ئاگریکی تیدا هەل ئەگیرسیت ، نەك هـەر دەسکەوت و قازانج و بونی رەگەز پەرستانـی عەرەب و کونەپەرستانی کورد لە عیراقدا ئەخاتە مەترسیەوه ، بـە لکو هەرەشە لـە هـی هەمو کونەپەرستانی ناوچەکە و نفوزی ئیمپریالیزم و نوکەرەکانی ئەکات . . .

کونەپەرستانی ناوچـەکە و ئیمپریالیزم و صەهیونیەتیش لەم مەسەلەیە بی خەبەر نـین و ئەم مەترسیە ئەبینن و پیش بینی ئەکەن . . .

جا بویە پیاو ناهەقی نی‌یە ، گومانیکی رەوای هەبیت لە تەقەلاکانی رابەرایـەتی خیلەکی راسترەو بـو زیندوکردنـەوه و ژیانـدنـەوەی پ . د . ك لە دەرەوەی ولات ، لە سەر ریبازی کون و بە ئوسلوبیکی نوی ، بو تەگەره دان لـە گەشە کردن و جیگیر بونی ریبازی نوی‌ی خەباتی شورشگیرانەی گەلی کوردستان . ی . ن . ك هەر زو لە سەرەتای دامەزراندنیا پیش بینـی ئەمەی کردوه . تکا لە خوینەری بەریز ئـەکەم ئەو زەحمەتە بخاتـە بەر خـوی و چاویك بـە لاپەرەکانی ٢٦ ـ ٣٥ نامیلکەی (الاتحاد الوطنـی الکردستانی ـ لماذا) دا بخشینیت و بە چاوی کابرایەکی رەخنەگر بروانیتە ئەو بوچونەسیاسی و کومەلایەتی‌یانـەی لـە وی دا باس کراون و تویژراونەوه .

(٧)

لیرەدا بە پیویستی ئەزانم هەندیك سەرنجی دوستانە بخەمە بەر چاوی ئەندامە دلسوزەکانی پ . د . ك ، بە تایبەتی ئەوانەی تا ئیستاش بـە تەمای زیندوکردنەوەین .

* لە قـوناغی ئیستـای خـەباتی گـەلی کوردستان و دابـەشبونی چینایەتی کومەلی کوردستاندا هیشتا (مقومات) ی بون و مان و کار کردنی پ . د . ك ماوه ، بەلام پیکهاتنـی چینایەتی و فرمانی سیاسی پ . د . ك ئیستـا بیگومان زور جیا ئەبیت لـە « پ . د . ك » ی سـەردەمی شورش .

* ئـەو قوناغە بە جاریك وه هەتا هەتـایـە تی‌پەری کرد کە پ . د . ك خوی بە تاکە حیزبی پیشرەو و کاربەدەست و هەلسورینەری خەباتی گەلی کورد و رابەری بزوتن و سرەوتنی کـورد بزانیت . کاری سیاسی و چالاکی بو خوی‌قورخ (احتکار) بکات .

* ئەگەر خو ریکخستنەوەی لەمەولای پ . د . ك دریژە پیدان و لـەسـەر رویشتنی ریبازی زیـرکـەوتـوی پیشـوی پ . د . ك بیت ، وا زیندوبونەوەی زیـان بە کـورد ئەگەیەنی و مەلەسەی کورد ئەخاتەوه داوی سەودا ومامەلەی دەولەتە گەورەکان و داو و دەزگا ئیمپریالیست و کونەپەرستەکانەوه .

* خو ریکخستنەوەی حیزبیکی‌شکاو و لەتوپەت ، ئەبیت لە سەر دەستی ئەندامە هوشیار ودلسوز و شورشگیر و لەخو بوردو و وریا و کارامەکانی‌دا بیت • بی دەس تیوەردان و خو تی هەلقورتاندن و یارمەتی هیچ لایەکی بیکانە و هیچ دەزگایەکی جـاسـوسی ، نەك بـە شیـوه و بیرکردنـەوه و ریبازیـکی خیلـەکی لـە سـەر دەستـی دەولەمەندەکانی شورشی کوردستان و کەسانـی گومان لی‌کراو و بەد ناو و هەلپەرست و بـی بیروباوەر .

* هـەمو ریکخراویکی کوردستانی تیکوشەر ئەبیت ئەوه باش بزانیت ، کە ئەبیت خوی لـە ناو کوردستاندا ریك بخاتەوه و قورسایی چالاکی و کارکردنی خوی لە نیشتماندا دابنیت ، نەك لە دەرەوەی ولات ، لە ئەوروپا و بارەگای روژنامە و حیزب و ریکخراوه دەولییەکاندا . . . مەسەلەی کورد لە ناو کوردستاندا لە لایەن گەلی کوردستان خویەوه چارەسەر ئەکریت و لە قوناغی ئیستای عیراقدا تەنیا ریکە خەباتی چەکدارە ، کە کوتای بهینیت بەم مەینەتیەی ئیستا تیدا ئەژی ، ئەبیت خو ریکخستنەوه هەر لـە سەر ئـەم بنچینـەیە بیت ، نەك وەکو « حیزبەکانی مەنفا » بە تەمای کومەلی مافی مروڤ و خاچی سور و رەئی گشتی دنیا بن بیان هینیتەوه کوردستان .

* مەسەلەی کورد مەسەلەی چەند هەزار پەنابەریك نیە لە ئیران کە ئەیانـەوی شوینیکـی خوشترو نازاد و سەربەست‌تر بدوزنەوه لـە ئیران یا لە عیراق بو ژیانی تایبەتی خویان ، بەلکو مەسەلەی گەلیکی چەند ملیونی‌یە ، کە دوژمنەکانی ئەیانەویت تەفروتونای بکـەن و روخساری نەتەوەیی نیشتمانەکەی بگورن و ئەویش بەزەبری ، اولەی تفەنگ هەولئەدات مافە نەتەوەیی‌یە کانـی بەدی بهینیت . رای گشتی جیهانی ئەبیت سەرنجی بو مەسەلەی کورد وەکـو مەسەلـەی نەتەوەیەکی دابەشکراو ، چەوساوه ، زورلیکراو ، هەزار و بەش براو کە هەرەشەی تەفروتونا کردنی لـی ئەکریت‌رابکیشریت ، نـەك وەکـو مەسەلەی کومـەلیك پەنابەر کـە لایەنگیری شارستانیتی ئەروپان و دژی عەرەبن ، بویـە ئەچەوسینرینەوه .

* هوکانی شکانی شورشی کوردستان ئەبیت بگویزریتەوه سەر رەگ‌و پنچەکانی خـوی ، وه پیویستە بە ئاشکرا دەوری رابەرایەتی خیلەکی ، هەلەسیاسی و جەنگی وتەنزیمی‌یەکانی ، ریبـاز و سیاسەتی ، پەیوەندی‌یەکانی ، سەر لی شیواندن لە دیاری کردنی دوستی راستەقینە و دوژمنی راستەقینەدا شی بکریتەوه و بـە شیوەیەکی زانستی و مەوزوعی لیی بکولریتەوه . نەك بو چەواشە کردنی خەلك جاریك ببریتـەوه سەر « عاملی جغرافی مشـؤوم » وه جاریـك

بروانە لاپەرە ٧

پاشماوەی زەرفی دەولی خراپ

دەنگوباسی روداوەکانی دنیا وینەیەکی وا لە میشکا دروست ئەکەن ، کە پیاو نەخشەیەکی دابەشبونی ئوردوگا سیاسی و ئابوریەکانی دنیا ، بازور شاش و بلاویش بیت ، بکیشیت :

— ئیمپریالیزمی ئەمریکا .
— ئەوروپای خورئاوا ، بلوکی ولاتە سەرمایەدارەکان .
— یەکیتی سوڤیت و بلوکی ولاتانی خورهەلاتی ئەوروپا .
— چین .
— کوریە و ڤیەتنام و کەمبودیا ولاووس .
— ولاتانی گەشەکردو ، یاخوار گەشەکردن، وە یاخود هەر وەکو پیشی ئەلین دنیای سی‌یەم .

کوردی چەوساوە و زورلیکراو ئەو دەولەتە چەوسینەرەوە و کونەپەرستانەش کە کوردیان تیا ئەژی بەشیکن لە دنیای سی‌یەم ، هەر لەبەر ئەوە ئەم جورە دابەشکردنە سەیر دیتە بەرچاو و لە بەینی ئەو ئوردوگایانەدا لە لایەك و لە ناو هەر ئوردوگایەکا بە جیا لە لایەکی ترەوە ناکوکی و ناسازی هەیە ...

ئەو دابەشبونەی لە سەر ئاستی جهان ئەبینری، لە هەمو کومەلیکی چینایەتیشدائەبینری ، واتە لە کوردستانیشدا کە کومەلیکی چینایەتی‌یەو چین و تاقمی کومەلایەتی جیا جیای تیایە با هەر بو وینە رزگاری کورد لە باری سەرنجی جوتیاریکی هەژاری کورد وزەویداریکی کوردەوە بهیننە بەر چاو، کە رەنگە هەردوکیان بە دلسوزی و فیداکاریەوە بەشداربن لە خەباتی رزگاریخوازانەی کوردا : هەرچی جوتیارەکەیە بە تەمای ئەوەیە لە سایەی رزگاری کوردەوە ، گوزەرانی خوشتر ببیت ، ببیتە خاوەنی زەوی و زار و مەر و مالات و گاو گوتال و تراکتور و کشتوکال و بەرهەمیکی باشتر لە کاتیکا زەویدارەکە رەنگە بە هیوای ئەوەبی زەویەکانی بمینیتەوە و لە دوارۆژیشدا پایەی کومەلایەتی و ئابوری بەرزی خوی بپاریزی .

لە مەسەلەی هەلسەنگاندنی زەرفی دەولی باش و خراپ دا هەر وەهایە و ئەمە بەندە بەو ریبازەوە کە شورشی کورد ئەیگریت و چون دوست و هاوپەیمان و دوژمن و ناحەز لە ناوەوەی ولات و دەرەوەی ولاتدا جیا ئەکاتەوە ، جا ئەوسا رەنگە کابرایەکی شیوعی تا ئەو زەمانەی یەکیتی سوڤیت یاخود چین یارمەتی و پشتیوانی کورد نەسەلینن ئەو« زەرفی دەولی » بە خراپ بزانی بو مەسەلەی سەرکەوتنی کورد و یەکیکی تر کە باوەری بە رژیمی سەرمایەداری و ئەو دیموکراتیەتەیە کە بە دیموکراتی کلاسیکي یا بورجوازی ناو ئەبری ، رەنگە یارمەتی ئەمەریکا و ئوردوگای ولاتە سەرمایەدارەکانی ئەوروپای خورئاوا بە شەرتی سەرکەوتنی بزوتنەوەی کورد بزانی ...

نەتەوەی کورد لە چەن دەولەتیکا ئەژین کە کەوتونە روژهەلاتی ناوەراستەوە ، وەدوان لەم دەولەتانە لە ریزی دەولەتە نەوتیە گەورەکانی دنیان و هەندی لە سەرچاوە دەولەمەندەکانی نەوتی ئەم ولاتانەش کەوتونە کوردستانەوە .

روژهەلاتی ناوەراست جگە لە نەوت بایەخیکی ستراتیجی گرنگیشی هەیە . ئەمە سەرەرای ئەوەی بازاریکی گەورە و فراوان و پارەداریشە بو ساخکردنەوەی کەلوپەلی دروستکراو و بەرهەمی ولاتانی پیشەسازی وە کریاریکی «موحتەرەمی» چەك و تفاقی جەنگیە .

بونی چەن دەولەتی جیا جیای سەر بە چەن ئوردوگای ناکوك و جیاواز ، کوبونەوەی چەندین ناکوکی توندوتیژ وەکو مەسەلەی فەلەستین ، مەسەلەی کورد ، مەسەلەی ظەفار و خەلیج ، نەبونی ئازادی دیموکراتی ، جیاوازی گەورە و قولی نیوان چینە چەوساوەکان و چینە چەوسینەرەکانی ئەم کومەلانە ، خوتی هەلقورتاندنی سوپا لە سیاسەت و کودەتا ... ئەمانە هەمو باریکی سیاسی و کومەلایەتی و ئابوری و جەنگی دانەمرکاو و جیگیر نەبوی پر لە تەقینەوە و روداوی کتوپریان لە ناوچەکەدا خولقاندوە ، ماوەی خوش‌کردوە بو ئەوەی هەمو ئەو ئوردوگایانە ، هەریەکەیان لە لایەکەوە تەقەلای پەیداکردنی دوست و هاوپەیمان وشوین پی دوزینەوە و شوین پی قایمکردن وە هەولی بەهیزکردن و پتەوکردنی پەیوەندی ئابوری و سیاسی و جەنگی لەگەل دەولەتانی ناوچەکە بدا .

جا یەکی سەرنج هەر لە لایەنیك یاچەن لایەنیکی مەسەلەی کورد و دابەشبونی جیهان و روژهەلاتی ناوەراست بدا :

کورد — گەلیکی بی دەولەت و سوپاو نەوت و پارە و بازرگانی ، دابەشکراو و ژیردەستە و خاوەن دوژمن ،

دەولەتە چەوسینەرەوەکانی کوردیش — هەر یەکەیان پەیوەندی نزیك و زورباش ،وە هەندیکیان پەیوەندی نوکەرانەیان لەگەل یەکیك یا چەند ئوردوگایەکیاندا هەیە .

جا ئەبی کام ئوردوگایان ، بو قازانجی کورد خوی و قازانجەکانی و پەیوەندیەکانی لەگەل ئەم دەولەتانە بخاتە گیرمە و کیشەوە ؟

ئەوەی مەسەلەکە بەم جورە بینیتە بەرچاو ، وە زەرفی دەولی باش بو سەرکەوتنی کورد و هی خراپ بو ژیرکەوتنی بەشەرتی سەرەکی بزانی ، بی‌گومان دیمەنی زەرفی دەولی لە باری ئیستایدا بە نیسبەت کوردەوە ئەوەندە رەش و خراپ دیتە بەر چاو روژی روناکی لی تاریك دایەت ودنیای لی ئەبیتە چەرمو چولەکە و تروسکەی سەرکەوتن بەدی ناکات و قسە بەناوبانگە بی بناغەکەی رابەرایەتی خیلەکی لی ئەبیتە ئایەت ، گوایە : کورد دوستی نیە !

هەندێك لایەنی سەلبی خەباتی کورد لە عیراقدا

خەباتی گەلی کورد لە کوردستانی عیراقدا چەن تایبەتیتیەکی (خاصية) هەیە ، کە تەنانەت رەنگە نەك لە خەباتی‌زور گەلی چەوساوەی تری ئەم سەرزەمینە جیای بکاتەوە ، بگرە ئەتوانری بگوتری کە تەنانەت لە خاباتی گەلی کورد لە ولاتیکی وەکو ئیران یا تورکیەیشی جیا ئەکاتەوە .

※ خەباتی ئیستەی کورد لە عیراقدا ، وەکو هی سالانی دوای یەکەم جەنگی جیهانی نیە کە راستەوخو دەستە و ئیخەی ئیمپریالیزمی ئینگلیزی و هیزە جەکدار و کاربەدەستەکانی ئەو بوبی.وەکو هی سەردەمی پاشایەتی بنەمالەی هاشمی سەر بە ئیمپریالیزمیش نیە . نە وەکو هی ڤیتنامە کە راستەوخو روبەروی ئیمپریالیزمی ئەمریکی وە نەوەك هی جەزائیر یا یەکی لەو ولاتانەیە کە ولاتیکی سەرمایەداری ئەوروپای تیابی و حوکم بکات . عیراق ولاتیکە کەوتوتە دنیای سییەمەوە . ئەویش لەلایەن ئیمپریالیزم و هەندی ئوردوگای ترەوە ئەچەوسینریتەوە.کەرەسەی خاوی لی ئەکردری و کەلوپەلی دروستکزاوی پی ئەفروشری بەو نرخەی کە لە بازاری دنیای سەرمایەداریدا دیاری ئەکریت . ولاتیکە هەژاری و دواکەوتن و نەخوشی ، نزمی ئاستی گوزەران ، جیاوازی چینایەتی نیوان چینە هەژار و دەولەمەندەکانی ، دواکەوتنی باری ئابوری و کومەلایەتی و سیاسی و فەرهەنگی و تەندروستی نیشانەیەکی دیارن پیوەی . لە روی تیوریەوە ، وا چاوەروان ئەکری لە کاربەدەستانی عیراق ، کە لە قوناغی خەباتدا بن دژی ئیمپریالیزمی ئەمریکایی و ئوردوگا چەوسینەرەوەکان ، لە پیناوی سەربەخویی سیاسی و ئابوریدا وە لە پیناوی گەشەکردن و بینای ئابوری و کومەلایەتی و سیاسی و فەرهەنگیدا . واتە ناکوکی سەرەکی عیراقیش ئەبی لەگەل ئیمپریالیزمی ئەمریکی و ئوردوگا چەوسینەرەوەکاندا بیت ، نەك لەگەل دانیشتوانی ولاتەکەی خوی یا بە شیکی دانیشتوانی ولاتەکەی خوی . وە باری گەلی کوردیش لە روی تیوری‌یەوە ئەبو هەر بەو جورە بوایە و ناکوکی سەرەکی لەگەل ئیمپریالیزمی ئەمریکی و ئوردوگا چەوسینەرەوەکاندا بوایە نەك لەگەل حکومەتی ولاتەکەی خوی . بەلام هەندی جار ناکوکی سەرەکی و ناکوکی لاوەکی ، یاخود ناکوکی یەکەم و دوەم جی گورکی ئەکەن و لە قوناغیکا یەکیکیان جیگەی ئەوی تریان ئەگریتەوە ، هەر وەکو لە ولاتەکەی ئیمەدا ئەبینریت و کاربەدەستانی عیراق خویان کردوتە ناکوکی سەرەکی لەکورد و ئەیانەوی تەفروتونای بکەن بەتایبەتی کە خەبات دژی کولونیالزمی نوی کە وولاتەکەمان ئەچەوسینیتەوە توند گری دراوە بە خەبات دژی ئەو حکومەتەی هەلی ئەو چەوساندنەوەی پی داوە و بوی ئەپاریزیت ، سەبارەت بە سروشتە چینایەتی‌یەکان و دەستکەوتی خوی .

※ خەباتی ئیستای کورد لە عیراقدا دژی حکومەتیك نیە کە ئەندامی پەیمانیکی جەنگی بەدناو بیت ، بەلکو دژی حکومەتیکی خومالی‌یە ، کە گوایە نەوتی میللی کردوە و یاسای چاکردنی کشتوکال جی بەجی ئەکا و لە دنیادا لافی پیشکەوتنخوازی و شورشگیریتی و دوژمنایەتی ئیمپریالیزم لی ئەدا ، حزبیکی شیوعی بەشدارە لە وەزارەتەکەیدا کە روژنامەی ئاشکرای هەیە ، پەیوەندی‌دوستانە و باشی لەگەل یەکیتی سوڤیت و کوماری گەلی چین هەیە و لەو شوینانەدا کە پروپاگەندە و چاوبەستی‌پیویستی ئەکات ، بە پارەی خەلکی عیراق و بە زمانی خویان ، شمشیریان لە هی شورشگیرانی ڤیتنام و فیدایيە کانی فەلەستین دریژ ترە .

※ خەباتی ئیستای کورد لە عیراقدا ، هیشتا بە رادەی یەکەم سروشتیکی نەتەوەیی هەیە ، پاراستنی بونی کورد و روخساری نەتەوەیی خاکی کوردستان و بەدیهینانی ئامانجە نەتەوەیی و فەرهەنگیەکانی کورد ، کە بە ناو حکومەتی عیراق چ بە دەستور و چ بە قانون و چ لە روژنامەو قسە رەسمیەکانیاندا دانیان پیا ناوە و سەلماندویانە ، لە کاتیکا کە دەولەتەکانی دەور و پشت هەر وەکو بەکردەوە مافە نەتەوەییەکانی کوردیان پی شیل کردوە ، بە قسەش دانی پیدا نانین و نایسەلمینن .

ئەم تایبەتییانەی خەباتی کورد دژی حکومەتیکی بەناو « پیشکەوتنخواز » و بەراستی « دیکتاتور و رەگەزپەرست و کونەپەرست » لە عیراقدا کە بە قازانجی کاربەدەستانی خوینریژی بەغدایە ، سەری لە زور لای بیگانە و تەنانەت لە زور کوردیش تیکداوە بە تایبەتی ئەوانەی باش لە کولونیالزمی نوی و پەیوەندیەکانی بە حوکمی بەغداوە نەگەیشتون .

گیروگرفتی کورد بە کێ و لە کوێ چارەسەر ئەکرێت ؟

جیا کردنەوەی راست و دروستی دوست و دوژمن لە یەکتری ، لەسەر ئاستی کوردستان، عیراق ، روژهەلاتی ناوەراست و دنیا ، یەکیکە لە مەرجە هەرە گرنگەکانی سەرکەوتنی خەباتی رزگاریخوازانەی گەلی کورد ، بو ئەوەی کورد لەگەل هیزە دوست و هاوسەنگەرو هاوپەیمانەکانی یەك بگری ، دژی دوژمنەکانی بجەنگیت . ئەمە خوی لە خویا تا ئەندازەیەکی باش ، گیروگرفتی تیگەیشتنی « زەرفی دەولی باش و خراپ » خاو ئەکاتەوە .

کی بون ئەوانەی کوردستانیان دابەش کرد و نەتەوەی کوردیان لەیەك دابری ؟ کی بون ئەوانە گەلی کوردیان لە مافی سەربەستی چارەی‌خونوسین بەشبراو کرد و کردیانە دیلی دیلان و بونە هوی تالانکردنی سەروەت‌و سامانی ولاتەکەی و رەنجی دانیشتوەکانی و دواکەوتنی ئابوری و کومەلایەتی و سیاسی و فەرهەنگی کوردو کوردستان ؟ کی بون ئەوانەی بزوتنەوەو

بروانە لاپەرە ٧

پاشماوەی زەرفی دەولی خـراپ و ...

شورش و راپەرینەکانی ئەم چەرخەی کوردیان لە گومی خوین و فرمیسکدا خنکاندوە ؟ وە کـین ئەوانەی تاکو ئیستاش نایەلن کورد بگا بە ئازادی و رزگاری و چونیەکی و پیشکەوتن ؟

ئەمانە گەلانی تورك و فارس و عەرەب و ئازەری ... بون ؟ کریکاران وجوتیاران و زەحمەتکیشانی ئەو ولاتانەبون ؟ دەولەتە سوشیالیستەکان بون ؟ یاخود ئیمپریالیزم و کونەپەرستان و نوکەرەکانی ئیمپریالیزم بون ؟

ئەم پرسیارانە هەرکەسە بە پیی چونیەتی تیگەیشتنی خوی لە مەسەلەی کوردو گەلان وە ئەو جیهانبینی‌یەی هەیەتی و ئەو پیوانە سیاسی و ئایدیولوجی‌یانەی بەکاریان دینی وەلامی ئەداتەوە . بویە وەلامەکان جیاوازو لەیەك نەچو ئەبن . هەر وەکو پیشتریش گوترا ئەو تایبەتیانەی خەباتی کورد لە عیراقدا ، بە قازانجی دوژمنەکانی هەیەتی ، یارمەتی سەر لی تیکچون و سەر لی تیکدانی زور کەس ئەدا .

بویە یەکیك ، کە رەنگە دلسوزی مەسەلەی کوردیش بیت ، سەبارەت بە جوری بیرکردنەوە و تیگەیشتنی سیاسی و باری جوگرافی کوردستان ، لای وابیت ، ئەو کاتە « زەرفی دەولی » باشە بو کورد کە ئەمریکا و ئەندامانی پەیمانی سەنتو و ناتو ... یارمەتی کورد بدەن و پشتیوانی بکەن ، وە تا ئەوان نەبنە دوستی کورد مەسەلەکەی سەرناکەویت .

هەر لەبەر ئەوە کابرایەکی لەم بابەتە کە کەوتە مەیدانی هە لبژاردنی گەلانی چەوساوەی ئیران و شورشگیرانی فارس وئازەری و عەرەب و کورد ... لەوی یاخود شا و رژیمی ئیران ، شا و رژیمەکەی و سازمانی ئەمنیەت بە دوستی خوی هەلئەبژیریت نەك گەلانی ئیران .

بەلام یەکیکی تر کە پیوانەی زانستی بەدەستەوەیە قول ودووربین وگشت لایی ئەروانیتە مەسەلەی گەلەکەی لەو چوار چیوە میژویی و دەولی‌یەدا کە تیایەتی ، لای وایە چارەنوس و دەسکەوتی چەوسینەرەوە و زورداران و کونە پەرستانی دنیا پیکەوە بەستراوە ، وە هەروەها مەسەلەی گەلانی چەوساوە و زورلیکراویش بە یەکەوە بەندە . ئیمپریالیزمی ئەمریکی بە دوژمنی هەرە گەورەی کورد و گەلانی زورلیکراوی سەرزەمین ئەزانی و چاوەروانی هیچ یارمەتی و دوستایەتیەکی دەولەتانی چەوسینەرەوە و کونەپەرست و سەر بە ئیمپریالیزمی وەکو ئیران و تورکیە و ئیسرائیل ناکات . کورد وەکو گەلیکی چەوساوە کە خەبات ئەکات لە پیناوی نەهیشتنی چەوسانەوەی نەتەوایەتی و زولم وزوری چینایەتی‌دا،لە پیناوی بەدەستهینانی مافی سەربەستی چارەی خونوسین و پیشکەوتنی کومەلایەتی و ئابوری و فەرهەنگی‌دا . هاو دەردو هاوخەبات و هاو ئامانج و هاوریکە و هاو دوزمنە لەگەل هەمو ئەو گەلانەدا کە لە پیناوی رزگاری و پیشکەوتنا . دژی چەوسانەوە و زولم و زور و دواکەوتن . خەبات ئەکەن لە سەرانسەری دنیادا . وە ئەوانە بە دوست و هاوپەیمان ئەزانی . نەك چەوسینەرەوەکانی نەتەوەکەی خوی و هی گەلانی تر .

گەلان دروستکەرو هیزی بزوینەری میژون ، گەلان تیکدەرو وروخینەری زروفی خراپی سیاسی و ئابوری و کومەلایەتین . هەر گەلانی دنیا بون لەم چەرخەدا چەندین جار « هاو سەنگی نیوان هیزەکانی » دنیایان تیکداوە و « زەرفی‌دەولی » خراپیان بە چاك گوریوە و بونەتە هوی سەر لەنوی دابەشبونەوەی ئوردوگا سیاسی و ئابوری و جەنگیەکانی دنیا . کوردیش ئەبی خوی خەبات بکا بو چاك کردنی

پاشماوەی کاروباری ریکخستن

کاروباری خەباتی سیاسی‌و جەنگی ، هی ریکخستن‌و سازدان بون .

کوردستانی عیراق ، تا ماوەیەك لەمەوبەر مەلبەندی گەورەترین بزوتنەوەی چەکدار بو لە روژهەلاتی ناوەراستدا ، ریکخراوی سیاسی‌و پیشمەرگەیی گەورەو فراوانی ئەوتویان تیدابو کە خاوەنی سەدان‌و بگرە هەزاران کادری پیشەیی بو . دیارە دوخیکی وەها جیاوازی‌یەکی گەورەی هەیە لەگەل دوخی ولاتیکی وەکو عەرەبستانی سعودی ، مە سقەط ، یائیران و تورکیا وە بگرە پارچەکانی تری کوردستان .

ی.ن.ك لە زەمینەیەکی سیاسی بەیارو نەکیلراودا دەستی نەکردوە بەکارکردن‌و پەلهاویشتن ، بەلکو لەسەر دارو پەردوی ریکخراوە سیاسی‌و پیشمەرگەیی‌یە روخاوەکانی شورشی کوردستانی عیراق دروست بوتەوە ، کەوەکو گوترابە دریژایی چواردەسال دەیان هەزار کەس تیا بەشدار بون و رەنج‌و قوربانی‌یان تیا داوە . هەر لەبەرئەوە ی.ن.ك لە قوناغی یەکەمی دامەزراتیا سەیری‌مەسەلەی ئەندامەتی بە جوریکی‌تر ئەکردو هەولی ئەدا هەرچی زوترو خیراتر کومەلانی خەلکی هوشیارو پیشکەوتوو دلسوزو شورشگیرو تیکوشەر کوبکاتەوە ، لە ریکخراویکی فراوانی شیوە ــ بەرەیی کە ریکەی پیکەوە ژیان‌وپیکەوە خەباتی پیل (تیار) ی پیشکەوتوانەی جیاجیای ناو کومەلی کوردستانی تیدا ببیتەوە . بەنیازی زو ریکخستنەوەی جەماوەری گەل لە بەرامبەر پەلاماری رەگەزپەرستانەو فاشیستی کاربەدەستانی عیراقدا، دژی بەعەرەب کردنی خاکی کوردستان‌و تەفروتونا کردنی نەتەوەی کورد ، وەبو دریژەدان بە خەباتی جەماوەری شورشگیرانە لە پیناوی عیراقیکی دیموکرات و کوردستانیکی ئوتونومدا . ی.ن.ك تاقی کردنەوەیەکی نوی‌یە لە خەباتی ریکوپیکی کوردایەتی دا . بویە بی گومان ریکخستنەکەشی شیوەی نوی و تایبەتی‌خوی ئەنوینیت وقانونودیسپلینەکانی ریکخراویکی شورشگیری نیمچە بەرە بو خوی هەلئەبژیریت وە دائەریژیت .

« زروفی ناوخو و دەولی خراپ » . ئەو «زروفە دەولی» یەی بە پیچەوانەی پروپالانتەی رابەرایەتی خیلەکی‌یەوە نە ئەوسا ئەوەندە خراپ بو . کە شورشی کوردستانی پی بروخینری (لە هەلیکی‌لەباردا لەم رووەوە ئەدویین) وە نە ئیستەش ئەوەندە خراپە میللەتەکەمانی‌پی بترسینین تا سەرشور بکا بو ئەو جەنگە تەفرو توناکەرە بیدەنگەی کاربەدەستانی رەگەزپەرستی عیراق بەرپایان کردوە دژی .

کورد ئەگەر بە تەمای ئیمپریالیزمی ئەمریکی و دەولەتە کونەپەرستە چەوسینەرەوەکانی ناوچەکە بیت ، بیگومان وا « زروفی دەولی » خراپە و وەکو رابەرایەتی خیلەکی ئەیوت : کورد دوستی نیە .

خو ئەگەر بزوتنەوەی رزگاریخوازانەی گەلی کوردیش بە شیکی لەجیابونەوە نەهاتوی خەباتی گەلانی چەوساوە و زورلیکراوی جیهان بیت ، وە لەسەر ریبازی میژویی خوی بروا . وا لەناو ئوردوگا پیشکەوتوەکانی دنیادا، لە ناو بزوتنەوەی شورشگیرانە و رزگاریخوازانەی گەلاندا ، لەناو بزوتنەوەی کریکاری و پیشکەوتنخوازی ئوردوگای ولاتانی سەرمایەداریدا ، ژمارەیەکی زور دوستی دلسوزو هاوپەیمانی هەیەو ئەیدوزیتەوە .

مەسەلەی کورد ، نەبە بریارو راسپادەی ریکخراوی نەتەوە یەکگرتوەکان ، وە نە بە هی کوشکی سپی و پینتاگون و کاخی مەرمەر ، وە نە بە هی کرملین ئەتوانری چارەسەر بکری . مەسەلەی کورد ، تەنیا لە لایەن نەتەوەی کورد خویەوە ، وە لەسەر ئەرزی کوردستان دیتە چارەسەر کردن بە خەباتی‌شورشگیرانەی خەلکی کوردستان بەرابەرایەتی پارتی‌یەکی پیشرەوی راستەقینە و بو هاو خەباتی لەگەل گەلانی عەرەب وتورك و فارس و ئازەروترا .

پاشماوەی بیروڕای ئازاد

« ریکەوتنی عیراق و ئیران » و جاریکی تر « کەمتەرخەمی کادرەکانی پارتی » (!) ..

پیویستە ئەو راستی‌یە دانی پیدا بنریت کە راکردن و هەلاتنی رابەرایەتی شورش ، وە سەرشورکردنی بو ئەو پیلانە تاوانکارانەیەی ئیمپریالیزمی ئەمریکی بو کوژاندنەوەی ئاگردانەکانی شورش لە روژهەلاتدا و جیگیر کردنی ئارام و ئاسایش ، ریکی خستبو ، وە حکومەتەکانی عیراق و ئیران و سەرکردایەتی شورشی ئیمەش بەشیکیان لی جی‌بەجی کرد ، لە پلەی یەکەمدا شورشەکەمانی تیكدا .

هوکانی شکستی شورشی کوردستان لە ناو خویدا بوە ، نەك لە دەرەوە . هوکانی سەرکەوتن و بە ئامانج گەیشتنیشی لە ناو خویدایەتی نەك لە دەرەوە ، لە زەرفی دەولی .. « ملائم » ، یا لە تیکچون و خراپ بونی بەینی عیراق و ئیران‌دا .

❋ کومەلانی خەلك ، جەماوەری گەل ، دروستکەری میژون ، هیزی بزوینەری شتورشن ، سەرکردە ، عەشیرەت، تەنانەت کومەل و حیزبی سیاسی بی کومەلانی خەلك میژویان پی ناگوریت . هەر لە میژوی نزیکی کوردا چەندین بنەمالەی خەباتکەری وەکو شیخ سەعیدی پیران، شەمزینان ، بەدرخانیکان ، شیخ‌مەحمود ، قازی‌یەکان ، ... هاتن و تی پەرین . فەرد ، بنەمالە ، عەشیرەت ، کومەلە ... لە قوناغیکی دیاریکراودا دەوریکی دیاری‌کراو ئەگیرن و ئەبن بە بە شیك لە میژو ، هەندیك جار بەشیکی سەلبی، بەلام جەماوەر، کومەلانی خەلك هەمیشە زیندون ، خەباتکەرن و دەوری سەرەکی ئەگیرن و هەرگیز تی‌پەر ناکەن و دواییان نایەت ، چونکە خویان خاوەنی راستەقینەی مەسەلەی ئازادی و شورش و نەشە کردنن . تیکوشەرانی کورد ئەبیت ئەم راستیەی میژوی گەلان وهی کوردیش نیسپاتی کردوە ، بسە لمینن و شوین خەیال پلاو نەکەون . عەشیرەتی بەرزان و مەلا مستەفای بەرزانی سالانی چلەکان ، هی حەفتاکان نین . سی سالیان بەینە و لەم سی سالەدا نەتەوەی کوردیش نەتەوەی کوردی چلەکان نی‌یە و نەتەوەی حەفتاکانە و شورش ومەسەلەی خەبات کردن لە پیناوی ئازادی و مافی سەربەستی چارەی خونوسین دا ، مەسەلەی کومەلانی خەلکی کوردستانە و هی بنەمالەی بابان ، یا جاف یا بەرزانی نی‌یە ...

❋ بزوتنەوەی کوردایەتی ، لە قوناغی نوی‌ی خەباتدا ئەبیت بە تەواوی ، وە بە جوریکی بنەرەتی و ریشەیی خوی نوی بکاتەوە ، بچیتەوە شوینی تەبیعی و مەوزوعی خوی ، ریبازەکەی بگوریت ، پشت بە کومەلانی خەلکی کوردستان و گەلانی روژهەلات ببەستیت نەك بە حکومەتە کونەپەرست و چەوسینەرەوە و دابەشکەرەکانی کوردستان و ئیمپریالیزم و دەزگا جاسوسیکان ، ئەبیت ریکەی هاوخەباتی لە گەل گەلی عیراق و گەلانی ناوچەکە بگریت ، ئەبیت ریکەی دوژمنایەتی ئیمپریالیزم و صەهیونیەت و کونە پەرستی بگریت ، ئەبیت بە یەکجاری رابەرایەتی و رەوت و رەفتار و هەلویست و بیرکردنەوە و ریبازی خیلەکی‌یانە و راست رەو و کونە پەرستانە لە خوی دور بخاتەوە ، ئەبیت ئازایەتی ئەوەی تیدا بیت کە بە سەربەستی و بی ترس دەس بخاتە سەر لادان و هەلەو چەوتی و خراپەکانی ، چەن گەورە و قورس و ناخوشیش بن ، وە راستیان بکاتەوە .

❋ پ . د . ك یکی وەکو پارتی‌یەکەی سەردەمی رابەرایەتی خیلەکی و بورجوازی راسترەو جاریکی تر ناتوانیت دەستی کومەلانی خەلکی کوردستان ببریت و رەنجی بدات بەبا ، بەلام پ . د . ك یکی شورشگیر و تیکوشەر و پیشکەوتو کە بیەویت سەنگەریکی خەبات لە کوردستاندا بگریت ، مایەی دل خوشی و پیشوازی‌یە .

مارتی ١٩٧٦

«پێی ناوێ بو شه هیدی وەتەن شیوەن وگرین»
«نامرن ئەوانە والە دڵی میللەتا ئەژین»

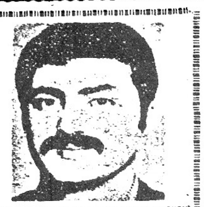

مانگی مایسی ١٩٧٦ ساواك هەوالی شەهید بوونی هەڤاڵان خەسرەوی صەفائی و گرسیوز برومەندی بڵاوکردەوە .

هەڤاڵان خەسرەو و گرسیوز کە دوو تێکۆشەری شۆڕشگێڕ و نەبەز ، دوو پێشمەرگەی فیداکار و خۆبەختکەری ڕیزی پێشەوەی بزوتنەوەی شۆڕشگێڕانەی گەلانی ئێران و دوو کادری هەڵکەوتوی سازمانی ئینقیلابی حیزبی تودە بون ، جارێکی کەبە خوێنی خۆیان قەواڵەی سەرەونگونی شا و ڕژێمە خوێناوی و کۆنەپەرستەکەی و سەرکەوتنی حەتمی گەلانی ئێرانیان مۆر کرد .

شەهیدبونی هەڤاڵان خەسرە و گرسیوز نەك هەر زیانێکی زل بو بۆ گەلانی ئێران بە تەنیا، بەڵکو زەرەرێکی گەورەش بو لە نەتەوەی کورد و هەمو گەلانی ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاست کەوت . هەڤاڵ خەسرەوی صەفائی کە لە ساڵی ١٩٦٨ ەوە لە ناو تێکۆشەرانی کوردستانی عیراق و ئێراندا بە ناوی « قوباد » ەوە ناسرا بو ، بە گیانی ئینتەرناسیۆنالیزمی پرۆلیتاری یەوە ، یارمەتیی گەلێك لە تێکوشەرانی کوردستانی عیراق و ئێرانی‌دا بۆ دۆزینەوەی ڕێگای ڕاستی خەبات و ڕزگاری و دیاریکردنی دۆستی ڕاستەقینە و دوژمنی راستەقینە ، باوەڕی بێ سنوری خەسرەو بە هێزی لەبن نەهاتوی جەماوەری گەل قارەمانانی ڕاستەقینەو هێزی بزوێنەری مێژوو بە سەرکەوتنی بێگومانی شۆڕش‌و تێکشکانی ئیمپریالیزم و دەسەڵاتی چینە کۆنەپەرست‌و چەوسێنەرەوەکان ، بە پێویستی بونی پارتی پێشرەوی شێوە ـ تازە بۆ ڕابەریی شۆڕش ، بە ڕێگەی شۆڕشی توندوتیژ بۆ ڕزگاری ئێران‌و گەلانی چەوساوەو زۆرلێکراوی ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاست ، بە مافی سەربەستی گەلی کوردو نەتەوەکانی تری ئێران لە چارەی خۆنوسین‌دا ، بە یەکیتی مەسەلەی گەلانی ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاست و پێکەوە جۆشدانی خەباتی شۆڕشگێڕانەیان ، لە خۆبڕان و لە خۆبوردن‌و ژیانی سادەو لە مردن نەترسان‌و لەسەختی‌بێزار نەبون‌و بێ‌فیزی‌و پشودرێژی ... ئەمانە وایان کردبو کە هەڤاڵ خەسرەو پایەیەکی تایبەتیی پڕ حورمەت‌و فێرکەرانەی هەبێت لەناو شۆڕشگێڕانی کوردستاندا .

یادی پڕ سەروەری‌و شانازیی خەسرەوو هەڤاڵەکانی ، ئەو بیروباوەڕو ڕێبازو ئامانجانەی کە ئەوان گیانی خۆیان لەسەر دانا هەرگیز لەبیر تێکۆشەرانی کوردستانی عیراق ناچێتەوە .
ی.ن.ك بەوپەڕی داخ و پەژارەوە سەرخۆشی لە هەڤاڵانی سازمانی ئینقیلابی‌و تێکۆشەرانی تری ئێران ئەکات و دڵنیایە خوێنی ئەو هەڤاڵانە بە فیڕۆ ناڕوات .

دەنگتان

« پێشکەشە بە شەهابی‌شێخ نووری‌و هاوڕێکانی کەلە زیندانی فاشیستەکانی عیراقدان » .

دەنگتان ـ هاوڕێینە ـ رووباری ڕقی‌سوورە
لەدارستانی بێ دەنگی شاری زاما
شەپۆل ئەدات ...
دەنگتان لەودیو دیواری بەندیخانەوە ،
لە دۆزەخی زیندانەوە
ڕەشەبایەکی تووڕەیە ...
دەنگتان سروودی خاکێکی بریندارە ،
دەنگتان گۆرانی‌ی رووبارە ،
دەنگتان شەپۆلی دەریایە ،
لووتکەی سەربەرزی چیایە ..
کاتێ دوژمن
ئەتانخاتە ناو زیندانی تاریکەوە
هەژارەکان
هەزارەها چراو گڵۆپ
لەدەشت و شاخا هەڵئەکەن ..
کاتێ دوژمن
پەلەوەری هەناسەتان ئەخنکێنێ
ڕەش‌و ڕووتی‌وڵات هەزاران ئاڵای‌سوور
هەڵئەواسن ...
هاوڕێینە ... دەنگتان هەڵۆیە ،
چۆن بۆئەوان دێتە گرتن .. ؟!

فرمانە بنچینەیی یەکانی تێکۆشان

تێکۆشەرە شۆڕشگێڕەکانی کوردستان لە بەردەمی بەجێ هێنانی چەند ئەرکێکی نیشتمانی‌و نەتەوایەتی‌و چینایەتی دان :
* خەبات کردن بۆ
ـ بە هێزکردنی ڕێکخراوەکانی ی. ن . ك
ـ پێکهینانی پارتی پێشرەو
ـ ڕێکخستنەوەو سازدانەوەی هێزەکانی پیشمەرگە بە جۆرێکی‌نوێ .
* پێکەوە جۆش دانی
ـ خەباتی جەماوەری کوردستانی عیراق و گەلی عیراق بۆ هینانە دیی بەرەی یەکگرتووی نیشتمانی .
ـ خەباتی جەماوەری کوردستانی عیراق‌و پارچەکانی تری کوردستان .
ـ خەباتی جەماوەری هەمو کوردستان‌و گەلانی رۆژهەلاتی ناوەڕاست .
ـ خەباتی جەماوەری هەمو کوردستان‌و بزوتنەوەی رزگاری خوازانەی گەلان ، بزوتنەوەی چینی کرێکارو سۆشیالیستی‌یەکان لەسەرانسەری دنیادا .
* لە پێناوی
ـ ئازادیی‌نەتەوایەتی‌و سەربەخۆیی نیشتمانی‌دا .
ـ نەهێشتنی ئازارداتی نەتەوایەتی‌و جیاوازیی رەگەزایەتی وچەوسانەوەی چینایەتی‌دا .
ـ دەرپەڕاندنی نفوزی ئیمپریالیزم‌و دەوڵەتە چەوسێنەرەوەکان‌دا .
ـ تێکشاندنی دەسەڵاتی چینی دەرەبەگ ، بۆرجوازیی‌بیرۆکرات‌و بۆرجوازیی‌سوپایی دا .
ـ داین کردنی دیموکراتی نوێ‌دا

پاشماوەی
تێکۆشەرە دلێرەکان فاشیزم ڕیسوا ئەکەن

تریش پەچە لە ڕوی ڕەشی حوکمی فاشیستی دوژمن بە گەلی عیراق دائەماڵێت وە هەمو درۆ و دەلەسەکانیان لە سەر « دوژمنایەتی کردنیان لەگەل ئیمپریالیزم و سایۆنیزم» ریسوا ئەکاتەوە. چونکە ئەو حوکمەی ڕۆلە ڕۆشنبیرەکانی گەلی عیراق لە سەر خوێندنەوەی بڵاو کراوەی سۆشیالیستی و مارکسی ـ لینینی وکوردایەتی پێشکەوتو بە ئیعدام و چەندین ساڵی زیندان حوکم ئەدات ، هەر خزمەتی کۆلۆنیالیزمی نوێ و پیلانەکانی ئیمپریالیستی و کۆنەپەرستی پێ ئەکریت .

جگە لەم سێ قارەمانەی گەلەکەمان کە بە ئیعدام حوکم دران ، چەندین ڕۆڵەی ڕۆشنبیر و تێکۆشەری جەماهیری تریش بە حوکمی ئەبەد و شەش ساڵی زیندان کران . وا لە خوارەوە ناوی هەندێکیان ئەنوسینەوە :

١ ـ فەرەیدون عەبدولقادر ٢ ـ عەلی محەمەد بچکول
٣ ـ ئاوات عەبدولغەفور ٤ ـ ئاسۆ نوری
٥ ـ عومەر سەید عەلی ٦ ـ عەلی موراد .
٧ ـ ئەرسەلان بابیز ٨ ـ عەبدوللا عەلی
٩ ـ ئیبراهیم حوسەین ١٠ ـ حسەین رەزا
١١ ـ دارا شیخ نوری ١٢ ـ خدر هەولیری
١٣ ـ موراد فەیلی ١٤ ـ عوسمان ئانەوا
١٥ ـ حسەین حەسەن ١٦ ـ نورەدین فەتاح
١٧ ـ سەعدون یەدوللا ١٨ ـ عەبدولرەحمان خضر

ڕێبازی نوێ سڵاوی شۆڕشگێڕانە بۆ هەمو تێکۆشەرە دلێرەکان ئەنێرێت و موژدەی هەڵگیرسانەوەی خەباتی چەکدارانەیان بە دیاری بۆ ڕەوانە ئەکات .